ZE ZEMĚ HVĚZD, PRUHŮ A DOBRODRUHŮ

O. Henry

Městská knihovna v Praze

e-kniha • Praha • 2022

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání
Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

PRAHA
PRAGUE
PRAGA
PRAG

Ze země hvězd, pruhů a dobrodruhů

O. Henry

Přeložil Josef Mach

Znění tohoto textu vychází z díla Ze země hvězd, pruhů a dobrodruhů tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Alois Srdce v Praze v roce 1940. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle předlohy z fondu Moravské zemské knihovny v Brně.

Text díla (O. Henry: Ze země hvězd, pruhů a dobrodruhů), publikovaného Městskou knihovnou v Praze, není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko.

Verze 1.0 z 18. 11. 2022.

OBSAH

Sláva a pád banky na zlatém podkladě 6
Přátelství v Coloradu 24
Pracovní den burziánův 33
Převtělení indiánky Modré péro 38
Život je divadlo 48
Strážce rodinné cti 56
Dveře do světa uzavřené 65
Psýché na mrakodrapu 75
Podkrovní světnička 83
Konec generála Falcona 90
Neznámá veličina 98
Návrat z velehor 105
Pokoj s nábytkem 115
Milenec držgrešle 123
Wade Williams, přítel zvířat 130
Cherchez la femme 139
Důkaz 148
Phoebe 157

Sláva a pád banky na zlatém podkladě

Buckinghama Skinnera jsem poprvé spatřil v Kansas City. Stál jsem tam na rohu, když Buck (tak jsem mu brzy začal zkráceně říkat) vystrčil zrzavou hlavu z okna v druhém poschodí jednoho domu na hlavní obchodní ulici a zařval: „Hej, holaó!“ zrovna tak, jako když farmáři křičí za prchajícím spřežením mulů.

Rozhlédl jsem se, na co to volá, ale jediné zvíře, které jsem poblíže spatřil, byl policajt ve vyleštěných botách a pár vozíků uvázaných ke sloupům. Za minutu nato se vyřítil Buck Skinner z domu, letěl na nejbližší roh, zastavil se tam a koukal upřeně do vedlejší ulice, jako kdyby pátral po oblaku imaginárního prachu, zvedajícího se pod vybájenými kopyty vymyšleného spřežení chimérických čtvernožců. A pak šel zase nahoru do druhého poschodí, kde na oknech bylo zvenčí vidět nápis „Bankovní dům pro přátelské půjčky farmářům, též hypotéky“.

Po nějaké době se však zase objevil na ulici a já rovnou přes ulici k němu, neboť jsem hned věděl, co si mám myslit. Zblízka jsem na první pohled poznal, že Buck tu komedii trochu přehání. Byl sice přestrojen za venkovského křupana jak se patří, kazajku, boty a všecko, ale ručičky měl jako herec od činohry, a ten kousek slámy, co měl za uchem, vypadal taky drobátko divadelně. Přemohla mě zvědavost, jaký štrych asi má za lubem.

„To byl váš potah, co se tak z ničeho nic splašil a ujel zrovna před chvilkou?“ ptám se ho zdvořile. „Chtěl jsem je zastavit, ale nešlo to. Ti už budou touhle dobou doma na farmě, ti vaši mulové, co?“ povídám.

„Čert vem ty muly,“ zvolal podivný ten farmář, „ty mi utečou pokaždé.“ Ale pak se na mě podíval zblízka, smekl svůj balický klo-

bouk, a povídá najednou docela změněným hlasem: „Dovolte, abych stiskl ruku Parleyovi Pickensovi, největšímu cesťákovi a dryáčníkovi na americkém západě, vyjímaje ovšem Montagua Silvera, jak račte zajisté sám uznat."

Potřásli jsme si rukama.

„Jsem Silverův vyučenec," řekl jsem, „a neupírám mu prvenství. Ale jakým štrychem se to vy tady živíte? Doznávám, že fantastický útěk neexistujících zvířat, na která jste ráčil zařvat ‚holaó', přesahuje částečně meze mé omezenosti. Co je to za trik a co z něj kouká?"

Buckingham Skinner se začervenal. „Kapesné," řekl stydlivě, „malé kapesné – víc z toho nekouká. Tyhle hadry, co mám na sobě, a ta řezanka za uchem – s tím mohu v Kansas City vytlouct čtyřicet dolarů. V tomto úboru vystupuji jako Jonathan Chrapown, a coby takový se vevalím s náramným hřmotem do bankovního domu pro farmáře v druhém poschodí. Položím klobouk a palcové rukavice na podlahu a začnu, že bych rád si vypůjčil 2000 dolarů, abych mohl poslat švagrovou do Evropy učit se tam hrát na housle, a aby mi těch 2000 dolarů hodili na farmu jako hypotéku. Takové půjčky, to je něco pro bankovní domy, neboť mají jistotu deset proti jedné, že než směnka bude prohlášena za propadlou, naplatí se farmář jako mourovatý a jen ouroky už dávno budou převyšovat vypůjčenou sumu. A jak sahám do kapsy pro výpis z pozemkových knih, zaslechnu najednou, že mi ujíždí potah. Skočím k oknu a vyrazím ze sebe ‚hej holaó', slítnu po schodech dolů na ulici, a za pár minut se zase vrátím. ‚Zatracené mrchy,' nadávám, ‚už mi zas utekly a jsou v prachu. Teď abych šlapal domů deset mil pěšky po vlastních kopytech, poněvadž peníze si s sebou nikdy neberu. Nó, o té půjčce si pohovoříme až podruhé, pánové.' A čekám jako Izraeliti na poušti, jestli začne padat mana. ‚Co vás to napadá, pane Chrapowne,' řekne ten pán v brejlích u okýnka, s kropenatou, růžovou vestou, ‚dovolte, abychom vás zatím založili malou půjčkou desíti dolarů. Až do zítřka. Račte přijít zase asi v 10 hodin, bude nám radostí vyjíti vám vstříc s tou půjčkou

pro slečnu švagrovou.‘ – Jak vidíte,“ skončil Skinner, „je to celkem lehký štrych, ale vynáší to jen malou dočasnou výpomoc.“

„Člověk se nemusí stydět za nic,“ řekl jsem, abych ho potěšil, „když naň dolehne nouze. To se ví, je to maličkost u srovnání s tím, když se organizuje trust, ale co chcete, Chicagská univerzita začínala také s málem.“

„A v čem cestujete teď vy?“ zeptal se mne Buck.

„Živím se teď docela poctivě,“ řekl jsem. „Prodávám pravou imitaci skleněných diamantů, elektrickou baterii doktora Oleandra Sinapiho proti bolení hlavy, švýcarskou píšťalku, napodobující slavičí klokotání, a soubor užitečných věcí, sestávající ze zlatého snubního prstýnku a zlatého manželského prstýnku, šesti cibulí etiopské lilie k zasázení do rodinné zahrádky, patentních nůžek na loupání okurek a stříhání nehtů a k tomu padesát elegantních litografovaných navštívenek, na každé zaručeně jiné jméno, ani na dvou z nich není stejné jméno – a to všecko za nepatrný pakatel 38 centů!“

„Před dvěma měsíci,“ začal zase Skinner, „jsem dělal v Texasu dobré obchody s patentním samočinným zapalovačem. Prodal jsem jich spoustu v městečkách, kde lynčují černochy a rádi vidí, když se takový černoch rychle podpálí, aby si nemusili chodit vypůjčovat na to sirky. A zrovna když jsem byl v nejlepším, narazili tam na olejová ložiska, a to byla má zkáza, měl jsem s kšeftem utrum. ‚Ten váš zapalovač je teď moc pomalý, pane šéf,‘ říkali mi Texasáci, ‚teď s tím petrolejem dostaneme takového černého pacholka do pekla dřív, než byste ho tou svou mašinkou zahřál tak, aby se začal modlit poslední otčenáš.‘ A tak jsem přestal prodávat zapalovače a odstěhoval se sem do Kansas City. A tady jsem se musil uchýlit ke štrychu se splašenými muly; stydím se až po kolena, že jste mne při tom přistihl.“

Buckingham Skinner se mi hned zalíbil, a tak jsme se brzy spřátelili a já se mu svěřil s plánem, kterým jsem se už dlouho zabýval, a nabídl jsem mu, aby se mnou šel do spolku.

„Jsem srozuměn s každou zlodějnou," prohlásil Buck, „jen když v tom není nic proti zákonům. Už se mi to zajídá, dělat ze sebe kvůli mizerné desítce tatrmana ve farmářských hadrech. Věřte mi, pane Pickens, připadám si při tom jako starý herec od šmíry, který z nouze musí hrát Ofélii."

K mému plánu, s kterým jsem se Buckovi svěřil, potřebovali jsme mladou dámu, která by nám byla nápomocna při tom podfuku. Zeptal jsem se Bucka, neví-li o nějaké šikovné slečince, ale aby byla rozumná a vyznala se v obchodní tlačenici, ale aby to nebyla žádná bývalá bosonohá tanečnice a podobně.

Buck se přiznal, že o něčem takovém by věděl, a zavedl mne ke slečně Sáře Malloyové. Zamlouvala se mi na první pohled. To bylo ono, co jsme hledali. Neměla všech pět p a to bylo dobře: žádné pihy, pačuli, podagra, přihlouplost ani pokrokovost. Mohlo jí být asi pětadvacet, měla hnědé vlasy a milé způsoby – zkrátka byla z té sorty, po jaké jsem se ohlížel.

„Tak o jaký podfuk běží, pánové," to byla její první slova, když jsme k ní přišli.

Vyložil jsem jí co a jak, a že to je velmi romantický a jemný trik, trochu na způsob balkonové scény v Romeu a Julii.

Slečna Malloyová mě vyslechla a hned svolila, že s námi půjde do spolku. Říkala, že je ráda, že může praštit s tím místem stenografky a sekretářky v předměstské realitní kanceláři a vrhnouti se na něco pořádného.

Náš plán byl docela jednoduchý: Jednoho dne k večeru Buck a slečna Malloyová přijíždějí v plném trysku v bryčce před vrata osamělé farmy. Ona je bledá a z očí jí sálá opravdová láska, a v jednom kuse se k němu tulí. A vypravují, že utekli z domova, kde jim ukrutní rodiče brání v lásce, a že se chtějí dát potajmu oddat. Kde by mohli tady sehnati kněze? A farmář se škrábe za uchem: „Krucifix, nejbližší je reverend Abels v Caney Creek, ale to je odtud dobré čtyry míle." Farmářka si utírá slzy zástěrou a je jí líto nešťastné-

ho párku. A vtom najednou, heleme se, kdo to přijíždí? Po silnici z opačné strany hrčí jiná bryčka, a v ní sedí pan Parley Pickens, to jako já, celý v černém, bílou kravatu, s ušňupaným nosem, nádramně vážně se tváří a něco si pobrukuje, jako kdyby si přeříkával žalmy. „Krucifix, ať do mě hrom, jestli to není farář," zvolá farmář. Představím se jako pastor Abiáš Green, který jede do Bethelu na nedělní křesťanské cvičení. Zamilovaný párek se nemůže dočkat, aby už byl oddán, poněvadž tatínek prý je pronásleduje na žebřiňáku s dvěma páry volů. A tak je pan farář Green po krátkém zdráhání oddá ve farmářově přijímacím pokoji, a farmář se pochechtává, že je ruka v rukávě, otevře flašku jalovcové, říká „krucifix", farmářka roní slzičky dojetím, poplácává nevěstu po zádech a říká jí, aby se manželství nebála, že to je jen o poprvé. Ctihodný pan pastor Pickens, to jako já, sepíše oddávací list a farmář s farmářkou se na to podepíšou jako svědkové. A pak odjede ženich s nevěstou ve své bryčce na jednu stranu, a já ve své bryčce na opačnou stranu, a celý ten krásný švindl je hotov! Odhaduji, že tímto způsobem jsem oddal Bucka se slečnou Malloyovou asi ve dvaceti farmách. Nerad myslívám na to, jak tyto romantické sňatky skončily později, když všechny ty oddávací listy se octly v bankách, kterým jsme je se srážkou prodali, a když farmáři za ně musili platit jako za směnky, vlastní jejich rukou podepsané, v částkách od 300 až do 500 dolarů.

Dne 15. května jsme si my tři rozdělili mezi sebou asi 6000 dolarů stejným dílem. Slečna Malloyová skoro plakala radostí. Prohlásila, že ode dneška se polepší, že beztoho než jsme ji vzali do spolku, už chtěla přijmout místo v jedné ženské dobročinné společnosti a že my jsme ji zachránili, že teď nechá všeho a otevře si v Cincinnati jasnovideckou věštírnu z ruky pod firmou Madame Saramaloi, egyptská čarodějka, jeden dolar za jednu předpověď. „A vy, mládenci, dejte na má slova a vymyslete si nějaký decentní štrych, vycházejte dobře s policií a s novinami, a nemusíte se ničeho bát." S těmi slovy se s námi rozloučila.

Buck a já jsme se také koukali scvrknout, neboť jsme nechtěli být nablízku, až ty oddávací listy budou splatné. Měli jsme dohromady asi 4000 dolarů, a tak jsme zamířili do toho městečka nedaleko New Jersey, co mu říkají Nový York.

Člověk by řekl, že v Novém Yorku jsou všichni lidé bůhvíjak chytří. Ale není to tak. Ti lidé tam nemají příležitost něco se naučit, jsou tam příliš namačkáni. Ale co můžete čekat od města, které jest odříznuto od světa na jedné straně Atlantickým oceánem a na druhé státem New Jersey. To není vůbec město pro počestného podfukáře s malým kapitálem. Ale my s Buckem jsme měli dost velký kapitál, a tak jsme se tam odvážili.

V jednom hotýlku na Východní straně jsme se sčuchli s nějakým Romulem G. Atterburym. Jakživo jsem neviděl člověka, který by měl hlavu tak dělanou pro finanční operace a transakce, jako on. Byla úplně holá a lesklá, až na šedé fousy po stranách. Uhlídat tu jeho hlavu za přepážkou v bance, bez rozmejšlení byste si tam uložili milion a ani byste nechtěli potvrzenku. Tenhle Atterbury chodil elegantně oblíknutý, a když mluvil, vypadalo vedle toho lákavé volání Sirén jako drožkářský tlach. Říkal, že býval vynikajícím členem novoyorské burzy, ale velcí kapitalisti prý na něj žárlili a spikli se proti němu, až ho z burzy vystrnadili.

Atterburymu jsme se naráz zalíbili, a tak před námi začal rozvinovat rozličné své plány. Tak například měl plán založit Národní banku se základním kapitálem 45 dolarů. Cpal to do nás celé tři dny a teprve když už chraptěl, pochlubili jsme se mu, že máme přes 4000 dolarů. Atterbury se zarazil úžasem, vypůjčil si od nás čtvrtdolar, vyšel na chvíli z hospody ven, koupil si škatulku bonbonů proti chrapotu a začal mluvit o všem znova od začátku. Teď už ale mluvil ve větších rozměrech a obnosech, a plán, co nám předestíral, zněl velmi lákavě a elegantně. Zdálo se nám, že je to asi půldruhého coule vzdálené z dosahu policie a výnosné jako mincovna. Líbilo se nám také, že je to pravidelný obchod, a ne pod širým nebem, a že

tedy nepotřebujeme kazit si hlasivky dryáčnickým vyvoláváním večer na rohu ulice.

Za necelých šest neděl už jsme měli krásné bankovní místnosti nedaleko Wall Streetu, na dveřích a na oknech se zlatými nápisy „Záruční a investiční banka na zlatém podkladě“. Tam jste viděli p. Buckinghama Skinnera, sekretáře a pokladníka banky, jak tam sedí důstojně ve své kanceláři, vyšňořen jako lilie ze skleníku. Svůj vysoký cylindr měl pěkně na dosah ruky, pro všecky případy.

Tam také byl k spatření Mr. R. Atterbury, prezident a generální ředitel banky, se svou bezvadně vyleštěnou holou hlavou – pilně zaměstnaný v hlavní kanceláři, kde diktoval dopisy sličné stenografce, která také budila důvěru vkladatelů a investorů. A pak tam byl účetní a jeden praktikant, a po celé bance se rozlévala atmosféra zavánějící čerstvě nalakovaným dřevem a jen částečně i trestním zákoníkem.

U jiného stolu mohlo vaše oko spočinouti na nenápadném mužíčkovi, oblečeném s úzkostlivou jednoduchostí a nedbalostí. Seděl v křesle, obě nohy měl na stole, měkký širák sražený do týla, a pojídal jablka. To nebyl nikdo jiný než „plukovník“ Tecumsch (kdysi Parley) Pickens, viceprezident naší bankovní společnosti, zkrátka já.

„Mne do těch svých elegantních městských hadrů neoblékejte,“ řekl jsem Atterburymu, když jsme začali zařizovat jeviště našeho švindlu, „já jsem obyčejný venkovský člověk a nevím, co to je pyjama, franština nebo kartáč na vlasy. Můžete-li mne v bance potřebovat tak, jak jsem, dobrá – strojit jako opice se nedám, to vám říkám napřed!“

„Vás že bych chtěl přestrojovat, můj milej?“ zvolal Atterbury. „Co vás napadá! Tak jak jste, máte pro naši banku větší cenu než deset takových nastrojených panáků s chryzantémou v knoflíkové dírce. Vy budete hrát úlohu solidního, ač trochu rozcuchaného kapitalisty z dalekého západu. Nedbáte na konvenci a etiketu. Máte tolik akcií,

že si můžete dovolit nedržet na svůj zevnějšek. Konzervativní, po domácku samorostlý, chytrý, úzkostlivě poctivý držgrešle – to jste vy! Taková figura na Nový York platí! Nohy si položíte na stůl a budete jíst jabka. Jakmile někdo vstoupí do banky, sníte jedno jabko. A slupky z nich ukládejte do zásuvky stolu, ať každý vidí, jak jste šetrný. To bude působit na oběti z řad naší klientely!"

Řídil jsem se podle instrukcí p. Atterburyho a hrál úlohu svérázného kapitalisty ze Skalistých hor bezvadně, ukládal slupky z jablek do zásuvky s gestem nefalšovaného Harpagona, a často jsem vídal, jak Atterbury s úsměvem ukazuje na mě, zatímco potichu říkal obětem našeho peněžního podnikání: „To je náš viceprezident, plukovník Pickens… zbohatl na Západě… roztomile samorostlý, ale… mohl by podepsat šek na půl milionu jako nic… prostý jako malé dítě, ale… báječná hlava… konzervativní a svědomitý, že je to někdy až hanba…"

Atterbury vedl celý ten byznys. Já a Buck jsme tomu docela nic nerozuměli, ačkoliv nám to kolikrát vykládal od a až do žet. Myslím, že to bylo něco na způsob kooperativy nebo konzumu, a každý klient, který si koupil akcii, měl podíl na zisku. Především jsme si my, funkcionáři, skoupili většinu akcií, abychom měli kontrolu podniku; platili jsme za sto akcií 50 centů (na chlup tolik, co nám za ně účtovala tiskárna) a zbytek jsme rozprodávali obecenstvu za dolar kus. Naše společnost zaručila podílníkům zisk 10 % měsíčně, splatný v poslední den každého měsíce.

Když některý podílník zaplatil 100 dolarů, tu mu naše banka vydala tzv. „Zlatou obligaci" a on se stal naším zlatým věřitelem. Jednoho dne jsem se ptal Atterburyho, jaké užitky a výhody má držitel naší „Zlaté obligace" u srovnání s obyčejným akcionářem. Atterbury vzal do ruky jednu Zlatou obligaci, celý ten zlatem potisknutý kus papíru, ozdobený květinovými ornamenty a opatřený velkou červenou pečetí, přivázanou na uzel na modrou stužku, a podíval se na mě tak, jako kdybych ho byl zranil v jeho nejlepších citech.

„Můj drahý plukovníku Pickensi," řekl, „schází vám vůbec smysl pro umění. Vzpomeňte na tisíce domácností, v nichž se usídlilo štěstí, jakmile se octly v držení této perly litografické dovednosti! Vzpomeňte, jaká radost zavládne v rodině, kde na růžové šňůře visí jedna z těchto Zlatých obligací! Ach, vidím, že vám vlhnou oči, plukovníku – vás to příliš dojímá, viďte?"

„To teda ne," já na to, „to mokro v očích mám od šťávy z jablek. Nemůžete od člověka žádat, aby byl presem na vyrábění jablečného moštu a zároveň aby rozuměl umění."

Atterbury se staral o podrobnosti závodu. Bylo to podle mého rozumu dost jednoduché: Akcionáři nám platili peníze a – well, já myslím, že jiného nedělali nic. Naše banka od nich ty peníze brala – na nic jiného si nevzpomínám. Já a Buck jsme se sice vyznali lépe v prodávání zázračných mastí než ve Wall Streetu, ale i tak viděli jsme, že se nám peníze jen hrnou. Brali jsme od lidí peníze a vraceli jsme jim z toho deset procent – to vidí i slepý mládenec, že čistý vejdělek jsme měli 90 procent, ale od toho jsme musili odpočítat skutečné výlohy.

Atterbury chtěl být zároveň prezidentem i pokladníkem, ale Buck mu řekl: „Vy jste nám dal do obchodu svůj mozek. A chcete snad říct, že je to taky mozková práce, když budete brát peníze? Rozmyslete si to dobře! Tímto jmenuji sám sebe pokladníkem *ad valorem, sine die,* zvednutím rukou. My s Pickensem jsme do toho vrazili kapitál, a tak si vezmeme na starost přijímání prachů, pane vrchní bankovní kolego!"

Naše výlohy byly 500 dolarů nájemné z místností a první splátka na nábytek a 1500 dolarů stály tiskopisy a inzerce. Atterbury se vyznal v tlačenici. „Tři měsíce to vydržíme, ani o minutu déle," prohlásil. „O den později bychom už musili utíkat pod cizím jménem. Do té doby musíme však míti čistých 60 000 dolarů. Pak ale zčerstva zmiznout nejbližším rychlíkem a bulvární tisk a nábytkový obchod ať si oberou kosti, co jim tady necháme."

Naše inzeráty nesly ovoce. Já jsem navrhoval inzerci hlavně ve venkovských týdenících a ve washingtonských denících, ale Atterbury mě nenechal ani domluvit. „Člověče," pustil se do mne, „tímhle způsobem byste mohl inzerovat fabriku na nejsmradlavější americkej sejra, a žádný by ji nenašel ani v největším vedru. Nám se jedná přece o hejly z New Yorku a okolí. Chci vidět naše inzeráty v nejpřednějších zdejších denících, hned vedle úvodníků a pod fotografiemi těch polonahých vaudevillových tanečnic, vyblejsknutých při ranním tělocviku."

Netrvalo to dlouho a peníze se začaly hrnout. Buck nemusil simulovat, že má moc práce. Na stole se mu hromadily poštovní poukázky, šeky a papírové dolary. Denně přicházela spousta lidí kupovat naše akcie, podíly a obligace, nebo co to vlastně bylo, já nevím. Většina nákupů byla v malých částkách – 10 $ a 25 $ a 50 $, ale taky mnoho jen po 2 $ a 3 $. Prezidentovi Atterburymu zářila holohlavá palice nadšením, zatímco já, prostý, ale škrupulózně poctivý Kroesus amerického Západu, jsem snědl za den tolik jablek, že mi slupky z nich čouhaly ze všech šuplátek jako makarony.

Atterbury byl dobrý prorok. Asi tři měsíce to šlo všecko jako po másle a bez nesnází. Buck ukládal denní příjem do nedobytné pokladny, kterou jsme však měli v docela jiném domě, asi o dvě ulice dále. Buck totiž bankám moc nedůvěřoval, ani té naší ne. Na akcie, jež jsme prodali, jsme vypláceli 10procentní úrok regulérně každý měsíc, a tak nikdo proti nám nemohl nic říci. Už jsme měli pohromadě skoro 50 000 $ a všechno šlo jako na drátku.

Jednoho krásného rána, když jsme se s Buckem vraceli od oběda, vypasení a spokojení, srazili jsme se ve dveřích naší banky s takovým podezřelým, ošumělým chlapíkem, měl vykulené oči a krátkou fajfku v hubě. Vycházel právě z banky a zmizel za rohem. Když jsme vešli do banky, seděl tam Atterbury jako zmoklá slepice.

„Znáte toho člověka?" ptal se nás. A když jsme řekli, že ne, prohlásil: „Vsadím tolik našich Zlatých obligací, co jich stačí na vyčalounování vězeňské cely v Sing-Singu, že to byl reportér od novin."

A vypravoval nám, že ten chlap přišel k němu, k prezidentovi banky, a chtěl „informace“ o našem podniku, že prý by si taky rád koupil nějaké akcie, a při tom se ptal asi na 900 jiných věcí, vesměs velmi choulostivých, pokud se týče naší banky. „Je jistě od novin, to ať mi nikdo neříká,“ prohlašoval Atterbury. „Jak jsem ho spatřil v tom odřeném sáčku,“ říkal, „s očima na stopkách, a fajfka mu smrděla laciným tabákem, a na límci u kabátu plno lupů, a jak jsem slyšel tu jeho vzdělanou mluvu à la Shakespeare a J. P. Morgan – to jsem hned byl doma, že je to reportér od novin. A toho jsem se pořád bál, mládenci, toho jsem se bál! Copak kdyby přišel detektiv nebo policejní inspektor, do toho bych mluvil osm minut a pak bych mu prodal akcii – ale tihle reportéři od novin, to je na nás mor. Mládenci, navrhuji, abychom si rozdělili dividendy a scvrkli se někam, kde nás ještě neznají. Tady nám začíná hořet koudel pod nohama.“

Začali jsme ho konejšit, až se přestal potit a trochu se utišil. Říkali jsme, že ten chlap nevypadal jako od novin. Lidé od novin vytasí na vás obyčejně pero a notes, a vypravují vám starou anekdotu a čekají, že za ně zaplatíte štamprli. Ale Atterbury na naše slova nic nedal a byl nervózní po celý den.

Druhého dne ráno jsem s Buckem přišel do banky asi v půl jedenácté. Cestou jsme si koupili noviny a první, co nám v nich padlo do oka, byla na první stránce dvousloupcová zpráva o našem humbukářském peněžním závodu. Byla to až hanba, za jaká individua nás ten reportér vydával. Načechraným, ale náramně jasným slohem líčil ten pacholek docela správně náš bankovní podfuk, do kterého vnikl ten neřád jak se patří, a tu a tam se o nás rozepisoval tak humorně, že to musilo pobavit každého, jenom ne naše akcionáře. Atterbury měl pravdu: měli jsme všichni už včera co nejrychleji zkrátit dny svého pobytu v tomto hamižném městě Novém Yorku.

Letěli jsme s Buckem do banky. Na schodech, na chodbách i v předsíni stály zástupy lidí, snažících se vniknouti dovnitř, ale tam už bylo okolo okének a u přepážek všude plno, jako když nabije.

Téměř všichni drželi v rukou naše akcie nebo Zlaté obligace. Z toho jsme usoudili, že ti lidé čtou tytéž ranní noviny jako my.

Zarazili jsme se a náramně jsme se podivili, jaký druh lidí to byl. Něco docela jiného, než jak jsme si akcionáře představovali. Vypadali všichni jako náramní chudáci. Bylo mezi nimi mnoho vrásčitých babiček a mladých děvčat, na první pohled dělnic z továren a děvčat z obchodů a pisáren. Byli mezi nimi také staří muži, kteří vypadali jako váleční vysloužilci, a někteří byli mrzáci, a spousta z nich byli docela mladí hoši – patrně cídiči bot a prodavači novin a poslíčkové z obchodů. Nebylo na nich na všech na mou duši nic akcionářského. Ale všichni třímali v ruce naše papíry a vypadali nějak nemocně a mdle. Byli tam i dělníci s vyhrnutými rukávy, jen tak ve vestě.

Podíval jsem se na Bucka a viděl jsem, že nějak zbledl, jak se podíval na ten zástup. Přistoupil k jedné nemocně vyhlížející ženě a řekl: „Vy, paní, také máte akcie téhle banky?“

„Uložila jsem tady sto dolarů,“ řekla k smrti unaveným a smutným hlasem, „všechny mé úspory za minulý rok. Jedno dítě mi doma umírá a v domě není ani cent. A tak jsem přišla si něco vyzvednout. V těch reklamních prospektech psali, že si člověk může vyzdvihnout peníze, kdykoli bude chtít. Ale teď mi tady lidi říkají, že přijdu o všecko.“

Stál tam taky jeden hezký kluk – myslím, že to byl prodavač novin. „Vrazil jsem jim do chřtánu pětadvacet dolarů, pane,“ vyprávěl nám, „dávali mi dva dolary padesát úroku měsíčně. A teď mi jeden pán řekl, že to není možné a že to musí být nějaká zlodějna. Je to pravda? Myslíte, že mi vrátí mých pětadvacet dolarů?“

Některé starší ženské plakaly. Dívky z fabrik koukaly tupě před sebe. Jejich úspory jsou v pekle, a ještě jim v továrně strhnou ze mzdy dnešní promeškaný čas.

Byla tam jedna dívka – taková hezoučká, v červené šále, stála v koutku a plakala, až jí srdce usedalo. Buck k ní šel a ptal se jí, co je.

„Ono ani není tak o ty peníze, pane,“ vzlykala a třásla se při tom po celém těle, „třebas to trvalo dva roky, než jsem si je našetřila.

Ale Jack si mě teď nevezme. Budete vidět, že teď se ožení s Rosou Steinfeldovou. J-j-jjá Jacka znám. Ona má 400 $ na spořitelní knížce. Oi, oi, oi – –“ zaštkala srdcelomně.

Buck se rozhlédl dokola a v očích měl pořád ten divný pohled. A najednou v koutě jsme zahlédli toho chlapa od novin, stál tam opřený o zeď, pokuřoval si a očima nás sledoval jako ostříž. Přistoupili jsme k němu.

„Račte umět zajímavě psát,“ řekl mu Buck. „Jak daleko to chcete vést? Máte proti nám ještě něco v rukávě?“

„Ó, já jen tak pozoruju cvrkot,“ odpověděl ten syčák, „kdyby se stalo něco nového. Teď mají slovo vaši akcionáři a vkladatelé. To víte, někteří nebudou spokojeni. Mně se zdá, že už jede policejní auto,“ řekl najednou, naslouchaje směrem k ulici. „Ne, to je jenom ambulance. Ano, pánové, myslím, že tu a tam se mi podařilo napsat do novin něco zajímavého.“

„Tak tady račte chvilku posečkat,“ řekl Buck, „já vám zatím připravím pěknou novinku pro ten váš plátek.“

A Buck sáhl do kapsy a podal mi klíč. Ještě než domluvil, věděl jsem, co zamýšlí. Ano, věděl jsem dobře, co zamýšlí ten krásný starý pirát – věděl jsem to.

„Picku,“ povídá mi a při tom se mi podíval pevně do očí, „nemyslíš, že tahle zlodějna nám dobře nesluší? To není v našem stylu. Snad bys nechtěl, kamaráde stará, aby Jack si vzal Rosu Steinfeldovou?“

„Vždyť mě znáš, ne?“ zvolal jsem. „V desíti minutách jsem tady.“ A už jsem uháněl do té ulice, co jsme tam měli tu nedobytnou pokladnu s prachama.

Vrátil jsem se se všemi penězi zavázanými v pytli a potom jsme vzali toho reportéra od novin a zavedli jsme ho jinými dveřmi do našich bankovních úřadoven.

„A teď, ctěný pane žurnalisto od novin,“ řekl mu Buck, „račte si sednout a držet laskavě hubu, já vám poskytnu interview. Tady račte před sebou vidět dva největší humbukáře východně od řeky Mississippi.

My s Pickem jsme prodávali mosazné šperky a mastičky pro vzrůst vlasů, zpěvníky i znamenané karty, patentní medicíny i perské koberce z Connecticutu, leštidlo na nábytek a alba s podobiznami docela neznámých lidí ve všech městečkách mezi Filadelfií a zálivem Sanfranciským. Na kom jsme viděli, že má přebytečný dolar v kapse, byl okamžitě náš, totiž ten dolar. Ale abychom tahali babičkám poslední šestáky ze staré punčochy a centíky chudým chlapcům z kamenného prasátka, to zasejc ne, to byste nás neznal. Ono je takové staré pořekadlo, že od pouličního dryáčníka je k bankéři na Wall Streetu jediný krok. My jsme ten krok udělali, ale to jsme nevěděli, co bude nakonec. Vy byste měl býti trochu chytřejší, ale to vy neračte být. A tak zatímco čekáme, až přijede policejní auto s patrolou, račte si vytáhnout tužtičku a zaznamenávat si novinky pro váš ctěný plátek."

Pak se Buck obrátil ke mně a řekl: „Mně je jedno, co tomu bude říkat Atterbury. On do toho dal jen rozum, a když ho dostane zpátky, může být rád. Co tomu říkáš, Picku?"

„Já?" opáčil jsem. „Vždyť mě znáš, Bucku. Já přece nemohl vědět, kdo kupuje naše akcie."

„All right," řekl Buck. A pak vešel vedlejšími dveřmi dovnitř bankovních úřadoven a podíval se okénkem na tísnící se vkladatele. Atterbury a jeho klobouk mezitím zmizeli. A Buck pronesl k zástupu tento malý proslov:

„Ovečky a jehňátka, seřaďte se do fronty. Dostanete svou ostříhanou vlnu zpátky. Nemačkat se a nestrkat! Pěkně jeden za druhým – do fronty! Dámo, byla byste tak moc laskavá a přestala bečet? Vaše peníze už na vás čekají. A ty, chlapče, nelez přes to zábradlí, tvým šestáčkům se nic nestalo. Neplačte, slečinko, nepřijdete ani o cent. Do řady, prosím, na každého se dostane. Picku, ty to reguluj, aby se netlačili, a kdo bude vyplacen, ten ať odejde těmihle dveřmi."

Buck si svlékl kabát, pošoupl si cylindr až do týla a zapálil si drahý doutníček „reina victoria". Sedl si ke stolu a z pytle vytahoval peníze, samé bankovky, srovnané pěkně v převázaných balíčkách.

Já pouštěl naše akcionáře z předsíně dovnitř, dirigoval je k okénku, a když dostali své peníze, ukazoval jim ten reportér, kudy se dostanou ven. Jak defilovali před okénkem, Buck od nich bral akcie a Zlaté obligace, vyplácel je hotově do posledního dolaru – co si kdo u nás uložil, to teď dostal zpátky.

Ti lidé ani nechtěli věřit svým očím. Trhali takřka Buckovi peníze z ruky. Některé ženské brečely i potom, poněvadž to už je takový zvyk toho pohlaví: pláčou, když mají nějaký bol, pláčou, když mají radost, a prolévají slzy, když shledají, že nemají ani radost, ani žal.

Těm starým babičkám se třásly prsty, když cpaly zachráněné dolary do odřených, zrezavělých kabelek. Děvčata z továren a pisáren se jen shýbla, ruce jim zmizely i s dolary pod sukněmi, a pak bylo slyšet pleskavé cvaknutí gumového podvazku, zatímco dolary už bezpečně spočívaly v osvědčeném úkrytu jejich punčoch, nejspolehlivější to bance krásného pohlaví ze středních vrstev.

Někteří vkladatelé, kteří ještě před chvílí hořekovali přímo jeremiášsky, najednou teď dostávali záchvaty neomezené důvěry k našemu podniku a chtěli nám zase vrátit ty peníze a investovat je u nás ještě jednou. „Jen si je pěkně schovejte do kapsičky, a račte postoupit dál, neračte zdržovat frontu," řekl jim Buck, „a vůbec, co vás to napadá investovat úspory v cenných papírech? Jen si pěkně uložte své krejcárky do hliněného prasátka nebo do čajové konvičky v kredenci, tam máte aspoň jistotu."

Když přišla na řadu ta hezká dívenka s červenou šálou, přidal jí Buck k jejímu vkladu dvacetidolar navíc a řekl: „To máte jako svatební dárek od našeho bankovního závodu. A to vám říkám – kdyby někdy Jack začal strkat nos za roh do té ulice, kde bydlí Rosa Steinfeldová, urazte mu ho."

Když byli všichni vyplaceni a odešli, zavolal Buck toho reportéra ke stolu a podal mu všecky peníze, které zbyly.

„Vy jste tohle všecko zavařil," řekl mu Buck, „tak si to taky dojezte! Tamhle jsou knihy, v těch to najdete všechno zanesené, kolik

se vydalo akcií a komu. Tadyhle jsou peníze, co zbyly, až na to, co jsme spotřebovali za těch pár neděl na živobytí. Musíte převzít zatím úkol správce konkurzní podstaty. Doufám, že to provedete spravedlivě, už kvůli vašemu listu. Já, jakožto pokladník, a zde můj kolega viceprezident budeme následovat příkladu našeho ctihodného prezidenta a vezmeme nohy na ramena. Dnes, myslím, máte dost látky pro vaše noviny – nebo snad byste si ještě přál malý interview s námi?“

„Do novin?!“ vykřikl pán od novin a vytáhl fajfku z huby, poprvé za tu dobu, co u nás byl. „Jak si to představujete, že tohle bych mohl dát do novin? Co myslíte, že by mi šéfredaktor řekl, kdybych mu přinesl zprávu o tom, co jsem tady dnes viděl? Poslal by mě direktně do ústavu choromyslných a řekl by mi, abych se nevracel, dokud nebudu vyléčen. Mohu mu přinést zprávu, že po Broadwayi se plazí mořský had, ale neměl bych kuráž přijít na něj se zprávou, že banda – račte prominout – podvodníků vrací svým obětem svůj lup. Ó, to si dám dobrý pozor – já přece nepíši pro humoristický koutek.“

„Vy to nemůžete pochopit, ovšem,“ řekl Buck, ale to už držel ruku na klice. „Já a Pick nejsme bankéři, na jaké jste zvyklý z Wall Streetu. Nikdy bychom nepřenesli přes srdce podvádět nemocné staré babičky a pracující děvčata a tahat malým dětem z kapsiček pětníky. Takhle při všelijakých šarlatánských švindlech a podvodech, proč ne, to jsme se neostýchali tahat peníze z lidí, které Pán Bůh stvořil jen proto, aby je někdo napaloval – takové všelijaké flákače a křeny a kavky a velkoměstské trumpety, kteří mají pořád pár těch dolarů na vyhození, nebo takhle venkovské farmáře, kteří by ani nebyli šťastní a něco by jim scházelo, kdyby k nim občas nepřišli dryáčníci a neoškubali je trochu, když je po žních a balíci mají dost peněz. Ale okrádat zdejší chudáky – nikoli, sire, na to my nejsme, na to máme příliš velkou úctu ke svému řemeslu a k sobě samým. Mějte se dobře, pane správce konkurzní podstaty!“

„Hej, počkejte drobátko," zvolal ten mládenec od novin, „pojďte, vypijeme někde společně něco, já platím."

„Vy?" řekl Buck vážně, „děkujeme. Nemáme, tuším, času nazbyt. Nashledanou!"

A vyklouzli jsme s Buckem ze dveří. Takovým způsobem byla proti své vůli likvidována naše „Záruční a investiční banka na zlatém podkladě".

* * *

Kdybyste byli chtěli viděti mě a Bucka druhého dne večer, musili byste zajíti do malého hotýlku pro vagabundy na západní straně Nového Yorku, poblíže přístaviště převozních parníčků, co jezdí do New Jersey. Seděli jsme tam v malém pokojíku do dvora a já jsem naléval do spousty půlžejdlíkových flašek vodu z vodovodu, zbarvenou na červeno anilinem a špetkou rozemleté skořice, aby to mělo taky trochu vůně a příchuti. Buck si spokojeně pokuřoval a místo bankovního cylindru měl na hlavě decentní, měkký hnědý klobouk.

„Je to přece jen dobré," pravil, uzavíraje láhve korkovými zátkami, „že přítel Brady nám půjčil svého koně a povoz na celý týden. Za tu dobu můžeme vydělat spoustu prachů. Tato patentní vodička pro vzrůst vlasů půjde v Jersey na dračku. Tam je moc komárů, a proto tam holé hlavy nejsou populární."

V té chvíli jsem zrovna otevřel kufřík a hledal v něm papírové tištěné nálepky na láhve.

„A sakra, ty nálepky ‚Zázračná vodička pro vzrůst vlasů' nám došly," řekl jsem. „Už jich tady máme jen asi tucet."

„Tak nějaké přikup," odvětil Buck.

Prohledali jsme všecky kapsy a shledali, že máme zrovna jen tolik, abychom ráno zaplatili účet za pokoj a převoz parníčkem na druhou stranu do Jersey.

Podíval jsem se ještě jednou do kufříku a zvolal jsem: „Ale je tady spousta tištěných nálepek ‚Neomylný lék proti chřipce'!"

„Co chceš více?" zasmál se Buck. „Lípej tyhle. Chřipková sezona zrovna začíná v těchto oblastech. Ostatně, co záleží lidem na vlasech, když je chytne chřipka?"

Lepili jsme nálepky s „lékem proti chřipce" na láhve asi půl hodiny, a potom Buck řekl:

„Živit se poctivým způsobem je rozhodně lepší než být bankéřem na Wall Streetu. Viď, Picku?"

„To bych řekl," odpověděl jsem já.

Přátelství v Coloradu

Když jsem ještě cestoval v železářském zboží po Západě, často jsem zavítal do městečka Saltillo ve státě Colorado. Tam jsem mohl přijít skoro vždy najisto, neboť Simms Bell, jenž tam měl větší obchod, vždy udělal u mě větší nebo menší objednávku. Bell byl typický člověk ze Západu a já jsem ho měl rád.

Posledně jsem zajel do Saltilla s dvojím úmyslem. Za prvé jsem chtěl něco prodat, a za druhé jsem chtěl upozorniti Bella na pěknou obchodní příležitost, která se mi právě nahodila a z které on by mohl hodně vytěžiti. V Mountain City, městě na trati dráhy Union Pacific, pětkrát větším než Saltillo, měla se v té době položit jedna firma. Dělala sice pořád pěkné obchody, ale přesto byla na pokraji úpadku. Příčinou toho bylo špatné vedení a karbanictví jednoho ze společníků. Kdo měl nějaký kapitál v ruce, mohl to všecko koupit i se zásobami zboží asi za čtvrtinu ceny.

Jakmile jsem dorazil do Saltilla, spěchal jsem do Bellova krámu. Uvítal mě jako obyčejně svým širokým, poněkud váhavým úsměvem a potřásl mi rukou. Vypravoval jsem mu o možnosti koupit ten obchod v Mountain City.

„Vypadá to velmi lákavě," prohlásil. „Rád bych se tady toho zbavil a šel do něčeho většího, a děkuji vám za zprávu. Ale – vždyť to nespěchá, zůstanete u mne přes noc a já si to do rána rozmyslím."

Bylo po slunce západu a v tu dobu obchody v Saltillu již zavírají. Personál Bellův odcházel. Bell zavřel na závoru velká dvojitá vrata svého krámu a pak jsme chvilku zůstali stát, vdechujíce čerstvý vzduch, vanoucí od hor.

Nějaký vysoký člověk přicházel ulicí a zastavil se před schůdky, vedoucími k Bellovu obchodu. Měl dlouhé černé kníry, černé obočí a jeho kudrnaté černé vlasy divně kontrastovaly se světlou narůžo-

vělou pletí, na jakou podle ustálených pravidel mají vlastně právo jen blondýni. Bylo mu asi 40 let a na sobě měl bílou vestu, bílý klobouk, řetízek u hodinek z provrtaných a na sebe navlečených stříbrných pětidolarů, a šedivé šaty takového střihu, v jakém si libují osmnáctiletí studenti z koleje. Vrhl na mě nedůvěřivý pohled a potom se podíval na Bella, jaksi studeně, zdálo se mi, že skoro nepřátelsky.

„Tak co," zeptal se Bell, jako by oslovoval docela cizího člověka, „je všecko připraveno?"

„To je otázka," odvětil ten člověk nedůtklivě. „Nač bych tu jinak byl už celé dvě neděle? Dnes v noci se to musí skoncovat. Stačí to? Nebo jsou snad nějaké námitky?"

„Tak je to v pořádku," řekl Bell. „Věděl jsem, že se mohu spolehnout."

„To bych řekl," pravil ten divný cizí člověk. „Copak jsem už někdy selhal?"

„To ne," připouštěl Bell. „Ale já taky ne. V hotelu je vše v pořádku?"

„Mizerná strava! Ale já si nestěžuju. Ale, abychom to nezamluvili – nemohl bych dostat pokyny, jak bych to měl nejlépe provést – tu věc? Ještě nikdy jsem nic podobného nedělal – jak je snad známo."

„To je těžko říci," pravil Bell po kratším přemýšlení. „Zkusil jsem už všecko možné."

„Taky po dobrém?"

„A ne jednou!"

„A což sedlový řemen s přezkou na konci?"

„Jednou jsem to zkusil. A tadyhle to mám z toho."

Bell ukázal pravou ruku. Ač už bylo pološero, viděl jsem na ní dlouhou, bílou jizvu, jež mohla býti způsobena buď drápem nebo nožem, nebo nějakým ostrým nástrojem.

„Jaká pomoc," řekl cizinec. „Uvidím, co se dá později udělat."

Pak už neřekl ani slova a odcházel. Když byl asi deset kroků od nás, otočil se a zvolal na Bella:

„Ty se ovšem někam ztratíš, až se bude to zboží odvážet, aby se to v poslední chvíli nezhatilo."

„Dobrá," odpověděl Bell. „Vím, co mám dělat."

Z celého toho hovoru jsem nebyl ovšem moudrý. Ale poněvadž se mě to netýkalo, přestal jsem na to myslit. Ale podivné chování toho člověka mi přece nechtělo jít z mysli. A když jsme se ubírali k Bellovu domu, poznamenal jsem: „Ten váš zákazník je nějaký drsný chlapík – s tím bych nechtěl být sám pod jednou střechou někde v horách pod sněhem."

„To je," přisvědčil Bell. „Připomíná mi chřestýše, otráveného uštknutím tarantule."

„Zdá se, že není zdejší," pokračoval jsem.

„Ne," řekl Bell, „žije v Sacramentu. Je zde na malé obchodní cestě. Jmenuje se Jiří Ringo a je to jeden z mých nejlepších přátel – vlastně jediný přítel, kterého jsem kdy měl – za dobu dvacíti let."

Byl jsem tak překvapen, že jsem už raději mlčel.

Bell bydlil v pohodlném, dvoupatrovém bílém domě na kraji městečka. Zavedl mě do salonu, odešel do vedlejších pokojů a já čekal, až se vrátí.

Zatímco jsem čekal, zaslechl jsem z prvního poschodí pronikavý hlas hádající se ženské, stále silnější a ostřejší – bylo vidět, jak její vztek a zloba roste. A v přestávkách mezi jednotlivými výbuchy jejího hněvu bylo slyšeti mírné bručení Bellova hlasu, jenž se ji snažil uchlácholit.

Ta bouřka však se brzy utišila. Ale ke konci přece jsem ještě zaslechl, jak žena praví tišším, ale zato důrazným hlasem: „Tohle bylo naposledy! To ti říkám – naposledy! Oh, *uvidíš!*"

Ukázalo se, že v celém domě nebydlí nikdo než Bell a jeho paní a asi dvě služebné. Paní Bellové byl jsem představen u večeře. Na první pohled se to zdála hezká ženská, ale brzy jsem poznal, že je prosta hlavních ženských půvabů. Bezuzdná hašteřivost, citový egoismus, nedostatek duševní rovnováhy a nedůtklivost, jež se jí

stala zvykem, to vše, tak se mi aspoň zdálo, otrávilo všechny její dobré ženské vlastnosti. Při večeři se přetvařovala a dávala najevo veselost, líčenou roztomilost a laskavost, jak to dělávají ženy, když chtějí utajiti zlost a zášť. Jinak byla to žena, jež se mohla ještě líbit mnohému muži. Po večeři jsme si s Bellem vynesli židle před dům, postavili je na trávník, usedli a pokuřovali při světle měsíčku. Měsíc v úplňku je učiněný čaroděj. Při měsíčním osvětlení pravdomluvní lidé podávají vám zlatá zrnka čistší pravdy, kdežto lháři vymýšlejí lži ještě barvitější. Všiml jsem si, že tvář Bellova se rozsvítila širokým, tichým úsměvem.

„Vsadil bych se, že si myslíte, že já a Jiří jsme kuriózní párek," řekl. „Faktum je, že nikdy se žádný z nás příliš nezajímal o společnost druhého. Ale co se týče přátelství, měli jsme oba názory docela stejné a také jsme podle nich celá ta léta žili. Před mnoha a mnoha lety jsme spolu mnoho prožili. Dali jsme svůj kapitál dohromady a zařídili jsme si povoznictví v Novém Mexiku a taky jsme dolovali zlato a hráli občas hazardní hry. A pak nás pronásledovala smůla a to, myslím, nás skamarádilo víc než cokoli jiného, leda snad to, že jsme navzájem na sebe nečinili velké nároky a nestarali se o to, co druhý dělá. Jiří je nejmarnivější člověk, jakého jsem kdy poznal, a náramný chvastoun. Když spustí, zažene i ten nejsilnější gejzír v Yosemitském údolí zpátky do země. Já jsem spíše povahy pokojné, miluji tiché studium a přemýšlení. Čím déle jsme spolu byli pohromadě, tím více se nám zdálo, že se k sobě nehodíme. Jemu se nelíbily moje manýry a já zase nenáviděl jeho způsoby. Když jsme spolu hledali zlato, bydlili jsme každý v jiném stanu, abychom se navzájem neomrzeli. Ale za čas jsme se přesvědčili, že kdykoli by se někdo z nás octl v nějaké bryndě, mohl se pevně spolehnouti na druhého až do posledního dolaru, do posledního čestného slova i do poslední křivé přísahy, do posledního náboje i do poslední kapky krve. Nikdy jsme však spolu o tom nemluvili, abychom to nepokazili. Ale vyzkoušeli jsme to mnohokrát. Popadl jsem jednou

klobouk a skočil na nákladní vlak a jel 200 mil daleko, abych mu dokázal alibi, když ho chtěli v Idaho oběsit omylem pro vyloupení vlaku. Jednou jsem zase ležel s tyfovou horečkou ve stanu v Texasu, bez dolaru v kapse a polonahý, a vzkázal jsem Jiřímu do Boise City, aby ke mně přijel. První, co udělal, když přijel, bylo, že si na dveře stanu pověsil zrcátko, nakroutil si kníry a potřel si vlasy nějakým černým barvivem. On je totiž od přírody trochu nazrzavělý. Pak mi pořádně vynadal, takřka vědecky, a vysvlékl se z kabátu. A pak mi celou hodinu kázal a dobíral si mne, že až mě to začalo dopalovat, a tu jsem mu řekl, že se chová u lože nemocného jako indiánský kouzelník z kmene Piutů a že lituji, že jsem pro něho poslal. ‚Taky mě to napadlo,' řekl on, ‚vždyť nikomu do toho nic není, jestli umřeš, nebo zůstaneš naživu. No ale, když už jsi mě sem vylákal, zůstanu tady, až tě ta zácpa nebo kopřivka, nebo co to je, přejde.' A tak se mnou jednal a mluvil dvě neděle, a když už jsem se z nemoci vykřesal, přišel doktor a smál se, a řekl, že Jiří mi tím svým dopalováním pomohl více, než on všemi svými medicínami.

Takoví jsme byli s Jiřím přátelé! Nebylo v tom citlivosti – bylo to jen takové něco za něco, a každý z nás věděl, že druhý mu přispěchá na pomoc, kdykoliv bude zavolán. Vzpomínám si, jak jsem si jednou z Jiřího vystřelil, jen abych ho vyzkoušel. Později jsem se za to trochu styděl, neboť jsem neměl o něm pochybovat. Žili jsme tenkrát v malém městě v údolí San Luis, měli jsme tam stáda ovcí a nějaký dobytek. Byli jsme společníci, ale nebydlili jsme spolu, jako obyčejně. Na léto ke mně přijela stará teta z Východu, a tak jsem najmul malý domek. Teta si tam zanedlouho držela pár krav, prasata a slepice, aby to tam vypadalo opravdu jako doma. Jiří bydlil v malém baráčku, půl míle za městem. Jednoho dne nám chcíplo tele. Večer jsem mu přelámal nohy, nacpal všecko do pytle a zavázal drátem. Oblékl jsem si starou košili, roztrhl u ní rukáv a límec, rozcuchal jsem si vlasy, a ruce, obličej i košili postříkal červeným inkoustem. Vypadal jsem, jako bych se byl s někým rval

na život a na smrt. Pytel jsem naložil na vůz a jel k Jiřímu. Vyšel přede dveře v žlutém obleku, na hlavě měl turecký fez a na nohou lakýrky. Jiří si odjakživa potrpěl na parádu. Hodil jsem pytel na zem: ‚Pst!' šeptal jsem tajuplně a vyjeveně. ‚Vem to a zakopej to někde za domem, Jiří, zakopej to, tak jak to je. A nedívej se – –' ‚Nerozčiluj se,' řekl Jiří. ‚A pro Boha živého, umyj si ruce a obličej a oblékni čistou košili!' Zapaloval si dýmku, zatím co já už zase ujížděl pryč. Ráno přišel k našemu domku, kde zrovna teta krmila drůbež, a prosil, jestli by mu nedala nějaký růžový keř, co měla na zahrádce. Říkal, že si ho chce zasadit na prázdné místo za svou boudou, jen tak pro ozdobu prý. To tetě zalichotilo a vytáhla jeden keř i s kořeny a dala mu ho. Později jsem ten keř uviděl růsti na odlehlém místě za jeho domkem, kde bylo vidět, že nedávno bylo kopáno. Ale ani Jiří, ani já jsme o tom už nikdy nemluvili."

Měsíc stoupal na obloze stále výše a Simms Bell byl stále hovornější.

„Netrvalo to dlouho," pokračoval, „a naskytla se mi příležitost se Jiřímu Ringovi revanšovat. Jiří si ušetřil menší kapitál a usadil se v Denveru, a když jsem ho tam viděl, byl nastrojený jako švihák. Nosil vestu z jelení kůže, žluté střevíce, šaty jako plachta nad výkladní skříní lékárny a vlasy nabarvené do modra tak, že potmě vypadaly jako černé. Psal mi tenkrát, abych k němu okamžitě přijel – že mne potřebuje, a abych si vzal s sebou nejlepší šaty. Měl jsem je zrovna na sobě, když jeho psaní přišlo, a tak jsem jel prvním vlakem. Jiří byl – –"

Bell se na okamžik zarazil a pozorně naslouchal.

„Zdálo se mi, jako bych slyšel na silnici hrčení povozu," vysvětloval mi. „Jiří byl na letním bytě u jezera poblíž Denveru. Najal si tam malý domek, měl mexikánského psa a osm vycházkových holí, každou jinou. ‚Příteli,' povídá mi, ‚je tady jedna vdova a ta mě otravuje svou vdavekdychtivostí. Kam se hnu, všude se mi plete pod nohy. Ne, že by nebyla hezká a příjemná, ale má docela vážné úmysly a já

nemám na ženění ani pomyšlení. Mně se tady líbí a mám tady ve společnosti velké úspěchy, a nerad bych, abych odtud musil utéci. Proto jsem pro tebe poslal.‘

‚A co chceš, abych dělal?‘ ptám se ho.

‚No, to je jednoduché,‘ on na to, ‚chci, abys mě jí zbavil. Abys mě zachránil. Představ si, že bys viděl divokou kočku, která se chystá mě sežrat – co bys dělal?‘

‚Vrhl bych se na ni,‘ povídám.

‚To je správné,‘ řekl Jiří. ‚Tak jdi a vrhni se na paní de Clintonovou.‘

‚Jak to mám udělat?‘ zeptal jsem se. ‚Násilím a hrůzou, anebo nějakým mírnějším a ne tak nápadným způsobem?‘

‚Začni si ji namlouvat,‘ řekl Jiří, ‚koukej, abys ji svedl z mé stopy. Krm ji, projížděj se s ní po jezeře ve člunu. Přilípni se na ni a nepouštěj se jí. Popleť jí hlavu, aby se do tebe zabouchla. Některé ženské jsou takoví blázni. Kdoví, možná, že se jí zalíbíš. Vždyť mě přece znáš, co si o ženských myslím. Nedovedu je zranit v jejich nejsvětějších citech, to bych nepřenesl přes srdce. Jsem od přírody zdvořilý a ctím jejich úmysly a záměry. A ta paní de Clintonová se beztoho ke mně nehodí. Ostatně, já nejsem vůbec dělaný pro manželský život.‘

‚Dobrá,‘ řekl jsem, ‚udělám, co budu moci.‘

A koupil jsem si nové šaty a knížku o slušném chování a začal jsem se dvořit paní de Clintonové. Byla to krásná ženská, taková veselá a milá. Ze začátku mi to dalo dost práce, než jsem dokázal, aby přestala běhat za Jiřím. Ale konečně jsem to s ní přivedl tak daleko, že si ráda se mnou vyjela v kočáře nebo ve člunu. A zanedlouho jsem pozoroval, že je dotčena, když jsem jí jednoho jitra neposlal květiny. Tu a tam se ještě po očku dívala za Jiřím, a to se mi jaksi nechtělo líbit. Jiří měl teď zlaté časy, byl úplně volný a bavil se s ostatní společností ostošest. Ano, můj milý, tenkrát to byla opravdu krásná ženská. Od té doby se trochu změnila, jak jste si jistě u večeře všiml,“ končil Bell.

„Jakže?“ zvolal jsem.

„Oženil jsem se s paní de Clintonovou," pokračoval Bell. „Bylo to jednou takhle navečer, seděli jsme zrovna u jezera. Když jsem to řekl Jiřímu, otevřel ústa a já už si myslil, že poruší naši starou tradici a poděkuje mi, ale on se přemohl. ‚To je dobře,' řekl, a hrál si přitom se svým psem. ‚Doufám, že nebudeš z toho mít žádné nepříjemnosti. Pokud mne se týče, já se nikdy neožením.'"

„To bylo před třemi lety," vyprávěl Bell dále. „Odstěhovali jsme se sem. První rok to ještě šlo dost dobře. A pak se všecko změnilo. Celé dva poslední roky jsem měl v domě hotové peklo. Zaslechl jste to její štěkání dnes večer? To bylo ještě krásné přivítání proti tomu, jak řádí jindy. Má mne až po krk a nenávidí život ve zdejším městě, a vzteká se den co den jako pardál v kleci. Snášel jsem to dost dlouho, ale před dvěma týdny jsem už musil vyslat volání o pomoc. Zjistil jsem, že Jiří je v Sacramentu. Téhož dne, kdy dostal můj telegram, vydal se na cestu."

V té chvíli vyšla z domu paní Bellová a rychle zamířila k nám. Bylo vidět, že je rozčilená a netrpělivá, ale usmívala se, jak se na hostitelku sluší, a snažila se mluvit klidně.

„Padá rosa," řekla, „a už je pozdě. Nechtěli by si pánové sednout dovnitř?"

Bell vytáhl z kapsy nějaké doutníky a řekl: „Je takový krásný večer a bylo by škoda sedět uvnitř. Projdeme se tady s přítelem po silnici, asi míli a zase zpět, a ještě si zakouříme. Chci si s ním pohovořit o tom zboží, co chci nakoupit."

„Půjdete po silnici dolů, nebo nahoru?" zeptala se paní Bellová.

„Dolů," odvětil Bell. Zdálo se mi, že si spokojeně oddychla.

Když jsme ušli asi sto yardů a dům nám zmizel za stromy, zavedl mě Bell do hustých křovin vedle silnice a pak mě vedl zpátky směrem k domu. Zůstali jsme stát asi dvacet yardů od domu, ukryti v temných stínech. Byl jsem zvědav, co to vše znamená. A pak jsem zaslechl v dálce na silnici dupot koňských kopyt a hrčení povozu. Bell se při světle měsíce podíval na hodinky.

„Přesně na minutu," řekl. „Takový je Jiří!"

Povoz zastavil poblíž domu ve stínu starých stromů. Zahlédli jsme ženskou postavu, jež vyklouzla z domu, nesla v ruce těžký ruční kufr a spěšně zamířila k povozu. Usedla do něho, vůz obrátil a ujížděl tím směrem, odkud přijel.

Pohlédl jsem pátravě na Bella.

„Moje paní utíká ode mne s Jiřím," řekl Bell prostě. „Informoval mě předem přesně o celém svém plánu. Ona se dá se mnou za šest měsíců rozvést a pak se s ní Jiří ožení. Když on už někoho zachraňuje, nedělá to nikdy polovičatě. Už to tak mají spolu smluveno."

Začal jsem žasnout, co vlastně znamená pravé přátelství.

Když jsme se vrátili do domu, začal Bell mluviti lhostejně o jiných věcech. A jak jsme tak hovořili, vzpomněl jsem si na tu příležitostnou koupi zkrachovaného obchodu v Mountain City a začal jsem ho přemlouvat, aby nepropásl takovou příležitost. Teď, když je zase úplně volný, bude to pro něj snadné přesídlit jinam. A celý ten obchod bude znamenitá trefa.

Bell chvíli nic neříkal, ale když jsem na něho pohlédl, zdálo se mi, že myslí na všechny možné jiné věci, jen ne na mou nabídku.

„Musím vám říci – nejde to," řekl posléze. „Do toho obchodu se nemohu pustit. Jsem vám však nesmírně povděčen, že jste mne na to upozornil. Ale musím zůstat zde. Nemohu odejít do Mountain City."

„Proč?" zeptal jsem se.

„Moje paní," odpověděl, „by do Mountain City nechtěla. Nenávidí to místo a nešla by tam. Musím zůstat v Saltillu."

„Vaše paní?" zvolal jsem, nevěda, co si o tom všem mám myslit.

„Musím vám to vysvětlit," řekl Bell. „Znám Jiřího a znám také paní Bellovou. Jiří je netrpělivý a nestálý. Věci, které ho žerou, nedovede snášeti tak dlouho jako já. Dávám jim šest měsíců – šest měsíců manželského života, a pak zase půjdou od sebe. Paní Bellová se vrátí ke mně. Vždyť nemá jinam kam jít. Musím zůstat zde a čekat. Ke konci šestého měsíce se budu musit sebrat a odjet prvním vlakem. V tu dobu přijde od Jiřího telegrafické volání o pomoc."

Pracovní den burziánův

Pan Pitcher, osobní tajemník pana Harveye Maxwella, bankéře a burzovního makléře, dovolil si vzhlédnouti udiveně a překvapeně, když spatřil v půl desáté ráno, jak jeho šéf pružným a rychlým krokem vstupuje do banky ve společnosti své mladé stenotypistky. Maxwell úsečně opětoval Pitcherův pozdrav: „Dobrý den, Pitchere," a již běžel ke svému pracovnímu stolu, jako by jej chtěl přeskočit. Vzápětí již se nořil do hromady dopisů a telegramů, jež tam na něho čekaly.

Mladá dáma byla Maxwellovou stenografkou již déle než rok. Byla krásná, ale rozhodně to nebyla krása, jakou se obyčejně vyznačují stenografky. Nenosila účes, jakým dívky jejího druhu snaží se buditi pozornost. Nebyla ověšena řetízky, náramky ani medailonky. Bylo na ní vidět, že není z těch, které se jen tak beze všeho dají pozvat na večeři. Měla na sobě šedé, jednoduché šaty, ale ty přiléhaly k její postavě věrně a diskrétně. Na vkusném černém turbanu nosila zlatozelené křidélko papouščí.

Dnes ráno svítila jí v očích i v obličeji něžná a plachá záře. Oči měla zasněné a rozšířené, tváře zardělé jako meruňkový květ, výraz obličeje byl blažený a rozjasněný nějakou krásnou vzpomínkou.

Pan Pitcher, jenž se ještě nepřestal diviti, všiml si hned, že dnes je slečna nějak jiná než obyčejně. Místo aby šla do vedlejšího pokojíku, kde byl její psací stolek, zůstala váhavě státi v kanceláři šéfově, jako kdyby se nemohla rozhodnouti. Přešla pomalu kolem Maxwellova stolu, a to tak blízko, aby si jí musil všimnouti.

Ale to již nebyl Maxwell – ten stroj sedící u pracovního šéfovského stolu. To byl již plně zaměstnaný a po krk do práce zabořený novoyorský burzián, poháněný neviditelnými bzučícími kolečky a péry.

„Well – co má být? Stalo se něco?" zeptal se jí Maxwell ostrým, úsečným hlasem. Otevřená došlá pošta ležela před ním na přepl-

něném stole jako závěj divadelního sněhu. Jeho bystré šedivé oko, neosobní a ocelově ostré, spočinulo na ní na okamžik téměř netrpělivě.

„Docela nic," odvětila stenografka a slabě se usmavši odstoupila stranou.

„Pane Pitchere," obrátila se k šéfovu sekretáři, „říkal vám pan Maxwell včera něco o tom, abyste se poohlédl po nové stenografce?"

„Ovšem, že říkal," odvětil pan Pitcher. „Nařídil mi, abych mu sehnal novou stenografku. Včera odpoledne jsem zatelefonoval do agentury, aby mi sem dnes dopoledne poslali několik slečinek na ukázku. Už jsou tři čtvrti na deset, ale ještě se tu neukázal ani jeden klobouk s rajčími péry a ani jedna pusinka, naditá žvýkací gumou."

„Tak tedy se pustím do práce jako obyčejně," řekla mladá dáma, „dokud nepřijde někdo, kdo by si sedl na mé místo." A šla přímo ke svému stolku a pověsila turban se zlatozeleným papouščím peřím na věšák, jako to činila každodenně.

Ten, kdo neměl nikdy příležitost pozorovati novoyorského burziána a makléře ve chvatu a shonu práce, jež se na něho navalila v nejrušnějších hodinách denních, ten nemá dostatečnou kvalifikaci pro studium antropologie. Básník zpívá o „pracujícím dni" a „slávě překotně a plně žitého života". Ale den burziánův je nejen překotný a chvatný, nýbrž až po okraj napěchovaný prací jako přední a zadní plošina elektrické tramvaje mezi sedmou a osmou hodinou ranní.

A pro Harveye Maxwella byl dnešní den mimořádně rušný a úporný. Telegrafní přístroj na jeho stolku, spojený s Wall Streetem, nepřestával chrliti ze sebe nekonečné bílé proužky burzovních zpráv, telefon jako by byl stižen chronickými záchvaty zvonění. Dveře v jeho závodě se netrhly, stále přicházeli noví lidé, volali na něho přes zábradlí, někteří kamarádsky a vesele, jiní vztekle, nervózně, rozčileně, netrpělivě. Poslíčkové z bank, z burzy, z obchodů, z pošty přibíhali s dopisy, s telegramy i se vzkazy, otáčeli se na podpatku a již byli zase ti tam. Maxwellův personál poskakoval

a lítal z kanceláře do kanceláře jako lodní posádka za mořské bouře. I Pitcherův lhostejně kamenný obličej zdál se růžověti a objevilo se na něm něco, co se mohlo podobati slabému vzrušení.

Na burze wallstreetské toho dne zuřily uragány haussy a sesouvala se kůra zemská pod nárazy baissy, řádily peněžní blizardy, vybuchovaly spekulační vulkány a v základech se otřásaly nedotknutelné ledovce finančních koncernů – a všechny tyto živelné otřesy se odrážely a zrcadlily en miniature v úřadovně makléře Maxwella. Maxwell přisunul svou židli ke zdi a ovládal a vyřizoval všechny ty obchodní a finanční transakce a proměny se zručností a jistotou bosonohého tanečního akrobata. Skákal od telegrafních proužků k telefonu, od stolu ke dveřím jako harlekýn v cirkuse.

Uprostřed všeho toho ruchu a shonu, jenž nestrpěl ani vteřinového odkladu, uprostřed toho prudkého napětí všiml si náhle, že se před ním objevilo něco, co se skládalo z vysokého účesu světle zlatých vlasů, dobývajících se zpod baldachýnu sametového klobouku s obrovskými pštrosími péry, z ženského pláště z imitovaného tuleně, ze šňůry korálů velkých jako vlašské ořechy a se stříbrným srdíčkem na konci. Všechno toto příslušenství souviselo s mladou dámou, jež všechny tyto věci měla na sobě navěšeny. A vedle ní stál Pitcher, jenž ji představoval:

„To je slečna, kterou sem posílají z agentury, uchází se o to místo stenografky," řekl Pitcher.

Maxwell se otočil na půl těla, třímaje v obou rukou hromadu papírů a svitky telegrafních depeší.

„Jaké místo?" otázal se, svraštiv ponuře a vztekle obočí.

„Místo stenografky," opakoval Pitcher. „Nařídil jste mi včera, abych zatelefonoval agentuře, aby nám sem dnes dopoledne poslali nějakou stenografku."

„Mně se zdá, že jste se zbláznil, Pitchere!" zvolal Maxwell. „Proč bych vám nařizoval něco takového? Slečna Leslie pracuje u nás již celý rok a já jsem s ní naprosto spokojen. Může zde zůstat tak

dlouho, jak se jí líbí. Promiňte, slečno, ale zde není teď žádné místo volné. Odřekněte v agentuře svou včerejší objednávku, Pitchere, a už mi sem nikoho nepouštějte!“

Slečna se stříbrným srdíčkem na korálové šňůře odcházela, ohrnujíc opovržlivě nosík a pohrdavě se otírajíc o kancelářský nábytek. Pitcher mezitím šeptal účetnímu, že „starý“ je den ze dne roztržitější a že to chvílemi vypadá, jako kdyby se chtěl zbláznit.

A vlnobití práce a obchodního chvatu v kanceláři Maxwellově bilo a vzdouvalo se stále rychleji a divočeji. Na podlaze se válely hromady akcií a podílů, v nichž investovali své peníze četní klienti Maxwellovi a jež byly rozbity na padrť lavinou dnešních burzovních přesunů. Telefonické příkazy, aby se koupilo nebo prodalo, přilétaly a odlétaly bleskurychle jako vlaštovky. Dokonce i některé papíry Maxwellovy byly ohroženy, ale jeho mozek pracoval dále jako jemný, složitý stroj – rozžhavený napětím na nejvyšší stupeň, běžící nejvyšší myslitelnou rychlostí, přesný, nikdy neváhající a nikdy se nerozmýšlející. V pravou chvíli dovedl nalézti pravé slovo a učiniti správné rozhodnutí, jako přesně a bezvadně jdoucí hodiny. Akcie a obligace, půjčky a hypotéky, zisky a jistoty – to je svět vysokých financí a v něm není místa pro svět lidí ani pro svět přírody.

Jak se blížilo poledne, nastávalo slabé uvolnění.

Maxwell stál u svého pracovního stolu s náručí plnou telegramů a poznámek, s plnicím perem za pravým uchem a s rozcuchanými vlasy, splývajícími mu neladně do čela. Okno v jeho pracovně bylo otevřené, neboť venku již vládlo jaro a rozehřívalo srdce země i lidí.

A oknem zavanula sem jakási zbloudilá vůně – jemná, sladká vůně šeříku, jež způsobila, že neúnavný burzián se na okamžik zastavil. Vždyť tato vůně, tento parfum – to bylo něco, co náleželo slečně Leslii. Jí, a nikomu jinému.

A jak vdechoval ten líbezný pach, viděl náhle slečnu Leslii v duchu živě před sebou. Svět financí se náhle rozplynul a zmizel. A ona je ve vedlejší místnosti – několik málo kroků odtud.

„Přisámbůh, teď to podniknu," řekl si Maxwell polohlasně. „Teď se jí zeptám. Divím se, že jsem to neudělal už dávno."

Spěchal do vedlejší kanceláře jako člověk, jenž něco promeškal a chce si to vynahradit. Přistoupil ke stolku své stenografky.

Vzhlédla k němu, usmívajíc se. Slabý ruměnec jí zbarvil tvářičky, její oči byly plné něhy a upřímnosti. Maxwell se opřel loktem o její stolek. V obou rukou mačkal ještě stále svazek papírů a pero měl dosud za uchem.

„Slečno Leslie," spustil spěšně. „Zbývá mi jen docela malá chvilka volného času. Chci vám narychlo něco říci. Chcete být mou ženuškou? Neměl jsem nikdy čas, abych vám vyznal lásku, jak se to sluší a patří, ale já vás opravdu miluji. Odpovězte ihned, prosím vás – na burze se chystá útok na akcie Union Pacific."

„Oh, o čem to mluvíte?" zvolala mladá dáma. Povstala se své židle a vytřeštila na něho oči.

„Což mi nerozumíte?" řekl Maxwell umíněně. „Chci, abyste se stala mou manželkou. Miluji vás, slečno Leslie. Chtěl jsem vám to již dávno říci, a teprve teď se mi podařilo urvati minutku, kdy se v obchodě trošku uvolnilo. Už mě zase volají k telefonu. Řekněte jim, aby okamžik posečkali, Pitchere. Tak co mi odpovíte, slečno Leslie?"

Stenografka si v té chvíli počínala velmi podivně. V prvním okamžiku se zdálo, že ji přemohl úžas. Pak jí z očí vytryskly slzy. A pak se skrze slzy usmála vroucně jako sluneční paprsek, a ovinula něžně ruku kolem šíje burziánovy.

„Chápu," řekla měkce. „Je to ten bláznivý obchod, který ti vypudil z hlavy všecky ostatní myšlenky. Zpočátku jsem se lekla. Což se již nepamatuješ, Harveyi? Vždyť jsme byli spolu oddáni včera v osm hodin večer v tom malém kostelíčku za rohem."

Převtělení indiánky Modré péro

Tuto historii mi vypravoval můj přítel Hunky Magee, markytán Štěstěny z amerického Západu. Poprvé jsem se sešel s Hunkym, když byl vrchním číšníkem v Chubbově biftekovém restaurantu na 3. avenue. Potom jsem se s ním v Novém Yorku srazil ještě několikrát, jednou po jeho výletu na Aljašku, pak po návratu z výpravy za pirátskými poklady na ostrovech v Karibském moři (jel tam jako lodní kuchař) a jindy zase po jeho nezdaru na řece Arkansasu, kam se vydal jako lovec perel. Mezi jednotlivými zájezdy do říše dobrodružství působil vždy nějaký čas v Chubbově restaurantu. To byl jeho přístav, když vlnobití života jím příliš házelo. Ale když jste tam obědvali a Hunky vám šel pro řízek, který jste si objednali, nebyli jste si nikdy jisti, zda skončí svou chůzi v kuchyni, či někde na Malajském souostroví.

Jednou večer jsem natrefil Hunkyho, stojícího na rohu 23. ulice a 3. avenue; předtím byl několik měsíců nezvěstný. Za deset minut už jsme seděli u stolku v zákoutí malé kavárničky a já nestačil poslouchat.

„Když už mluvíme o příštích volbách," začal Hunky, „víte vy vůbec něco o indiánech? Ne? Nemám, to se rozumí, na mysli cooperovky nebo reklamní dřevěné indiány před trafikami nebo indiánskou princeznu Minnehaha čili Smějící se vodu – myslím moderní indiány, takové, co dostávají na koleji eminenc z řečtiny a skalpují nanejvýš nepřátelského halfbacka při kopané. Takové, co jedí makarony a čaj při odpoledních čajích u dcery pana profesora biologie a pochutnávají si na cvrčcích a pečených chřestýších, jen když na ně přijdou ty roupy, co zdědili po svých pradědečcích. No, ale celkem nejsou tak zlí. Mám je radši než většinu těch cizinců, co se do Ameriky přistěhovali za posledních pár set let. Ale jednu věc vám o indiánech povím: Když se smíchají s bílým plemenem, vymění všechny své

neřesti za neřesti bledých tváří a nechají si jen své dobré vlastnosti. Ale ty dobré vlastnosti stojí za to. Když pustí takový indián své dobré vlastnosti z řetězu, musí vyrukovat celá policejní pohotovost. Ale importovaní přistěhovalci si přisvojí naše ctnosti a podrží si své neřesti – a uvidíte, že jednoho krásného dne budeme musit mobilizovat celou americkou armádu, abychom je udrželi na uzdě.

Ale já vám vlastně chci vypravovat o té cestě do Mexika, co jsem podnikl s Velkým Jackem Snakefeederem, čerokézským indiánem, absolventem Pennsylvánské koleje. Byl to ten, co nosil bělošské lakové mokasíny s gumovými podpatky a loveckou košili s manžetami. Byl to můj velký přítel. V koleji se naučil tolik věcí, co se do něho vešlo, a myslil si, že musí vyvést svůj lid z Egypta. Uměl psáti krásné eseje a byl zván do nejbohatších domácností v Bostonu a v podobných městech.

V Muskogee byla jedna holka, indiánka, taky z kmene Čerokézů, a do té byl Velký Jack celý blázen. Seznámil mě s ní a taky mě někdy k ní vzal na návštěvu. Jmenovala se Florence Modré péro – ale ne abyste si myslil, že to byla nějaká squaw s kroužky v nose a že místo šatů se oblékala do vojenské deky. Ta mladá dáma byla bělejší než vy a mnohem vzdělanější než já. Nerozeznal byste ji od těch děvčat, co chodí nakupovat do velkých obchodů na 3. avenue. Zalíbila se mi tak, že jsem ji tu a tam chodil navštěvovat, když Velký Jack nebyl doma, jak je to v takových případech mezi přáteli v obyčeji. Studovala na koleji Muscogee a specializovala se na tento – jakpak se tomu říká – na etnologii. To je takové umění, co jde pořád dozadu a hledá stopy, jak vznikla všelijaká lidská plemena, od mořských medúz přes opice až k americkým senátorům. Velký Jack se vrhl také na tu branži a přednášíval o tom na různých hlučných schůzích vzdělaných indiánů – Šoktů a Šošonů – a při ústřicových dýcháncích a vůbec. Velký Jack a slečna Modré péro měli oba zájem o takové vyvětralé zvěsti, a proto asi se měli tak rádi. Ale kdopak ví?! S tím kongeniálním gustem to není vždycky takové, jak se to říká. Když já jsem hovoříval se slečnou

Modrým pérem, naslouchal jsem s naprostým neporozuměním a s respektem jejímu povídání o tom, že první obyvatelé biblické země Nod jsou bratranci stavitelů indiánských mohyl v Ohiu. A když já jsem jí vypravoval o Bowery a Coney Islandu a zazpíval jí písničky, které jsem se naučil od černochů na Jamajce při jejich kostelních dýchánccích, zajímalo ji to zrovna tak, jako když jí Velký Jack říkal, že má podezření, že původní obyvatelé Ameriky přišli do Spojených států na chůdách, když byla povodeň v městečku Tenaffy ve státě New Jersey.

Ale chci vám vlastně vypravovat o Velkém Jackovi. Asi před rokem dostanu od něho najednou psaní, že dostal stipendium od nějaké Etnologické ústředny ve Washingtonu, aby jel do Mexika a přeložil tam do angličtiny nějaké vykopávky a vykopal stenografické nápisy na ňákých zříceninách. A kdybych prý chtěl jet s ním, že už by to nějak zařídil při zúčtování, aby to stačilo pro oba.

Odtelegrafoval jsem, to se ví, ‚ano!' a jel za ním do Washingtonu, a on měl pro mne mnoho novinek. Především, že Florence Modré péro zmizela loni z ničeho nic z bytu a z celého okolí. ‚Utekla?' ptám se. ‚Zmizela,' povídá Velký Jack, ‚zmizela jako tvůj stín, když slunce zajde za mraky. Ještě ji bylo vidět na ulici, pak zahnula za roh, a už ji nikdo nespatřil.' ‚To je zlé – to je moc zlé,' já na to, ‚bylo to moc hezké děvče, takovou bys musil pohledat.'

Velký Jack si to bral tuze k srdci. Myslím, že moc držel na slečnu Modré péro. Soudil jsem tak podle toho, že se dal na pití kořalky. To byla jeho Augiášova pata – jako u mnohých jiných mužských. To už jsem dávno vypozoroval, že když mužskému uteče ženská, on se dá na pití buď před tím, nebo hned potom.

Z Washingtonu jsme jeli drahou do Nového Orleánu; a odtud nákladním parníkem do Belize. A mořská bouře nás chytla dole na Karibském moři a málem nám rozbila loď o pobřeží Yucatánu zrovna naproti malému městečku bez přístavu, které se jmenovalo Boca de Coacoyula. Představte si, že by loď narazila na tohle jméno, a k tomu ještě potmě!

‚Lepší padesát let v Evropě než jeden cyklon v Mexickém zálivu,' prohlásil Velký Jack. A tak jsme přemluvili kapitána, aby nás dal dovézt loďkou na břeh, když ten cyklon přestal cyklonovat.

‚Tady buď najdeme zříceniny, nebo je naděláme,' vece Velký Jack. ‚Ale vládě to je jedno. Stipendium je stipendium.'

Boca de Coacoyula byla mrtvé město. Ta města, co o nich čteme v biblické dějepravě – Tyfus a Sifon – když byla rozbita, musila vypadat jako 42. ulice a Broadway proti té Boce de Coacoyula. Mělo pořád ještě 1300 obyvatel jako při sčítání lidu roku 1597. Obyvatelé byli míšenci indiánů a nějakých jiných indiánů. Ale někteří z nich byli dost světlí a to mi bylo divné. Okolo byly husté lesy, že by se tam nedostal ani soudní exekutor, kdyby tam šel fendovat nějakou opici. Bylo nám divné, proč stát Kansas doposud to město neanektoval. Ale brzo jsme shledali, že příčinou toho je major Bing.

Major Bing byl jaksepatří americký partyka. Skoupil tam všecky možné koncese na sarsaparillu, kampešové dřevo, annatto, konopí, červec, pernambukové dříví a ostatní barviva a zfalšované potraviny. Pět šestin domorodců z Boca de Coacoyula musilo pro něho pracovat. Byla to báječná zlodějna, jakou si tam ten vydřiduch zorganizoval: obyvatelstvo musilo denně časně ráno do lesů a shromažďovat plodiny a produkty. Když to přinesli, dával jim místo platu pětinu toho, co přinesli. Pak jednou začali stávkovat a chtěli šestinu. Major jim ovšem vyhověl.

Major měl domek tak blízko u moře, že při devítipalcovém přílivu mu tekla mořská voda podlahou do kuchyně. Seděli jsme s ním na verandě a popíjeli rum od božího poledne až do půlnoci. Vyprávěl nám, že má v bankách v Novém Orleánu uloženo už 300 000 dolarů a že u něho můžeme bydlit, jak dlouho budeme chtít. Ale Velký Jack si náhodou vzpomněl na Spojené státy a začal o té etnologii.

‚Zříceniny?' zvolal major Bing. ‚Ve zdejších lesích jich je plno. Nevím, jak jsou staré, ale když jsem sem přišel, tak už tam byly.'

Velký Jack se ho ptal, jaké vyznání víry pěstují zdejší lidé.

‚No,' řekl major a poškrábal se na nose, ‚to je těžko říci. Představuji si, že to jsou buď nevěřící, nebo Aztékové, nebo nonkonformisti, nebo tak něco. Je tady taky kostel – mně se zdá, že metodistický – farář se jmenuje Skidder. Tvrdí, že tady lidi už obrátil na křesťanství. Ale já si myslím, že oni pořád ještě se klaní nějakým bohům nebo modlám.'

Za několik dní jsme se s Velkým Jackem vydali do těch lesů. Šli jsme po pěšince asi čtyři míle a pak se cesta zahnula nalevo. Jdeme ještě asi míli a najednou vidíme před sebou nejkrásnější zříceninu, jakou si dovedete představit – samé solidní kameny, prorostlé stromy a keři a podrostem. A všude byly vytesány všelijaké komické bestie a lidé, že by je policie jistě zatkla, kdyby se v tom úboru objevili na jevišti ve vaudevillu.

Velký Jack pil moc rumu od té chvíle, co jsme přistáli v Boce. To víte, jak to je, když indián si zvykne na ohnivou vodu. Toho dne vzal s sebou asi litrovou flašku. ‚Hunky,' povídá mi, ‚prozkoumáme ten starobylý chrám. Možná, že nás bouře zahnala zrovna na to pravé místo.'

Vstoupili jsme do zbořeniště zadním vchodem. Byla tam jakási alkovna bez koupelny. Byla tam žulová pohovka a kamenné umyvadlo bez mýdla a bez odpadu pro vodu a v dírách ve zdi železné skoby a to bylo všecko. Zatímco si Jack prohlížel nějaké hieroknify po stěnách, které tam asi udělali zedníci, když jim ujelo dláto, vstoupil jsem do přední místnosti. Byla nejmíň 30 stop široká a 50 dlouhá, podlaha z kamene a šest malých okének na způsob střílen, moc světla tam nebylo. Ohlédnu se a vidím Velkého Jacka stát před sebou. A hned se mi zdálo, že vypadá nějak divně, a tak se na něho podívám ještě jednou. Byl až po pás nahatý a zdálo se, že mě nevidí a neslyší. Dotkl jsem se ho – a jen tak tak, že jsem se nedal na útěk. Jack zkameněl! Já jsem totiž taky vypil dost rumu předtím.

‚Vždyť jsem to říkal, co se stane, nepřestaneš-li pít!' zvolal jsem.

A vtom sem vstoupil Velký Jack z té alkovny, bylo mu totiž divné, s kým to mluvím. A tu jsme oba poznali, že jsem mluvil ke kamenné modle, nebo to snad byl pomník nějakého boha, ale Velkému Jackovi

se to podobalo jako vejce vejci. Obličej a velikost i barva jako by mu z oka vypadly, jenže celkem stál pevněji na nohou než Jack. Stál na podstavci a bylo vidět, že tam stojí nejmíň milion let.

‚To je můj bratranec,' zazpíval Velký Jack, začal se tvářit náramně slavnostně a opřel se jednou rukou o mne a druhou o tu sochu. ‚Hunky, stojíme v posvátném chrámu mých předků.'

‚Jestli mě zrak neklame,' povídám, ‚našel jsi tu dvojníka. Postav se vedle něho, uvidíme, jestli je mezi vámi nějaký rozdíl.'

Ale nebyl vůbec žádný rozdíl. Velký Jack udělal kamennou tvář, jak to indiáni dovedou, a tu nebyli oba od sebe k rozeznání.

‚Na podstavci toho panáka jsou nějaké písmenky, ale nedovedu to přečíst,' řekl jsem. ‚Zdejší abeceda se skládá, jak vidím, většinou z a, e, i, o, u, a tu a tam je nějaké to z, l a t.'

V Jackovi na chvilku zvítězila etnologie nad rumem, a tak začal zkoumat ten nápis. ‚Hunky,' povídá, ‚tato socha jest Tlotopaxl, jeden z nejmocnějších bohů starých Aztéků.'

‚Těší mě,' řekl jsem.

‚Hunky,' pokračoval Velký Jack, ‚věříš v reinkarnaci?'

‚Nevím přesně, co to má být,' pravím, ‚ale připomíná mi to generální čištění v jatkách nebo nějaký nový druh bostonských karafiátů.'

‚Věřím,' řekl on, ‚že jsem reinkarnace čili znovuvtělení boha Tlotopaxla. Mé výzkumy mě přesvědčily, že ze všech severoamerických kmenů pouze Čerokézové mohou se pyšniti, že pocházejí přímo z plemene hrdých Aztéků. To byla oblíbená teorie moje i Florence Modrého péra. A ona – což jestli ona –'

Popadl mě za ruku a vykulil na mě oči. Vypadal v tu chvíli jako jeho indiánský kolega, pověstný náčelník Šílený kůň.

‚No,' povídám, ‚co jestli ona? Co jestli ona? Jsi opilý. Představovat modly a věřit v rekanalizaci, kdo to jakživ slyšel?! Raději se napijme,' povídám.

Vtom jsme zaslechli kroky, jak někdo přicházel, a já zatáhl Jacka do té alkovny bez postele. Ve stěnách byly díry, a tak jsme viděli do

té síně, co byla socha. Major Bing mi později vypravoval, že skrz ty díry za starých časů indiánští kněží špehovali obecenstvo v chrámě.

Za pár minut vstoupila do chrámu stará indiánka s hliněnou mísou, plnou jídla. Postavila to na kamenný balvan před tou sochou, uctivě se natáhla na zem a párkrát se nosem otřela o dlažbu, a pak zase odešla.

Já a Velký Jack jsme měli hlad, a tak jsme vyšli ven a podívali se na to jídlo. Byly to pěkné skopové řízky a rýžové koláče a banány a jiné byliny k jídlu, a raci a plody mangovníku a podobně.

Najedli jsme se pořádně a zapili to zase rumem. ‚To on má asi starý Trotldaxlík – nebo jak jsi to řekl? – narozeniny,' řekl jsem. ‚Nebo ho tak krmí každý den? Já myslil, že bohové jedí jenom ambru a nektvar na Olympii.'

Pak přišly ještě celé skupiny domorodců v krátkých kimonech a my jsme se zase musili schovat do privátního budoáru toho boha. Přicházeli po dvou, po třech a všichni tam pokládali nějaké dárky – samé jídlo, bylo toho tolik, že by se najedlo všech devět válečných bohů Birhamských a ještě by zbylo dost pro všechny členy Mezinárodního soudního dvoru v Haagu. Přinášeli hrnce medu a celé otýpky banánů a flašky vína, hromady koblih, a také krásné šály, co stojí kus nejméně 100 dolarů a co indiánky pletou z rostlinných vláken jako z hedvábí. Ukláněli se hlavou až k zemi a pak zase odešli do lesa.

‚To jsem zvědav, kdo to všecko sní,' poznamenal Velký Jack.

‚Oh,' já na to, ‚někde v lese jistě čekají schováni kněží nebo zplnomocněnci indiánských model, nebo nějaký zmateční výbor. Kde je bůh, tam je vždycky někdo, kdo přijímá přinesené oběti.'

A potom jsme vyzunkli ještě kapku rumu a vyšli ven, abychom se trochu ochladili. A jak tam stojíme na čerstvém vzduchu, koukneme se na tu pěšinu a vidíme nějakou mladou dámu, jak jde ke zřícenině. Byla bosá a měla na sobě bílé roucho a v ruce nesla věnec z bílých květin. Když přišla blíže, shledali jsme, že má v černých vlasech zastrčené modré péro. A když přišla ještě blíže, musili jsme se po-

depříti jeden o druhého, abychom neupadli, neboť ta ženská byla tak podobná slečně Florence Modré péro jako Jack starému bohu Taxidaxlovi.

A v tu chvíli rum zvítězil ve Velkém Jackovi nad etnologií. Zatáhl mě k té soše a řekl: ‚Popadni tu sochu, Hunky. Odneseme ji do druhé místnosti. Celou tu dobu jsem to cítil, že já jsem reinkarcerace boha Kloktotaxa a že Florence Modré péro byla před tisíci lety mou nevěstou. Přišla mě vyhledat v chrámu, kde jsem kdysi panovával.‘

‚Dobrá,‘ odvětil jsem já. ‚Proti rumu žádný dišputát. Vezmi ho za nohy!‘

Popadli jsme kamenného boha (vážil asi 300 liber) a odnesli ho do zadního pokoje té putyky – chci říci svatyně – a opřeli ho o zeď. Byla to horší dřina než vyhazovat tři opilé chlapy z nočního lokálu na Broadwayi o silvestru. Velký Jack pak vyběhl, přinesl několik těch indiánských hedvábných šálů a začal se svlékat.

‚A ták?!‘ zvolal jsem. ‚Je ti snad horko, nebo se v tobě ozvalo volání divočiny?‘

Velký Jack neodpovídal. Vysvlékl se, jako kdyby byl na plovárně, a pak si otočil okolo těla ty červenobílé šály, vyšel ven a postavil se na podstament té sochy a stál tam strnule jako opravdové božstvo. A já nakukoval dírou ve zdi, co bude dál.

Za pár minut přišlo to děvče s věncem. Jen co je pravda, byl jsem náramně zaražen, když přišla blíže. Vypadala na chlup tak jako Florence Modré péro. – To jsem zvědav, říkal jsem si v duchu – jestli taky ona se převtělila. Kdybych se takhle mohl podívat, jestli má taky tu bradavičku na levé… Ale pak se mi zdálo, že je drobátko tmavší než Florence. Ale i tak byla dost hezká. A Velký Jack nevypil sám všechen ten rum, co jsme vypili.

Dívka se zastavila asi tři lokte před tou modlou a sklonila nos až k zemi, jako to dělali ti ostatní před ní. Pak položila věnec k nohám Jackovým. Byl jsem sice nalitý, ale přece mi napadlo, že je to od ní něžný nápad, obětovat květiny místo kuchyňských zásob. To musilo

dojmouti i kamenného boha. A Velký Jack skutečně sestoupil z podstavce a promluvil několik slov, která zněla na puntík tak, jako ty hieroknify, vytesané na stěnách zbořeniště. Dívka trochu uskočila a vykulila oči, velké jako preclíky. Ale neutekla.

Proč neutekla? Povím vám, proč si myslím, že neutekla. Žádné ženské ani nenapadne, že je to něco nadpřirozeného, nemožného a podivného, když kamenný bůh z ničeho nic oživne *kvůli ní*. Kdyby to udělal kvůli nějaké jiné ženské s ohrnutým nosem, to by bylo něco jiného – ale *kvůli ní!* Vsadil bych se, že si v duchu řekla: Bože, to to trvalo, než jsi se k tomu odhodlal! Vlastně bych s tebou teď ani neměla mluvit!

Ale místo toho se vzali s Velkým Jackem za ruce a vyšli spolu z chrámu. Než jsem se vzpamatoval a měl čas si přihnout trochu z flašky, abych se jim ukázal, byli už dvacet sáhů daleko a šli k lesu po té pěšině, kterou to děvče přišlo. Připadalo mi, že je to jako na divadle – ona k němu vzhlížela a on ji držel okolo pasu tak pěkně, jak to takový indián dovede.

‚Hej! Kamaráde!' vykřikl jsem. ‚Jsi ještě v městě dlužen za kvartýr a necháváš mě tady bez groše! Vzpamatuj se a pusť tu napoletánskou rybářku k vodě, musím domů!'

Ale ti dva šli dále a ani se neohlédli, a za chvíli zmizeli v lese. A od té doby až do dneška jsem Velkého Jacka nespatřil, ani o něm neslyšel. Nevím, jestli Čerokézové pocházejí od Azpiků. Ale je-li to pravda, jeden z nich se k nim vrátil.

Nezbývalo mi nic jiného než běžet zpátky do té Bocy a pumpnout majora Binga. Dal se pohnout aspoň k tomu, že mě ze svých zisků koupil zpáteční přeplavní lístek. A teď jsem zase číšníkem u Chubba a už tam asi zůstanu. Přijďte tam někdy, máme tam pořád ty znamenité bifteky." –

Hunky skončil a já bych byl rád věděl, co si sám o tom všem myslí. A tak jsem se ho zeptal, co soudí o reinkarnaci a transmogrifikaci a jiných podobných záhadách, o kterých mluvil.

„Nic takového," řekl Hunky určitě. „Nemoc Velkého Jacka nebyla nic jiného než moc kořalky a moc vzdělání. To porazí každého indiána."

„Ale co s tou slečnou Modré péro?" ptal jsem se dále.

„Poslyšte," řekl Hunky a lišácky se zasmál, „když jsem viděl tu mladou ženskou, co odvedla Jacka do lesa, tak to ve mně nejdřív hrklo, ale to netrvalo ani minutu. Pamatujete se, že jsem vám říkal, že Velký Jack mi vypravoval, že slečna Florence Modré péro zmizela ze svého bytu asi před rokem? Well, asi za čtyři dny nato už bydlila v pěkném pětipokojovém bytě na východní 23. ulici, co jsem pro ni najal – já jsem se s ní totiž tenkrát oženil."

Život je divadlo

Znám se s jedním reportérem, který mívá volné divadelní lístky, a tak jsem se tyto dny dostal na představení jednoho lidového vaudevillu.

Na programu bylo kromě jiného také sólo na housle, které hrál muž výrazného obličeje; byl něco málo přes 40 let, ale husté vlasy měl již zcela bílé.

„Asi před dvěma měsíci se o tom člověku psalo v novinách," řekl mi reportér. „Dostal jsem úkol napsat o něm asi sloupec, ale mělo to být napsáno lehkým slohem a s humorem. Našemu starému se líbí, když dávám místním událostem trochu veselého zabarvení. Ano, teď pracuji na malé frašce. Zkrátka, vyhledal jsem toho člověka a dověděl se od něho různé podrobnosti. Ale zpráva se mi nepovedla. Když jsem to napsal, vypadalo to jako humoristické líčení pohřbu v chudé čtvrti na Východní straně. Proč? Inu, nějak se mi nechtělo podařit popadnout to z komické stránky. Vy byste z toho možná mohl udělat jednoaktovou truchlohru. Povím vám, jak to s tím člověkem bylo."

Po představení mi přítel reportér vyprávěl celý ten příběh při sklenici würzburského.

„Nechápu, proč by se z toho nedala udělat pěkná veselá historka," řekl jsem, když skončil. „Kdyby ti tři lidé byli herci na opravdovém divadle, nebyli by si mohli počínati absurdněji a pošetileji. Začínám se skutečně obávati, že divadlo je vlastně světem a herci že nejsou nic jiného než pouzí muži a ženy. ‚Skutečnost je divadlo', tak já cituji Shakespeara."

„Zkus to tedy," řekl přítel reportér.

„Zkusím," odpověděl jsem. A pustil jsem se do toho, abych mu ukázal, jak humorný příběh mohl sepsati pro svůj list.

Nedaleko Abingdonského náměstí stojí dům. V přízemí je tam již po celých pět let malý obchůdek, kde se prodávají hračky, různé galanterní drobnosti a psací potřeby.

Jednou navečer před dvaceti lety byla v bytě v prvém poschodí nad krámkem svatba. Majitelkou domu a obchůdku byla vdova Mayová. Její dcera Helena se vdávala za Franka Barryho. John Delaney byl jim za mládence. Heleně bylo osmnáct let a bylo to velmi hezké děvče.

Frank Barry a John Delaney byli mladí krasavci, známí v celé čtvrti, a velicí přátelé. Oba se ucházeli o Heleninu ruku. Když to Frank u ní vyhrál, John mu potřásl rukou a gratuloval mu – na mou čest, gratuloval!

Když bylo po svatebních obřadech, vyběhla Helena po schodech nahoru, aby si vzala klobouk. Měla svatbu v cestovních šatech, neboť chtěli s Frankem hned odjeti na týden na svatební cestu do Old Pointu.

Pojednou zařinčelo okno a do Helenina pokoje skočil rozčilený John Delaney a počínal si jako smyslů zbavený. Vylezl do prvního poschodí ze dvora po požárním žebříku. Potem zbrocené kadeře mu splývaly do čela a on začal jí prudce a docela nepřístojně vyznávati lásku, a zapřísahal ji, aby s ním utekla nebo uletěla na Riviéru nebo do zoologické zahrady v Bronxu, nebo vůbec někam, kde je italská obloha a ustavičné dolce far niente.

Každá herečka by byla záviděla v tom okamžiku Heleně, jak ho dovedla odmítnouti. Planoucím a pohrdavým zrakem ho téměř drtila, otázavši se, co to má znamenat a zda takhle se mluví se slušnými lidmi, kteří mají svou čest.

Za několik okamžiků se jí podařilo přiměti ho k odchodu. Odvaha, kterou měl ještě před chvílí, ho opustila. Uklonil se před ní a mluvil cosi o „nezničitelných citech“ a že povždycky bude nosit „v srdci památku“, a ona mu navrhla, aby se hleděl dostat zpátky na žebřík a zmizet.

„Odejdu," řekl John Delaney, „odejdu do nejvzdálenějších končin zeměkoule. Nemohu zůstati poblíže vás a dívati se, jak náležíte jinému. Půjdu do Afriky, a tam uprostřed jiných krajin se vynasnažím –"

„Proboha živého, odejděte," zvolala Helena. „Někdo může přijít."

Poklekl na jedno koleno a ona mu podala ruku, aby jí mohl na ni vtisknout polibek na rozloučenou.

A vtom – beztoho jste to již uhodli – rozlétly se dveře a dovnitř se vřítil ženich, žárlivý a netrpělivý, proč si jeho vyvolená tak pomalu bere klobouk.

Polibek na rozloučenou byl vtisknut na Heleninu ručku a z okna na žebřík vyšvihl se John Delaney a zmizel, pravděpodobně směrem k Africe.

Frank, rozpálený vztekem, byl takřka bez sebe a z hrdla se mu vydral skřek muže smrtelně raněného. Helena k němu přiskočila, sevřela ho do náručí a chtěla mu vše vysvětliti. Popadl ji za ruce a strhl je ze svých ramen – jednou, podruhé i potřetí – a odstrčil ji od sebe a smýkl jí na zem, kde ona zůstala ležeti zhroucená a plačící. Nikdy, nikdy již – tak křičel – nechce se jí podívat do obličeje, a pak vyběhl z domu, nic nedbaje na udivené svatebčany, shromážděné v přízemí.

A teď, poněvadž je to skutečnost, a ne divadelní kus, musí laskavé obecenstvo vyjíti do foyeru světa a vdávat se, ženit se, růsti, stárnouti, šedivěti, bohatnouti, chudnouti, býti šťastné a občas také smutné, a to po dobu dvacetileté přestávky, jež musí uplynouti, než se nad naším příběhem opět zvedne opona.

Paní Helena Barryová zdědila po matce dům i obchod. Bylo jí už 38 let, ale i v tomto věku byla by mohla pořád ještě konkurovati každé 18leté dívce při soutěži ženské krásy na body i při celkovém výsledku. Jen málo lidí se ještě pamatovalo na divadelní průběh její svatby, ale ona sama z toho nedělala žádné tajemství. Nezabalila svou milostnou romanci do bavlnky a levandule s prášky proti molům, ani ji neprodala žádnému beletristovi, aby z toho udělal povídku pro ilustrovaný týdeník.

Jednoho dne se stalo, že bohatý advokát ve středních letech, který si v jejím obchůdku občas kupoval papír a inkoust, požádal ji přes pult o ruku.

„Děkuji vám upřímně za tu krásnou myšlenku," řekla Helena a bylo vidět, že ji to těší, „ale jsem již dvacet let provdána za jiného muže. Byl to sice více ztřeštěnec než opravdový mužský, ale myslím, že ho pořád ještě miluji. Naposledy jsem ho viděla asi půl hodiny po svatbě a od té doby už jakživa ne. Přál jste si, prosím, kopírovací inkoust, nebo obyčejný?"

Advokát se naklonil přes pult se starosvětskou graciézností a vtiskl Heleně polibek na ruku. Helena si vzdychla. Pozdravy na rozloučenou a líbání ruky je sice hodně romantické, ale nesmí se to přehánět. A pomyslila si: Tak je ti, holka, osmatřicet let a jsi hezká a líbíš se. A vše, co jsi až dosud od svých milenců dostala, byly jen výčitky a pozdravy na rozloučenou.

Horší bylo, že s posledním nápadníkem přišla také o dobrého zákazníka.

Obchod vůbec šel špatně, a tak vyvěsila tabulku „Pokoj k pronajmutí". Dva velké pokoje v druhém poschodí byly připraveny a zařízeny pro podnájemníky. Podnájemníci přicházeli, nějaký čas u ní bydlili, a když se musili vystěhovat, litovali toho, neboť dům paní Barryové vyznamenával se vzornou čistotou, pohodlím a vkusem.

Jednoho dne přišel jakýsi pan Ramonti, houslista, a najmul si jeden z pokojíků v druhém poschodí. Hluk a rámus ve vnitřním městě mu šel na nervy a urážel jeho umělecký sluch, a tak mu kterýsi přítel doporučil tuto oázu uprostřed pouště velkoměstského lomozu.

Ramonti se svou ještě dosti mladistvou tváří, černým obočím, krátce přistřiženou hnědou bradkou, jakou nosívají cizinci, svou jemnou šedovlasou hlavou a svým uměleckým temperamentem – byl vůbec milé a veselé povahy – stal se záhy oblíbeným podnájemníkem v starém domě nedaleko Abingdonského náměstí.

Helena obývala první poschodí nad krámem. Architektura tohoto bytu byla zvláštní a podivná. Byla tam prostorná a skoro do čtverce stavěná předsíň. V jednom postranním rohu bylo schodiště, vedoucí do druhého patra. Tuto předsíň si zařídila a vybavila nábytkem jako salonek a zároveň jako pisárnu. Měla tam psací stůl, u něhož vyřizovala obchodní korespondenci. A zde sedávala za večerů u teplého krbu a při lampě s červeným stínítkem, a buď šila, nebo četla. Ramontimu se toto útulné zákoutí zalíbilo tak, že tam strávil mnoho času a vypravoval paní Barryové o divech a krásách Paříže, kde studoval spolu s nějakým slavným houslistou, který natropil ve světě mnoho povyku svými houslemi.

A pak přišel podnájemník číslo 2, sličný, melancholický pán něco málo přes čtyřicet let, s rusými mysteriózními vousy a plachýma, ale výraznýma očima. Také on záhy shledal, že ve společnosti paní Heleny je mu velmi dobře. Zrakem Romeovým a jazykem Othellovým ji přímo očaroval, když jí vypravoval o vzdálených krajích a rafinovanými nápověďmi jí dával najevo, že je do ní zamilován.

Od prvního dne Helena pociťovala zvláštní okouzlující a podmanivé vzrušení v přítomnosti tohoto muže. Nedovedla si to vysvětlit, ale zdávalo se jí, že jeho hlas ji přenáší do dávna minulých dnů jejího mládí a první lásky. Tento pocit denně vzrůstal, a ona se mu nebránila, a nakonec začala instinktivně věřiti, že tento člověk hrál nějakou úlohu v jejím milostném románku. A zanedlouho čistě ženským uvažováním (ano prosím, ženy také někdy uvažují) přenesla se lehce přes všechny sylogismy a teorie logiky a byla přesvědčena, že je to její manžel, jenž se k ní vrátil. Vždyť v jeho zracích četla lásku, v které se žádná ženská nemůže mýliti, a nesmírnou lítost a výčitky svědomí, jež v ní budily soucit, a od soucitu není nikdy daleko k opětované lásce.

Ale nedala na sobě nic znát. Manžel, který se celých dvacet let schovává někde za rohem a pak se najednou zjeví, jako kdyby z nebe spadl, nemůže očekávati, že najde pantofle připravené na svém mís-

tě a že mu manželka vyjde vstříc s hořící sirkou, aby mu zapálila doutník. Nejdřív musí dělat pokání a podat vysvětlení, a popřípadě i pykat. Napřed malý očistec, a pak – možná! – bude-li jak se patří hodný a pokorný, může se dostat do ráje, který opustil. Proto nedávala najevo, že něco ví nebo tuší.

Jednoho večera zastavil se Ramonti u Heleny v její salonkové předsíňkové pisárně a vyznal jí lásku s jímavou něžností a strhující ohnivostí, jak to dovede jen umělec, jenž se vžil do své úlohy. Jeho slova byla jako jasný plamen božského ohně, jenž hoří v srdci člověka, který je v jedné osobě snílkem i mužem činu zároveň.

„Ale než mi dáte odpověď," pokračoval, nepřipouštěje ji k slovu, „musím vám říci, že ‚Ramonti' je jediné jméno, které vám mohu nabídnouti. Toto jméno mi dal můj impresário. Nevím, kdo vlastně jsem a odkud pocházím. Má první vzpomínka jest, že jsem jednoho dne náhle otevřel oči a shledal, že ležím v nemocnici. Byl jsem tehdy mladý a ležel jsem tam několik neděl. O svém předchozím životě nevím docela nic. Řekli mi, že jsem byl nalezen ležící na ulici s ranou na hlavě a přivezen do nemocnice ambulancí. Domnívali se, že jsem asi odněkud spadl a potloukl se na hlavě o dláždění. Nenašlo se u mne nic, podle čeho by se mohlo zjistiti, kdo jsem. A já sám jsem se nikdy na to nemohl rozpomenouti. Když mne pustili z nemocnice, věnoval jsem se houslím. Měl jsem úspěch. Paní Barryová – znám vás jen pod tímto jménem –, miluji vás. Jak jsem vás poprvé spatřil, věděl jsem, že vy jste pro mne jedinou ženou na světě – a –," – ach, mluvil ještě více podobných věcí.

Heleně se zdálo, že je zase mladým děvčetem. Nejdříve ji zaplavila vlna pýchy a malý příjemný záchvěv marnivosti; a pak pohlédla Ramontimu do očí a srdce jí mocně zabušilo. Toto pohnutí srdce neočekávala. Překvapilo ji to. Ten umělec se stal velkým činitelem v jejím životě, a ona si toho nebyla vědoma.

„Pane Ramonti," řekla lítostivě, „je mi to strašně líto, ale já jsem vdaná žena."

A vypravovala mu neveselý příběh svého života, jak to dříve či později musí udělat každá hrdinka, buď divadelnímu řediteli, nebo novinářskému reportérovi.

Ramonti ji vzal za ruku, hluboce se uklonil, vtiskl jí na ruku políbení a odešel do svého pokoje.

Helena usedla a smutně se zadívala na svou ruku. A měla vskutku proč se dívati na ni smutně. Tři nápadníci již na ni vtiskli polibek, načež vzápětí sedli na svého komoně a jeli po svých.

Hodinu poté vstoupil do jejího salonku podnájemník číslo 2, záhadný cizinec s plachýma očima. Helena seděla v houpací židli a háčkovala nějakou docela zbytečnou věc. U schodů se obrátil a zastavil se na malý rozhovor. Usedl ke stolu naproti ní a za chvíli vychrlil na ni také vyznání lásky. A potom řekl: „Heleno, vy se na mne nepamatujete? Domníval jsem se, že jsem to vyčetl z vašich zraků. Můžete mi odpustit to, co bylo, a rozpomenouti se na lásku, jež vytrvala věrně celých dvacet let? Těžce jsem se na vás prohřešil – bál jsem se vrátit se k vám zpátky – ale má láska zvítězila nad mým rozumem. Můžete, chcete mi odpustit?“

Helena povstala. Záhadný cizinec prudce a rozechvěně jí tiskl ruku.

Tak zde stála, a lituji divadelní scény, že žádná z nich ještě nikdy nepředvedla tak tklivý a vzrušující výjev, jako zde Helena mimoděk předváděla.

Neboť stála zde se srdcem rozdvojeným. Svěží, nezapomenutelná, panenská láska k dávnému ženichovi žila jí v srdci. Po léta hýčkaná, svatá, čestná vzpomínka na první lásku vyplňovala jí půl duše. Klonila se k tomuto čistému, ryzímu citu. Čest a věrnost i sladká, nepomíjející romantika mládí ji k němu poutala. Ale druhá půle jejího srdce a její duše byla naplněna něčím jiným – pozdějším, plnějším a bližším citem. A stará láska bojovala v ní proti nové.

A jak tak váhala, ozvala se z pokoje v druhém poschodí roztoužená, vášnivá, žalující hudba, píseň houslí. Hudba je kouzelník, jenž

dovede očarovati nejušlechtilejší bytosti. A kdo nosí srdce na ušním bubínku, nesmí se diviti, když se mu najednou octne v hrdle a sevře mu je tak, že se až zajíkne.

Ta hudba i hudebník ji volali k sobě, ale po boku jí stála čest a závazek dávné lásky a táhly ji zpět.

„Odpusťte mi," zaprosil.

„Dvacet let se vzdalovat osoby, kterou, jak říkáte, milujete, je trochu dlouhá doba," řekla a v jejím hlase se ozývala výčitka.

„Jak vám to mám říci?" žadonil. „Nechci před vámi nic tajiti. Tenkrát večer, když on odešel, jsem ho sledoval. Šílel jsem žárlivostí. V jedné tmavé ulici jsem ho srazil k zemi. Již nepovstal. Sklonil jsem se k němu. Rozbil si hlavu o kámen. Neměl jsem v úmyslu ho zabít. Byl jsem šílený láskou a žárlivostí. Skryl jsem se opodál a viděl jsem, jak ho odváží ambulance. Ačkoliv jste za něho byla provdána, Heleno, –"

„Kdo vlastně vy jste?" vykřikla žena, s očima široce otevřenýma, odstrkujíc jeho ruku.

„Což se na mě už nepamatujete? Heleno – jsem ten, jenž vás vždy nejvíce miloval. Jsem John Delaney. Můžete-li odpustit –"

Ale ona již byla ta tam. Spěchala, klopýtala, letěla po schodech vzhůru, vstříc hudbě a vstříc tomu, jenž zapomněl, ale který přesto poznal, že ona jedině jemu náleží a náležela v obou jeho životech, v předešlém i nynějším, a jak běžela nahoru, vzlykala, plakala a zpívala: „Franku! Franku! Franku!"

A můj přítel reportér nedovedl najíti nic zábavného v příběhu těchto tří smrtelníků, provádějících šalebné kejkle s tolika roky svého života, jako kdyby to byly kulečníkové koule!

Strážce rodinné cti

„Strýček“ Bushrod, starý černoch, nebyl jen tak nějakou nepatrnou silou v bance Weymouthově. Šedesát let prokazoval věrné služby domu Weymouthových jako sluha, přítel a takřka část inventáře. Byl téže barvy jako mahagonový nábytek v bankovních místnostech – ale jen zevně. Bílá jako nepopsané listy v bankovní hlavní knize byla jeho duše. Banka rodiny Weymouthových byla mu nejdůležitější světovou institucí, v níž on byl něčím mezi vrátným a vedoucím generalissimem. Byl to zkrátka „rodinný černoch“, věrný starý služebník domu, jací se rodili v dobách před občanskou válkou, ale teď už ne.

Městečko Weymouthville leželo na úpatí malé pahorkatiny na svahu mírného údolí. Byly tam celkem tři banky. Dvě z nich byly špatně vedeny a neprosperovaly – chyběl jim nějaký Weymouth, který by je pozvedl. Třetí byla řízena p. Weymouthy – a „strýčkem“ Bushrodem. Ve starém domě rodiny Weymouthovy (po pravé straně, když se přicházelo do města přes potok Elder) bydlil pan Robert Weymouth, prezident banky, jeho ovdovělá dcera paní Veseyová – všichni jí však říkali „slečna Letty“ – a její dvě děti, Nan a Guy. A potom nablízku v malém domku přebýval i „strýček“ Bushrod se svou manželkou Malindou. Pan William Weymouth (pokladník banky) bydlil v moderním hezkém domě na hlavní třídě.

Pan Robert Weymouth byl velký, silný muž, 62letý, boubelatý, s dlouhými šedými vlasy a pronikavýma modrýma očima. Byl to dobromyslný, laskavý a štědrý pán, jenž se sice někdy také rozkřikl, ale nemyslil to tak zle. Pan William byl mírný gentleman korektního vystupování, jenž nemyslil na nic než na obchod. Ve městě si rodiny Weymouthových každý vážil.

Strýček Bushrod zastával v bance úřad vrátného, sluhy, nosiče, poslíčka, vazala a hlídače. Nosil u sebe i klíč k bankovní pokladně,

zrovna tak jako pan Robert a pan William. Někdy tam bývalo deset, patnáct až dvacet tisíc dolarů, ale u Bushroda se nemusil o ně nikdo bát.

V poslední době měl strýček Bushrod velké starosti, a to kvůli „mladému pánu“ Robertovi. O panu Robertovi se již celý rok vědělo, že si rád přihne. A zvykl si na to tak, že zanedlouho celé město si o tom povídalo. Třeba šestkrát za den vyběhl z banky do hotelu za roh na sklenku whisky. Horší bylo, že tím trpěla jeho duševní bystrost a obchodní schopnost. Pan William snažil se ho odvrátit od přílišného pití, ale marně. Vklady v bance poklesly následkem toho ze šestimístného čísla na pětimístné. Přátelé se domnívali, že pan Robert se dal na pití ze žalu nad ztrátou své manželky Lucy, zemřelé před dvěma lety. „Slečna“ Letty a její děti o všem věděly a trápily se tím. Strýčka Bushroda to také trápilo, ale netroufal si panu Robertovi nic říci, ač od dětství spolu vyrůstali jako kamarádi. Ale měla přijít na strýčka Bushroda ještě těžší rána.

Pan Robert byl náruživý rybář. Jezdil na ryby, kdykoliv mu to rybářská sezona a obchod dovolovaly. Jednoho dne oznámil, že ráno odjede na dva nebo tři dny k jezeru Reedy se svým starým přítelem, soudcem Archinardem.

Zde je dlužno podotknouti, že strýček Bushrod byl pokladníkem černošské vzájemně se podporující a stavební společnosti Synové a dcery hořícího keře. Jeho by si byla každá organizace zvolila bez váhání za pokladníka – byl svou poctivostí proslulý mezi všemi barevnými i bílými gentlemany.

Toho dne, kdy pan Robert oznámil, že ráno pojede na ryby, probudil se starý černoch večer ke dvanácté hodině, vstal z postele a prohlásil, že musí jít do banky a přinésti odtud pokladní knihu Synů a dcer hořícího keře, kterou si zapomněl vzíti večer domů. „Zítra je výborová schůze,“ pravil, „a já jsem řekl sestře Adalině Hoskinsové, aby sem přišla ráno v sedm hodin pro tu knihu a donesla ji do spolkové místnosti, a tak tu ta kniha musí být, až ona přijde.“

A nedbaje námitek své manželky Malindy, že už je pozdě, oblékl se, vzal tlustou ořechovou hůl a odešel do banky. Vešel dovnitř, otevřev si postranní vchod, a našel knihu, kde ji uložil, v malém pokojíku pro přijímání návštěv. Rozhlédnuv se nazdařbůh dokola, shledal, že vše je na svém místě, a chystal se již odejíti, když náhle zaslechl chvatné zaharašení klíče v hlavních dveřích. Někdo spěšně vešel dovnitř, zavřel za sebou potichu dveře a vstoupil do účtárny dveřmi v železné zamřížované přepážce.

Strýček Bushrod stiskl pevně hůl, po špičkách vstoupil do tmavé chodbičky mezi oběma místnostmi a odtud zahlédl, kdo se to o půlnoci vloudil do svatyně banky Weymouthovy. V účtárně se rozsvítilo plynové světlo a v jeho záři poznal Bushrod, že vetřelcem je sám prezident banky, pan Robert Weymouth.

V úžasu a strachu, nevěda, co dělat, stál starý černoch bez hnutí ve svém tmavém úkrytu a čekal, co bude dále. Proti němu byl výklenek se železnými dveřmi a uvnitř byla nedobytná pokladna, obsahující cenné papíry, zlato a peníze banky. Bylo tam možná uloženo toho dne 18 000 dolarů na hotovosti.

Prezident vytáhl z kapsy klíč, otevřel výklenek a vešel dovnitř, přivřev za sebou dveře. Úzkou štěrbinou viděl strýček Bushrod zář svíčky. Za dvě minuty vyšel pan Robert zase ven, v ruce pevně tříval velký ruční kufřík, jako by se bál, že ho někdo pozoruje. Druhou rukou zase zamkl železné dveře vedoucí k pokladně. V Bushrodovi začalo se probouzet strašné podezření.

Pan Robert položil kufřík opatrně na stůl a ohrnul si límec svrchníku až přes uši. Byl oblečen v šedivé cestovní šaty. Svraštiv obočí, pohlédl na nástěnné hodiny a pak se rozhlédl něžně a teskně po místnosti – jako člověk, jenž dává sbohem známým milým místům – tak se aspoň zdálo strýčku Bushrodovi. Pak popadl zase kufřík a spěšně a potichoučku opustil banku hlavním vchodem, zamknuv zase na klíč.

Strýček Bushrod stál zde jako zkamenělý. Kdyby zde byl přistihl lupiče pokladen, byl by se na něho vrhl a chránil majetek rodiny

Weymouthovy. Ale tohle bylo něco strašlivějšího než loupež! Hrůza se ho zmocnila při pomyšlení, že jméno a čest rodu Weymouthových mají býti navždy ztraceny. „Mladý pán“ Robert vykradl banku! Co jiného to mohlo být, tato pozdní noční návštěva v bankovní pokladně, ten těžký kufřík odnášený tak potajmu a úzkostlivě, ty cestovní šaty, ten chmurný pohled na hodiny a pokradmý odchod – co jiného to všecko mělo znamenat?

A v tom zmatku, jenž ho ovládl, vzpomněl si strýček Bushrod na jiné věci z poslední doby – na vzrůstající sklon páně Robertův k alkoholu, na náhodný rozhovor v bance, že obchody jdou špatně – to vše potvrzovalo jeho domněnku. Co jiného to může znamenati, než že pan Robert Weymouth je defraudant – že se chystá utéci s tím, co v bance zbylo, opustit pana Williama, dceru Letty a její děti, Nan a Guye, a strýčka Bushroda a zanechati je v neštěstí a hanbě.

V necelé minutě promyslil černoch Bushrod tyto věci a pak se vzchopil k odhodlanému činu. „Bože! Bože!“ zalkal hlasitě, klopýtaje chvatně k postrannímu vchodu. „Takovýhle hanebný odchod po tolika letech poctivého jednání! Zač stojí ten celý mizerný škandální svět, když z Weymouthů se stávají zloději a defraudanti! Teď je na strýčku Bushrodovi, aby to napravil! Ó, Bože! Pane Roberte, to nesmíte udělat! A slečinka Letty a ty malé děti pořád jen ‚Weymouth‘ a ‚Weymouth‘, a tak pyšné na to jméno! To musím překazit, ať se děje co děje! I kdyby mi měl při tom rozbít mou starou bílou černošskou hlavu!“

A opíraje se o svou ořechovou hůl spěchal strýček Bushrod opuštěnými ulicemi k nádraží, kde se sbíhají dvě trati vedoucí do Weymouthvillu. A skutečně – jak očekával a jak se strachoval – na peroně spatřil tam ve stínu nádražní budovy pana Roberta, čekajícího na vlak. Kufřík držel v ruce. Když se strýček Bushrod přiblížil k němu asi na dvacet sáhů, zmocnil se ho náhlý neklid a strach. Bankovní prezident stál tam ve stínu jako velký šedý duch. Strýček Bushrod byl by se nejraději obrátil a utekl před výbuchem hněvu,

který se na něho jistě snese z úst pana Roberta. Ale vzápětí spatřil zase v duchu bílou vyčítavou tvář slečny Letty a vyděšené pohledy jejích dětí – kdyby se zpronevěřil své povinnosti a oni se ho zeptali, proč nehlídal čest rodiny Weymouthových!

Posílen touto myšlenkou, učinil několik kroků, hlasitě si odkašlávaje a cvakaje holí o peron, aby ho pan Robert dříve poznal a nebyl překvapen.

„To jsi ty, Bushrode?“ ozval se zvučným hlasem šedivý duch.

„Tak jest, pane, ano, mladý pane.“

„Co, ke všem kozlům, tady šmejdíš, tak pozdě v noci?“

Poprvé v životě byl strýček Bushrod nucen panu Robertovi zalhati. Ale nemohl si pomoci, v té chvíli nemohl naráz s barvou ven. „Byl jsem ve městě,“ řekl, „navštívit starou tetu Pattersonovou. Večer se jí udělalo špatně, a já jsem jí nesl medicínu od Malindy. Tak jest, pane.“

„Hm!“ řekl Robert. „Kdybys raději šel domů a vyspal se! Noční vzduch je vlhký. To zas zítra ráno s tím tvým revmatismem nebudeš k ničemu. Myslíš, že zítra bude pěkný den, Bushrode?“

„Řekl bych, že bude, mladý pane. Včera večer byly velké červánky.“

Pan Robert si zapálil doutník. Strýček Bushrod nevěděl, čím to je, ale to, co měl na srdci, mu nechtělo na jazyk. Přešlapoval rozpačitě a nemotorně si pohrával s ořechovou holí. Ale vtom zaslechl z dálky – bylo to asi na výhybce v Jimtownu, tři míle odtud – slabé písknutí přijíždějícího vlaku, téhož vlaku, jenž měl za chvíli odvézti jméno Weymouthů do krajů bezectnosti a hanby. A všechen strach z něho spadl. Smekl klobouk a podíval se do očí šéfovi rodu Weymouthů, jimž tak dlouho věrně sloužil – podíval se směle do očí velkému, pohlavárskému, laskavému, vznešenému, strašlivému panu Robertovi – chytil ho v přeneseném slova smyslu za vousy na pokraji strašlivé propasti, do které se jižjiž řítil.

„Pane Roberte,“ začal, a hlas se mu trochu třásl pod návalem velikého citu, „pamatujete se na ten den, tenkrát, když všichni jeli na

ten turnaj v Oak Lawn? Tenkrát, mladý pane, když jste vyhrál první cenu v jízdě na koni a když jste korunoval slečnu Lucy na královnu?“

„Turnaj?“ zvolal pan Robert a vyňal doutník z úst. „Ano, pamatuji se dobře – ale co ty tady kecáš v půlnoci o turnajích? Jdi domů, mně se zdá, že jsi náměsíčný.“

„Slečna Lucy vám položila na rameno meč,“ pokračoval černoch, nedbaje už na nic, „a řekla: ‚Pasuji vás na rytíře, pane Roberte – povstaňte, rytíři bez bázně a hany!‘ Ano, to řekla slečna Lucy. Je to tak dávno, ale já jsem na to ještě nezapomněl. A ještě na něco jsem nezapomněl – jak slečna Lucy ležela na smrtelné posteli. Poslala pro strýčka Bushroda a řekla mu: ‚Strýčku Bushrode, až umřu, chci, abys dobře pečoval o pana Roberta. Mně se zdá – říkala slečna Lucy –, že na tebe dá víc než na jiné. On se někdy přenáhlí a bývá prudký, a možná že ti vynadá, až mu budeš domlouvat, ale právě proto potřebuje někoho, kdo by na něho dal pozor. On je někdy jako malé dítě‘ – to jako říkala slečna Lucy – ‚ale zlý není, vždyť to byl vždycky můj rytíř bez bázně a hany.‘ Tak jest, pane, to jsou slova slečny Lucy.“

Pan Robert snažil se, jak to měl ve zvyku, zamaskovat dojetí náhlou hněvivou přísností. „Ty – ty starý partyko,“ zvolal, „mně se zdá, že jsi se zbláznil. Už jsem ti řekl, abys šel domů. To že řekla slečna Lucy, říkáš? No, ale moc čistý štít jsme si neudrželi. Minulý týden to byly dva roky, co zemřela, viď, Bushrode? Ale nechme toho. A ty tady chceš stát a žvanit celou noc?“

Ozvalo se zase písknutí vlaku. Teď už nebyl ani míli daleko.

„Pane Roberte,“ řekl náhle strýček Bushrod a položil ruku na bankéřův kufřík, „pro lásku Boží vás prosím, neberte tohle s sebou. Vím, co v tom kufříku je. Vím, kde jste to v bance vzal. Neberte to s sebou. V tom kufříku je samé neštěstí pro slečnu Lucy a její děti a děti jejích dětí. Zničí to dobré jméno Weymouthových a přinese jim to jen hanbu a trápení. Pane Roberte, můžete třeba zabít starého černocha, jako jsem já, ale ten kufřík s sebou neodvážejte. Až jednou překročím Jordán a přijdu na onen svět, co budu moci říci

slečně Lucy, až se mne zeptá: ‚Strýčku Bushrode, proč jsi nedával lepší pozor na Roberta?'"

Pan Robert Weymouth odhodil doutník, trhl ramenem a již chtěl vybuchnouti. Strýček Bushrod sklonil hlavu před blížící se bouří, ale nelekl se. Má-li dům Weymouthových padnouti, on padne s ním. Bankéř promluvil, ale černoch byl až překvapen, jak mírná to byla bouře – zmírněná téměř na lehký letní vánek.

„Bushrode," řekl pan Robert tichým hlasem, „překročil jsi všecky přípustné meze, spoléhal jsi na mou shovívavost a dovoluješ si příliš mnoho. Tak ty tedy víš, co je v tom kufříčku. Tvé dlouhé a věrné služby tě poněkud omlouvají, ale – jdi domů, Bushrode – ani slova již o tom!"

Ale Bushrod popadl mezitím kufřík pevnou rukou. Na zatáčce trati v dáli se objevila světla přijíždějícího vlaku. Na peroně se objevilo několik lidí.

„Pane Roberte, dejte mi ten kufřík. Mám právo mluvit s vámi takhle. Býval jsem vaším nevolníkem a staral jsem se o vás od malička. A byl jsem s vámi ve válce jako věrný sluha. A byl jsem při vaší svatbě, a nebyl jsem moc daleko, když se narodila slečna Letty. A dětičky slečny Letty každý den večer se těší, až přijde strýček Bushrod. Já jsem vlastně také Weymouth, až na tu barvu a jméno. Už jsme oba staří, pane Roberte. Nebude to dlouho trvati a sejdeme se na tamtom světě se slečnou Lucy, vaší manželkou, a musíme jí podat účty z toho, co jsme dělali. Od starého černocha nikdo nemůže potom očekávat, že řekne více než to, že udělal pro rodinu Weymouthových, co mohl. Ale Weymouthové, ti budou musiti říci, že žili čistě a poctivě jako rytíři bez bázně a hany. Dejte mi ten kufřík, pane Roberte – musím ho míti. Odnesu ho zpátky do banky a zamknu do pokladny. Musím udělat, co mi nebožka slečna Lucy nařídila. Pusťte ten kufřík, pane Roberte!"

Vlak už byl v nádraží a stál na kolejích. Zřízenci pobíhali sem tam, několik ospalých cestujících vystoupilo a zmizelo ve tmě.

Průvodčí zamával lucernou a zvolal: „Všechno do vozů“, a zvon zazvonil a brzdy zaskřípaly.

Pan Robert povolil ruku, v níž držel kufřík. Strýček Bushrod popadl kufřík a přitiskl ho k srdci oběma rukama jako milenec svou milovanou dívku.

„Vezmi to k sobě, Bushrode,“ řekl pan Robert, strkaje ruce do kapes. „A zapomeň na to, co se zde dělo a mluvilo. Řekl jsi už dost. Odjedu tímto vlakem. Řekni panu Williamovi, že se vrátím v sobotu. Dobrou noc.“

Bankéř vyskočil na rozjíždějící se vlak a zmizel ve voze. Černoch stál zde bez hnutí, tiskna kufřík k srdci. Oči měl zavřené a jeho rty šeptaly slova díků Pánu tam nahoře, že zachránil čest rodu Weymouthova. Věděl, že pan Robert se vrátí, když to řekl. Weymouthové nikdy nelhali. Ani teď – díky Hospodinu! – nebude se moci říci, že zpronevěřili peníze jim svěřené.

A pak se pustil temnou nocí zpět k bance.

* * *

Rozednívalo se již, když pan Robert vystoupil z vlaku na malé osamělé zastávce, asi tři hodiny jízdy od Weymouthvillu. Na peronu spatřil postavu čekajícího muže a v šeru obrysy bryčky, dvou koní a kočího na kozlíku. Z vozu čouhal vzadu svazek rybářských prutů.

„Tak jsi přece přijel, Roberte,“ řekl soudce Archinard, čekající na peroně, starý to Robertův přítel a kamarád ze školy. „Bude to dnes nádherný den na rybaření! Ale zdá se mi, že jsi říkal – co to znamená, tys to nepřivezl?“

Bankovní prezident smekl klobouk a zajel si rukou rozpačitě do vlasů. „Well, musím ti říci pravdu – máme u nás v rodině takového zatrachtilého, drzého, starého černocha, patří skoro k inventáři, a ten mi to všecko pokazil. Přišel za mnou na nádraží a udělal mi čáru přes rozpočet. On to myslí se mnou dobře – celkem vzato, my-

slím, že má pravdu. Čert ví, jak vyzvěděl, co mám v kufříku – vždyť jsem to měl uschované v bankovní pokladně a odnesl jsem to tajně až o půlnoci. Zkrátka, on na to přišel, a udělal mi jak se patří kázání. Já už teď nechám pití, dospěl jsem k přesvědčení, že muž, jenž pije, nemůže nikdy býti tím, čím by rád býti chtěl: poctivým rytířem bez bázně a hany – tak nějak to řekl ten starý černoch."

„Což o to," odvětil soudce Archinard, „musím uznat, že proti jeho argumentaci se nedá nic namítat."

„A když si pomyslím," řekl pan Robert, a tiše při tom povzdechl, „že v tom kufříku byly tři velké láhve nejjemnější a nejlepší whisky! Takovou jsi nikdy v životě nepil, kamaráde!"

Dveře do světa uzavřené

Když beletristé chtějí, aby publikum jejich povídky četlo, tu se rádi dušují, že je to skutečný příběh, a někdy k tomu dodají, že skutečnost je divnější než beletrie a že život píše romány. Nevím, zda příběh, který budu vypravovat, je skutečná událost. Ale španělský pokladník ovocnářského parníku El Carrero mi přísahal při relikviáři Santy Guadalupy, že všechna fakta příběhu slyšel od amerického vicekonzula v La Paz – tedy od osoby, která nemohla vědět pravdu ani z polovice.

Když se H. Ferguson Hedges, milionář, zakladatel velkých podniků, známý celému Novému Yorku, rozhodl, že musí trochu užíti radostí světských, začal rozhazovat peníze plnýma rukama tak štědře, hlučně a okázale, jako kdyby byl pouhým příručím z obchodu s prádlem, jenž si umínil proflámovat týdenní mzdu.

Toho večera, kdy začínají výše zmíněná domnělá fakta mé povídky, hostil Hedges společnost asi pěti či šesti dobrých přátel. Mezi nimi byli dva mladší muži – Ralph Merriam, makléř, a Wade, jeho přítel. Vozili se z lokálu do lokálu, na Kolumbově náměstí vynadali soše nesmrtelného mořeplavce, docela nevlastenecky mu předhazujíce, že vyplul hledat novou zemi místo nějakých nových tekutin, a o půlnoci zapadli do zadní místnosti jedné kavárničky dole ve městě. Hedges měl zrovna hádavou náladu, počínal si zpupně a šťoural do celé společnosti. Slovo dalo slovo – nikdo však vlastně nevěděl proč – a pak přišla slova s pěti prsty – slova, jako když se řekne, že někdo někomu hodil rukavici – v tomto případě však i s rukou. Při těch fackách byl Merriam nejzuřivější. Hedges vyskočil, popadl židli a hodil ji Merriamovi na hlavu. Merriam se uhnul, vytáhl malý revolver a střelil Hedgese do prsou. Hedges se zapotácel a svalil se na zem, kde zůstal ležet bez hnutí.

Wade, jenž věděl, co se má v takové situaci dělat, vystrčil Merriama postranním vchodem, odtáhl ho za roh, naložil do drožky a zavezl do malé hospůdky v zastrčené ulici. „Sedni si," řekl mu, „a čekej, až přijdu. Půjdu vypátrat, co se vlastně stalo a podám ti zprávu. Můžeš vypít dvě sklenky, než se vrátím – ale více ani kapku!"

Byla za deset minut jedna, když se Wade vrátil.

„Vzmuž se, kamaráde," pravil. „Ambulance tam přijela zrovna, když jsem přišel. Doktor říkal, že je mrtev. Můžeš si dát ještě sklenku. Ostatní nech na starosti mně. Musíš utéci, nic jiného ti nezbývá. Vypij ještě tuhle sklenku a pak musíš zmizet z Yorku. Já ti to zařídím."

Wade dostál svému slibu tak znamenitě, že druhého dne v 11 hodin vstupoval Merriam s novým kufrem plným nových šatů a prádla na palubu malého parníku, jenž před několika dny připlul s nákladem citronů z Port Limon v Mexiku a chystal se na zpáteční cestu. Merriam měl v kapse celé své jmění 2800 dolarů a poučení od Wadea, aby hleděl položit mezi sebe a Nový York co možná nejvíce mořské vody. V Port Limon přestoupil Merriam na škuner a plul podél pobřeží dále až do Colonu, odtud přes úžinu do Panamy, kde chytil jakousi nákladní loď, která měla namířeno do Callao a jiných podobných jihoamerických přístavů.

Teprve v La Paz se Merriam rozhodl vystoupiti na pevnou zem – v La Paz, překrásném malém městečku, schouleném v zeleném pásu na úpatí nebetyčného pobřežního pohoří. Zde se usadil.

Vicekonzul Kalb, řecko-arménský občan Spojených států, narozený v Hessen-Darmstadtu, jenž si vysloužil ostruhy politického vzdělání při obecních volbách v Cincinnati, považoval všechny Američany za své bratry a bankéře. Vzal Merriama pod paží, představil ho všem osobám v La Paz, jež chodily obuty, vypůjčil si od něho 10 dolarů a vrátil se domů.

V malém hotelu při moři seznámil se Merriam s cizineckou kolonií: s německým doktorem, s jedním francouzským a dvěma ital-

skými obchodníky a s třemi čtyřmi Američany, o kterých se v městě mluvilo jako o gumových, mahagonových a jiných králích – jako kdyby to ani nebyli lidé z masa a kostí.

Po večeři seděl Merriam na verandě hotelu s panem Bibbem, Američanem z Vermontu, jenž se zde zajímal o hydraulické kutání, a kouřil a pil skotskou whisku. Zdálo se mu, že měsíčním světlem ozářené moře oddělilo ho nadobro od bývalého života a že se už nemusí ničeho strachovati. Hrozná tragédie, ve které hrál vedoucí úlohu, dnes poprvé začínala blednouti a ztráceti se z jeho vzpomínek. Bibb otevřel hráze své výmluvnosti, byl rád, že našel člověka, který trpělivě poslouchal jeho stokrát opakované názory a teorie.

„Zůstanu tady ještě rok," mluvil Bibb, „a pak se vrátím do země boží, do Spojených států. Copak o to, je tady krásně a dolce far niente se tu podává člověku zdarma a ve velkých porcích, ale ať si říká kdo chce co chce, není to země pro bělocha. Člověk cítí potřebu brodit se ve sněhu a vidět baseballový zápas a nosit škrobený límeček a slyšet policajta, jak mu nadává. To se musí nechat, La Paz je příjemný jako začouzený opiový brloh. A pak – je zde paní Conantová. Když někomu z nás je už tak zoufale, že by nejraději skočil do moře, jde k ní a vyzná jí lásku a nabídne jí manželství. Je to přece lepší dostat košem od paní Conantové, než se utopit. A říká se, že utopení je dost příjemná smrt."

„Je tady moc mužských do ní zamilováno?" zeptal se Merriam.

„To bych řekl," vzdychl Bibb. „Je to jediná běloška v La Paz. Je tu asi rok. Přišla z – no, kdopak ví, však víte, jak ženské mluví. Podle její řeči byste někdy řekl, že je z Oshkoshe a jindy zase z Jacksonvillu na Floridě a zítra třeba z Cape Cod v Massachussetts."

„Záhadná žena?" nadhodil Merriam.

„Hm – vypadá to tak; ale jinak mluví dost průhledně. To víte, ženská. Já myslím, kdyby egyptská Sfinx začala mluvit, že by prostě řekla: ‚Pro pána Boha, tolik lidí přijde k večeři a nic není připraveno, leda ten písek.' Ale uvidíte, až ji poznáte. Vy jí také nabídnete manželství."

Abychom to dlouho neroztahovali – Merriam se s ní seznámil a nabídl jí manželství. Shledal, že je oblečena černě, vlasy měla tmavohnědé a takové záhadné, vzpomínavé oči. Mluvila neurčitě o přátelích v Kalifornii a o vzdálených příbuzných v Louisianě. Tropické klima a lenošivý život prý jí docela dobře vyhovují. Později si možná zakoupí oranžovou plantáž.

Merriam se jí dvořil celé tři měsíce. Za celou tu dobu nedostal z domova žádné zprávy. Wade nevěděl, kde je. On sám neznal přesně Wadeovu adresu a vůbec se mu bál psáti. Myslil si ostatně, že je lépe nechat vše usnout.

Jednou odpoledne si vyjeli s paní Conantovou na koních do hor podél malé říčky hodně vysoko. Tam se zastavili, aby se napili, a tam také Merriam promluvil – vyznal jí lásku a nabídl manželství, jak mu to Bibb předpověděl.

Paní Conantová se na něho podívala nejdříve tak něžně a zářivě a vzápětí tak cize a nezkroceně, že okamžitě vystřízlivěl. „Promiňte mi, Florence," řekl a pustil její ruku, kterou před tím uchopil, „vždyť já nemohu od vás žádat, abyste si mně vzala. Zabil jsem v Novém Yorku člověka – byl to můj přítel – zastřelil jsem ho – docela zbaběle. Byl jsem ovšem opilý, ale to mě neomlouvá. Utekl jsem sem před spravedlností, a – to myslím stačí, aby naše známost skončila."

Paní Conantová utrhla několik listů z větve citroníku. „Ovšem," řekla divným hlasem, „ale to závisí na vás. Budu k vám tak upřímná jako vy ke mně. Otrávila jsem svého muže. Jsem vražednice. Žádný muž nemůže milovat vražednici. To, myslím, stačí, aby naše známost skončila."

Pokradmu k němu vzhlédla. On trochu zbledl a vytřeštil na ni oči jako hluchoněmý člověk, jenž se diví, co se to kolem něho děje. Přikročila rychle k němu, ruce jí ztuhly a zraky hořely.

„Nedívejte se na mě tak," vykřikla. „Proklejte mne nebo se ke mně obraťte zády, jen se na mě tak nedívejte! Kdybych vám mohla ukázat – tady na ramenou i na zádech mám ještě jizvy –, jak mě týral –

a to trvalo přes rok! Světice byla by se vzepřela a zabila toho ďábla. Ano, zabila jsem ho. Ještě dnes slýchám ve spaní hanebná a sprostá slova, která mi řekl posledního dne. A tenkrát jsem se rozhodla. Ještě odpoledne jsem si obstarala jed. Míval ve zvyku vypít před spaním v knihovně horký punč z rumu a vína. Jen z mých rukou chtěl ho vždy přijmouti – poněvadž věděl, že se mi dělá špatně ze zápachu alkoholu. Než jsem nápoj donesla, poslala jsem služku pryč a ve svém pokoji přimíchala jsem do punče lžíci aconitu – slyšela jsem, že to stačí na zabití tří lidí. Vyzvedla jsem si již předtím z banky 6000 dolarů, vše, co jsem měla, a s malým zavazadlem jsem opustila dům. Nikdo mě neviděl. Když jsem šla kolem knihovny, zaslechla jsem, jak klopýtl a dopadl těžce na pohovku. Nočním vlakem jsem odjela do Nového Orleansu a odtud lodí na Bermudy. A teď – co mi řeknete?"

Merriam se vzpamatoval. „Florence," řekl vážně. „Miluji vás, toužím po vás. Je mi jedno, co jste udělala. Ať si svět –"

„Ralphe," vykřikla, „buďte vy mým světem!" Oči jí zvlhly, slabě zavrávorala a klesla Merriamovi do náručí.

Merriam a paní Conantová byli šťastni. Ještě toho večera oznámili své zasnoubení v hotelu Orilla del Mar. Osm cizinců a čtyři domorodí nabobové mu poplácávali na rameno a pokrytecky mu gratulovali.

Oba byli nesmírně šťastni. Proti všem přírodním zákonům stíny, jež se vznášely nad jejich minulostí, nebyly tak husté a temné, když se spojily. Zamkli za sebou dveře, vedoucí do světa. Byli si navzájem celým světem. Paní Conantová opět žila. Vzpomínavý pohled zmizel jí z očí. Merriam trávil celý čas v její společnosti. Chtěli si postavit pěkný domek na malém návrší uprostřed tropického stromoví a za dva měsíce slavit svatbu. Ze zbývajícího kapitálu hodlali si založiti obchod s ovocem nebo s dřívím, z něhož by pohodlně mohli žít. „Dobrou noc, můj světe," loučívala se s Merriamem paní Conantová, když večer odcházel do hotelu. Byli velmi šťastni. A zdálo se, že jejich velké neštěstí a hřích jsou poutem, jež nic nepřerve.

Jednoho dne připlul k La Paz parník Pajaro, plující podél pobřeží z Callao do Panamy. Zakotvil asi míli od břehu a za chvíli bylo vidět člun, blížící se od parníku ku břehu. Merriam, jenž se právě procházel u moře, viděl, že z člunu vystoupili dva cizinci. Chůze jednoho z nich byla mu neobyčejně povědomá. Podíval se pozorněji a cítil, že krev v žilách se mu mění v jahodovou zmrzlinu. Ramenatý, neurvalý a zároveň uhlazený – jak vždy býval – H. Ferguson Hedges, muž, kterého Merriam kdysi zabil, kráčel přímo k němu.

Když Hedges spatřil Merriama, zarděla se jeho tvář do tmava. Pak zahlaholil: „Haló, Merriame! To jsem rád, že tě vidím. Toho jsem se nenadál, že tě tady najdu. Quinby, to je můj starý přítel Merriam z Nového Yorku – Merriame, to je pan Quinby."

Merriam podal oběma ruku, jež byla studená jako led.

„Brrr!" otřásl se Hedges. „Máš ty ale studenou ploutev! Člověče, tobě něco je. A žlutý jsi jako Číňan. Je tady snad malárie? Zarejduj s námi do baru, jestli je tu něco takového, vypijeme nějakou tu dezinfekci."

Merriam pořád ještě jako ve snu, zavedl je do hotelu Orilla del Mar.

„Quinby a já," vykládal Hedges, „jezdíme podél pobřeží, hledáme, kde bychom šikovně mohli investovat peníze. Byli jsme už v Concepción a ve Valparaiso a v Limě. Kapitán nám řekl, že tady někde se našly stříbrné doly. A tak jsme se sem pustili."

V hotelu nechali Quinbyho u baru a Hedges odtáhl Merriama stranou. „Prosím tě, co to má znamenat?" pustil se do něho. „Snad ti ještě nevrtá v mozku ta pračka, co jsme spolu měli?"

„Myslil jsem," koktal Merriam, „slyšel jsem – říkali mi, že jsi tento – že jsem tě tento – –"

„Nic jsi mě netento a já nejsem tento," zvolal Hedges. „Ten pitomý mladý doktor z ambulance řekl Wadeovi, že jsem natáhl bačkory, poněvadž náhodou jsem přestal dýchat. Poležel jsem si měsíc v nemocnici, ale pak jsem byl zdravější než kdy předtím. To postřelení

mi snad udělalo dobře. S Wadem jsme tě marně hledali. Ale teď už na to zapomeň. Pojď, čeká na nás whisky."

„Kamaráde," řekl Merriam zlomeně, „nevím, jak ti mám poděkovat – já – no vždyť víš – –"

A jako znovuzrozený šel s Quinbym k baru a myslil si, že mu patří celý svět.

Tio Pancho, majitel hotelu, rozděloval mezitím poštu, kterou parník Parajo přivezl. Byly to hlavně balíčky novin. Vedle něho stál bosonohý domorodý výrostek, jenž měl noviny roznésti.

„Tenhle balíček pro seňoru Conantovou," mluvil hoteliér, „a tohle pro doktora S-S-Schlegela – Dios! to je divné jméno –, tohle pro seňora Davise – tady pro Dona Alberta. Tyhle dvě obálky pro Casa de Huespedes, Calle de las Buenas Gracias. A řekni všem, že Pajaro odjede do Panamy dnes odpoledne ve 3 hodiny. Chtějí-li odeslat nějakou poštu, ať si pospíší."

Paní Conantová obdržela svou zásilku novin ve čtyři hodiny. Hověla si zrovna v hamaku, polo bdíc a polo sníc o ráji, který si s Merriamem vystavěli z trosek své minulosti. Zamkli za sebou dveře, vedoucí do světa. Merriam slíbil, že ji přijde navštívit v sedm hodin večer, až povečeří v hotelu. Usmála se blaženě a nazdařbůh vzala do ruky noviny, jež chlapec přinesl.

Z počátku dobře nechápala smysl hlavičky na první stránce, na kterou padl její pohled. Ale pak se jí najednou zdálo, že tlustá písmena mluví o něčem velmi známém a povědomém. Titulek zprávy zněl: „Lloyd B. Conant se dal rozvésti. – Známý saintlouiský továrník vyhrál rozvodovou při z důvodu celoroční nepřítomnosti manželčiny. – Ožívá vzpomínka na její záhadné zmizení. – Po celý rok nezvěstná."

Paní Conantová vyskočila z hamaku a bleskurychle přelétla celou zprávu, jež končila takto: „Čtenáři se pamatují, že paní Conantová zmizela ze svého bytu jednoho večera loni v březnu. Proslýchalo se tenkrát, že její manželství s Lloydem B. Conantem bylo velmi

nešťastné. Vyskytly se také zprávy, že jeho kruté zacházení s ní vyvrcholilo dokonce v tělesné týrání. Po jejím odchodu našla se v toaletní skříni v její ložnici láhev aconitové tinktury, prudkého to jedu. Z toho se soudilo, že se zabývala sebevražednými myšlenkami. Zdá se však, že od tohoto úmyslu upustila a místo toho opustila navždy domácnost pana Conanta."

Paní Conantová zvolna pustila noviny na zem, usedla na židli a prudce sepjala ruce. „Bože – jak to bylo?" zašeptala. „Vzala jsem pak tu láhev s sebou… Vyhodila jsem ji z okna vlaku… ano… ve skříni byla ještě jedna láhev… stály tam dvě vedle sebe – aconitum a valerián, který jsem brávala, když jsem nemohla usnout… Jestli našli láhev aconitu plnou, tedy… ale, ovšem, vždyť on žije… Dala jsem mu pouze neškodnou dávku valeriánu… vždyť já vůbec nejsem vražednicí… Ralphe, já – och, Bože, kéž to není sen!"

Vešla do svého pokoje, zavřela dveře a přecházela sem a tam zimničně rychlými kroky. Merriamova podobenka stála v rámečku na stole. Vzala ji do ruky, něžně se na ni zadívala – a vyronila na ni čtyři slzičky. A Merriam byl odtud snad jen dvě stě kroků vzdálen! Pak stanula a hleděla dlouho do prázdného prostoru. Hleděla do prostoru, v němž pomalu se pootvíraly jakési dveře. Na této straně dveří byl stavební materiál na stavbu hradu romantické lásky, Arkádie s šumějícími palmami, ukolébavka vln na pobřeží, kde vládne klid, oddech, mír, lotosová země snů a bezpečí – život, poezie a útočiště srdcí. Pane romantiku, mohl byste mi říci, co viděla paní Conantová na druhé straně dveří? Nemůžete? – či nechcete? Dobře. Poslouchejte tedy, já vám to povím:

Viděla sama sebe, jak jde do velkoobchodu a kupuje pět cívek hedvábí a tři lokte kartounu na zástěru pro kuchařku. „Mám to napsat na účet, madam?" táže se příručí. Když vyjde na ulici, potká dámu, jež ji radostně zdraví. „Ach, kde jste sehnala střih na ty roztomilé rukávy, drahá paní Conantová?" táže se ta dáma. Na rohu jí policista pomáhá přejíti ulici a salutuje. „Byly zde nějaké návštěvy?" zeptá se

služebné, když přijde domů. „Paní Waldronová," odvětí panská, „a pak obě slečny Jenkinsonové." „Dobře," odpovídá, „přineste mi do salonu čaj, Mary."

Paní Conantová přistoupila ke dveřím a zavolala Angelu, starou domorodou posluhovačku. „Je-li Mateo doma, ať hned ke mně přijde." Míšenec Mateo přišel.

„Odjíždí dnes večer z tohoto pobřeží nějaký parník nebo loď, nebo aspoň zítra, kterou bych mohla odcestovat?"

„V Punta Reina, asi třicet mil odtud, seňora," odpověděl Mateo po krátkém přemýšlení, „stojí malý parník, nakládá tam chinovou kůru a ovoce. Zítra před slunce východem odpluje do San Francisca. Řekl mi o tom bratr, který sem dnes přijel šalupou z Punta Reina."

„Musíš mě s bratrem dopravit ještě dnes večer šalupou na ten parník. Půjde to? Zde jsou peníze. Ať na mě šalupa čeká v zátoce za městem. Ať je vše připraveno k vyplutí v 6 hodin. A připrav vozík a slámu a přines sem můj velký kufr. Ale rychle!"

Mateo odkvapil.

„Angelo," zavolala paní Conantová téměř divoce. „Pojď sem, pomůžeš mi balit zavazadla. Odjíždím. Sem s tím kufrem. Nejdřív šaty. A hoď sebou trochu. Nejdřív ty černé šaty! Rychle!"

Byla pevně rozhodnuta již od počátku. Dveře, o nichž se domnívala, že jsou navždy zamčeny, se otevřely a jimi vešel svět. Nepřestala milovati Merriama; ale najednou se jí zdálo, že je to vše taková beznadějná, neuskutečnitelná věc. Vidina jejich budoucnosti, jež vypadala tak krásně a blaženě, zmizela. Snažila se namluviti si, že se vzdává všeho spíše kvůli němu než kvůli sobě. Teď, když z ní spadla veškerá vina, nebyla by mu spíše břemenem? Kdyby zůstala u něho, což by rozdíl mezi ním a jí nerozleptával věčně jejich štěstí? Tak uvažovala. Ale ve skutečnosti byly to tisíce tichých hlasů, které ji volaly a které více cítila, než slyšela – hlasy světa, jichž volání pronikne i nejsilnějšími dveřmi.

Jen jednou, zatímco balila své věci, vrátil se jí do srdce sen o lotosové zemi lásky a zapomnění. Přitiskla Merriamovu podobenku jednou rukou k srdci, druhou házela do kufru střevíce a punčochy.

V šest hodin oznámil Mateo, že šalupa čeká. Jeho bratr naložil kufr na vozík a odjel s ním k šalupě. Paní Conantová byla připravena. Vyrovnala účty s Angelou a pak vyšla s Mateem z domu.

Po krátkém soumraku se rychle stmívalo. Mateo vedl ji tmavými uličkami, k místu, kde čekala lodice. Když zahnuli za roh, spatřili hotel Orilla del Mar, jehož okna zářila do tmy. Paní Conantová se zastavila. „Musím, *musím* ho ještě jednou vidět, než odjedu," zašeptala stísněně. Ale ani v té chvíli neupustila od svého předsevzetí. Vymyslila si rychle plán, jak by s ním mohla promluvit, ale aby ani netušil, že ho navždy opouští. Dá si ho vyvolat z hotelu, promluví s ním pod jakoukoliv záminkou několik všedních slov, a nechá ho v domnění, že ho bude očekávat doma v sedm hodin.

Odložila klobouk a podala ho Mateovi: „Podrž to a čekej, až se vrátím." Pak si přehodila přes hlavu krajkovou mantilu a zamířila k hotelu. Zaradovala se, když zahlédla majitele hotelu, seňora Tia Pancha, stojícího samotného na verandě.

„Seňor Tio Pancho," řekla mu s líbezným úsměvem, „byl byste tak laskav a zavolal sem na malý okamžik pana Merriama, ráda bych mu něco řekla."

Tio Pancho se uklonil tak, jak se uklánějí sloni. „Buenas tardes, seňora Conant," řekl s kavalírskou grandezzou. A pak pokračoval, ale ne už tak obřadně: „Ale cožpak seňora neví, že seňor Merriam dnes ve tři hodiny odpoledne odjel lodí Pajaro do Panamy?"

Psýché na mrakodrapu

Jste-li filozof, můžete udělati tohle: můžete vystoupiti na střechu mrakodrapu, podívati se dolů na své bližní a ohrnouti nad nimi nos jako nad mizerným hmyzem. Jako černí brouci lezou a krouží a spěchají sem a tam, pitomě, bez cíle a účelu. Nepohybují se ani tak rozumně jako mravenci, neboť mravenci aspoň vědí, kam jdou a kdy budou doma. Filozofu, jenž vystoupil na špičku vysoké budovy, připadá člověk dole jako plazící se chamraď, kterou nutno pohrdati. Bankéři, básníci, milionáři, cídiči bot, krásné ženy, podavači na stavbě a politikové – to vše jsou jen malé černé skvrny, uskakující před většími černými skvrnami v ulicích, jež nejsou o nic širší než váš palec.

Z takové výšky město samo scvrká se na rozmazanou masu pokřivených budov a nemožných perspektiv. Oceán mění se v kachní louži, zeměkoule v ztracený tenisový míč. Všechny podrobnosti života mizejí. Filozof se zadívá do nekonečné oblohy nad sebou a jeho roztoulaná duše podlehne vlivu tohoto nezvyklého pohledu. Cítí, že je dědicem Věčnosti a dítkem Času. I prostor musí mu jednou náležeti nesmrtelným právem dědičnosti, a on se zachvívá při pomyšlení, že jednoho dne lidstvo bude cestovati po těchto záhadných nadzemských silnicích od planety k planetě. Trpasličí svět pod jeho nohama, na němž nebetyčná struktura ocelového mrakodrapu spočívá jako zrnko prachu na horách Himálajských – to je pouze jeden z nesčíslných atomů, vířících nekonečnem. Co jsou všechny ty ctižádosti, úspěchy, nuzácké výboje a lásky těch neklidných černých brouků dole u srovnání s jasnou a úžasnou bezmezností vesmíru, jenž se rozprostírá nad jejich nepatrným velkoměstem a kolem něho na všech stranách?

Tak budou zaručeně vypadat myšlenky filozofovy. Byly již důkladně komplikovány a vyjádřeny všemi filozofickými systémy tohoto světa a také sepsány se všemi filozofickými otazníky na konci

vět, a reprezentují ustálené a neproměnné dumy všech vysoce postavených hlubokých myslitelů. A když pak filozof sjede zdviží dolů, jeho duch je širší, jeho srdce klidné a jeho představa kosmogonie tvorstva jest tak ohromná jako spona na pásu Saturnově.

Ale kdybyste se náhodou jmenovali Daisy a pracovali v cukrářském obchodě na 8. avenue a bydlili v malé studené světničce, pět stop široké a osm stop dlouhé, a vydělávali týdně 6 dolarů a obědvali za deset centů a bylo vám teprve devatenáct let, a musili vstávat v půl sedmé ráno a pracovat až do devíti večer, a kdybyste nikdy nestudovali filozofii, možná že byste se ze střechy mrakodrapu na věci takto nedívali.

Dva lidé se zamilovali do slečny Daisy, na níž nebylo docela nic filozofického. Jeden z nich byl Josef, jenž měl nejmenší obchůdek v celém Novém Yorku. Byl to krámek malý jako škatule na hračky a byl přilepen jako vlaštovčí hnízdo k rohu obrovského mrakodrapu ve vnitřním městě. V krámku Josef prodával ovoce, bonbony, noviny, cigarety a limonádu, když byla zrovna sezona. Když byla zima a Josef se musil pohybovati, aby se zahřál, bylo v krámku místo zrovna jen pro majitele, jeho zboží, pro malá kamínka zvíci láhve na ocet, a pro jednoho zákazníka.

Josef byl podnikavý americký mladík, jenž šetřil a ukládal si peníze stranou, a přál si, aby je mohl utrácet se slečnou Daisy. Třikrát už jí o tom říkal.

„Něco jsem si uspořil, Daisy," tak zníval jeho lásky zpěv, „a vy víte, jak vás mám rád a jak po vás toužím. Ten můj obchůdek není zrovna moc velký, ale –"

„Oh, že není velký?" odpovídala nefilozofická dívka. „Jak to? Vždyť jsem slyšela, že Wanamakerův velkoobchod chce, abyste mu na příští rok pronajal část vašeho krámu."

Daisy přešla kolem dvakrát denně, ráno a večer.

„Haló, dvě ku čtyřem!" tak zněl její obvyklý pozdrav; byla to narážka na malou prostoru jeho krámku. „Dnes mi váš obchod připadá nějak prázdnější. To jste jistě prodal balíček žvýkací gumy."

„Moc místa tady není, to je pravda," odpovídal Josef s mírným úsměvem, „ale pro vás by ho bylo ještě dost, Daisy. Můj obchod na vás čeká, a já taky, jen říci slovo. Nemyslíte, že už by byl čas?"

„Obchod!" ohrnula Daisy nosík – „krabička sardinek snad! Že na mě čeká, říkáte? To bych z něho musila dřív vyhodit aspoň sto liber bonbonů, abych se tam vešla, Josefe!"

„Taková výměna by mi nebyla docela nic proti mysli," řekl Josef, a mínil to jako poklonu.

Existence slečny Daisy byly skrovná a v každém směru omezená. V cukrářském krámě jen tak tak že se protáhla úzkou uličkou mezi pultem a regály. Světnička, ve které přespávala, byla tak útulná, že tam nebylo k hnutí. Stěny byly tak blízko sebe, že papírové tapety mohly si spolu ze všech čtyř stran rozprávěti pošeptmo. Mohla rozsvítit plyn jednou rukou a zavřít současně dveře druhou rukou a ani při tom neodvrátit očí od zrcadla. Na prádelníku měla v pozlaceném rámečku Josefovu fotografii, a občas – ale v takové chvíli vždycky si hned vzpomněla na komický Josefův krámek, přilepený jako krabice od mýdla k rohu ohromného mrakodrapu, a okamžitě její něžný cit roztál v záplavě teplého smíchu.

Druhý ctitel slečny Daisy se objevil několik měsíců po Josefovi. Bydlil v témže domě co ona. Jmenoval se Dabster a byl to filozof. Byl sice ještě mladý, ale vědomosti z něho kapaly ze všech stran jako z kropicí konve. Své znalosti uzmul z naučných slovníků a všelijakých poučných příruček, ale pokud se týče moudrosti, to bylo něco jiného: když jela Moudrost kdysi kolem něho, zůstal státi u cesty s otevřenými ústy a nezapamatoval si ani číslo jejího vozu. Zato však dovedl vám říci na puntík v číslicích chemické složení hrachu i telecího masa, a který je nejkratší verš v bibli, kolik hřebíků by bylo zapotřebí k přibití 256 šindelů, čtyři palce širokých, a kolik obyvatel má město Kankakee ve státě Illinois, a teorie Spinozovy, a jak je dlouhý tunel Hoosacký, a kdy je nejlépe nasadit vejce pod kvočnu, kolik kostí je v kočičí noze a kolik zubů má velbloud, výšku

všech hor na světě a kolik liber rýže by si člověk mohl koupit, kdyby dva měsíce nepil pivo.

Všechna ta učenost však pana Dabstera nijak netížila. Jeho statistické cifry byly jako petržel, kterou obkládal talíře svého povídání, jež vám předkládal, jakmile shledal, že jste ochotni ho poslouchati. Vypálil na vás salvu číslic, týkající se váhy železné tyče 5 palců dlouhé a půl palce tlusté, nebo průměrné roční vláhy, jež naprší na Fort Snelling ve státě Minnesota, nebo kdyby všechny perspirační cévy v lidském těle se položily vedle sebe, že by to byla čára dlouhá sedm mil. Takové věci říkal nejraději při obědě a než jste se vzpamatovali, abyste se ho zeptali, když je kopa ptáčků po šestáčku, po čem jeden – již si napíchl na vidličku nejlepší kousek kuřete z mísy, kterou kvartýrská zrovna přinesla na stůl.

Takto vystrojen a vyzbrojen vědomostmi byl kromě toho dosti sličný a nadto ještě elegantní, a tak měl v něm Josef se svým liliputánským obchůdkem velmi silnou konkurenci v lásce.

Jednou v sobotu odpoledne, bylo to asi ve čtyři hodiny, zastavili se Daisy a p. Dabster před Josefovou budkou. Dabster měl na hlavě cylindr a – to víte, Daisy byla ženská, a tak si nemohla odpustit, aby Josef ten cylindr neviděl. Přišla pod záminkou, že si chce koupit kousek ananasové žvýkací gumy. Josef jí podal žádané zboží dveřmi svého krcálku, ale při pohledu na cylindr ani nezbledl, ani se nezajíkl.

„Pan Dabster půjde se mnou na střechu mrakodrapu a ukáže mi vyhlídku," pravila Daisy, představivši Josefovi svého ctitele. „Jakživa jsem ještě nebyla nahoře na žádném mrakodrapu. Musí to být děsně krásné a legrační tam nahoře."

„H-mm!" řekl Josef.

„Panorama," řekl p. Dabster, „jež se zjeví zrakům z vrcholu nebetyčné budovy, jest nejen vznešené, ale i navýsost poučné. Slečna Daisy se bude jistě bavit."

„Tam nahoře fouká vítr víc než tady," řekl Josef. „Jste dost teple oblečena, Daisy?"

„To bych řekla! Jsem jako vycpaná," odvětila Daisy a poťouchle se usmála, když viděla, jak se Josef zasmušil. „Ale vy se tváříte jako mumie v rakvi, Josefe. Nepřivezli vám sem zrovna kornoutek oříšků nebo ještě jedno jablko? Váš obchod zdá se mi být nějak přeplněný."

A když pronesla tento svůj oblíbený žertík, dala se do smíchu. A Josefovi nezbylo než se také usmívat.

„Váš sklad je skutečně jaksi nepatrný, pane – hm – ehm –" poznamenal Dabster, „u porovnání s rozměry této mrakodrapové budovy. Byl jsem poučen, že jen průčelí měří asi 340 × 100 střevíců. Váš obchod je vůči tomu v takovém poměru, jako kdybyste položil polovičku Beludžistánu na celé území Spojených států východně od Skalistých hor a přidal k tomu ještě provincii Ontario a celou Belgii."

„Myslíte to doopravdy, mladý pane?" zeptal se Josef bodře. „Vy jste se mi zdá štírek na číslice, tak dobrá. Kolik otýpek sena myslíte, že by mohl sežrat osel, kdyby přestal na jednu a pět osmin minuty hýkat?"

O několik minut později již Daisy a p. Dabster vystupovali ze zdviže v posledním patře mrakodrapu. Pak vyběhli nahoru po krátkém příkrém schodišti a stáli na ploché střeše. Dabster ji zavedl k zábradlí, aby se mohla podívati na ty černé puntíky, lezoucí dole po ulicích sem a tam.

„Co je to?" zeptala se a zachvěla se při tom. Nikdy ještě nebyla v takové výšce.

A tu nastal okamžik, kdy Dabster musil sehráti úlohu filozofa na věži a vésti její duši tam, kde by se mohla seznámiti s nekonečností prostoru.

„Dvojnožci," řekl slavnostně. „Tady vidíte, jak vypadají již z tak nepatrné výšky 340 stop – jako plazící se hmyz, pobíhající zmateně a nazdařbůh sem tam."

„Oh, vždyť to není pravda," vykřikla náhle Daisy – „vždyť to jsou lidé. A vidím tam také automobily. Pro pána krále, copak jsme opravdu tak vysoko?"

„Pojďte na tuhle stranu," řekl Dabster.

A ukázal jí veliké město, ležící daleko dole jako hromada pěkně sestavených hraček, ozářené tu a tam prvními světélky zimního odpoledne, chýlícího se k večeru. A pak záliv a moře, tajuplně splývající na jihu a na východní straně s nekonečnou oblohou.

„Mně se to nelíbí," prohlásila Daisy a v modrých očích se jí kmitl neklid a zmatek. „Pojďme raději dolů."

Ale filozof se nedal, takovou příležitost si nedá přece ujíti. Musí jí ukázati velikost svého ducha, své důvěrné styky s nekonečnem, svou fenomenální paměť pro statistické cifry. Potom ji už nikdy nenapadne kupovat žvýkací gumu v nejmenším krámku novoyorském. A tak začal křápat o malichernosti lidských starostí a záležitostí, a jak takové malé vystoupení nad povrch zemský stačí, aby člověk se vším, co vytvořil, vypadal jako desátý díl dolaru, třikrát znásobený. A že člověk musí si uvědomiti ohromnost hvězdného systému a mravní zásady Epiktétovy a v tom najde útěchu.

„S tím si na mě nepřijdete," řekla Daisy. „Poslechněte, to je strašné, když si pomyslím, že jsme tak vysoko, že lidé vypadají jako blechy. A možná, že jedna z nich, co jsme viděli, byl Josef! Že jsme raději nešli na výlet do New Jersey! Víte, že se tady bojím!?"

Filozof se usmál útrpně.

„Země," řekl, „země sama jest jako obilné zrno v prostoru. Podívejte se tamhle."

Daisy obrátila bojácné zraky vzhůru k nebi. Den zhasínal a na obloze se začaly objevovat hvězdy.

„Tamhle ta hvězda," řekl Dabster, „to jest Venuše, večernice. Jest 66 000 000 mil vzdálena od Slunce."

„Nesmysl!" zvolala Daisy. „Zač mě považujete, že mne chcete takhle bulíkovat? Myslíte, že jsem z Brooklynu? Susie Priceová, v našem obchodě – její bratr jí poslal jízdenku, aby za ním přijela do San Francisca – je to jenom tři tisíce mil – a San Francisco je přece mnohem dále než ta hvězda!"

Filozof se usmál shovívavě.

„Náš svět," pokračoval, „je vzdálen 91 milionů mil od Slunce. Jest celkem osmnáct hvězd prvé velikosti, jež jsou 211 000krát dále od nás než Slunce. Kdyby některá z nich zhasla, zpozorovali bychom to až za tři roky, tak dlouho to trvá, než k nám jejich světlo doletí. Jest šest tisíc hvězd šesté velikosti. A trvá to šestatřicet let, než světlo z některé z nich doletí na naši Zemi. Teleskopem o průměru 18 stop můžeme viděti 43 000 000 hvězd, počítaje v to i hvězdy třináctého velikosti, jejichž světlo k nám dospěje za 2750 roků. Každá z těchto hvězd – –"

„Vy lžete," vykřikla Daisy hněvivě. „Vy mě chcete postrašit! A taky jste mne už postrašil! Chci jít zpátky dolů!"

A dupla nohou.

„Hvězda Arcturus – –" začal zase filozof chlácholivě, ale jeho další slova byla přerušena demonstračním zjevem nevystihnuté přírody, kterou se snažil své dívce vylíčiti svou učenou pamětí místo svým srdcem. Neboť pro toho, kdo umí vykládati přírodu srdcem, byly hvězdy rozsety po nebeské obloze jen za tím účelem, aby svým laskavým světlem svítily na cestu milencům. A když stojíte za krásné srpnové noci se svou milou, jež se opírá o vaše rámě, a stoupnete si jen trochu na špičky, můžete se jich dotknouti rukou. A jejich světlo prý k nám dospěje až za tři roky – povídali že mu hráli!

Na západní obloze vytryskl meteor a ozářil střechu mrakodrapu tak jasně, jako by bylo pravé poledne. Ohnivá parabola, kterou nakreslil na oblohu, táhla se až k východu. A bylo slyšet, jak syčí, a Daisy vykřikla hrůzou.

„Odveďte mne dolů," zvolala zoufale, „vy – vy jeden aritmetiko!"

Dabster ji odvedl ke zdviži, a oba vstoupili dovnitř. Daisy měla vyděšené oči a třásla se na celém těle, když se zdviž závratnou rychlostí snášela dolů.

Venku před vraty mrakodrapu se filozofovi ztratila. Zmizela. Stál zde celý vyjevený, a všechny jeho číslice a učené statistiky mu nebyly nic platné.

Josef zrovna měl volnou chvilku, a tak si našel malý koutek mezi svým zbožím, zapálil si cigaretu a ohříval si jednu promrzlou nohu o kamínka.

Dveře se rozlétly a dovnitř se přihnala Daisy, a smála se a plakala, převrhla koš s hruškami a shodila z poličky krabici bonbonů, a už ležela Josefovi v náručí.

„Oh, Josefe, byla jsem nahoře na mrakodrapu. Jak je tady u vás útulno a teplo, jako doma! Jestli chceš, hned si tě vezmu, Josefe, řekni jen kdy!“

Podkrovní světnička

Paní Parkerová, která ve svém domě pronajímá pokoje podnájemníkům, nejdříve vám, když tam přijdete hledat pokoj, ukáže dvoupokojový byt s nábytkem. Netroufáte si jí skočit do řeči, když vám líčí výhody a krásy těchto pokojů, a jaký to byl nóbl pán, co je měl pronajaty po celých osm let nepřetržitě. Nakonec jen ze sebe vykoktáte, že nejste ani doktor, ani zubař a že nepotřebujete dvou pokojů. V tom okamžiku paní Parkerová ochladne tak, že se zastydíte za své rodiče, kteří vás nedali vystudovat do té míry, abyste se hodili do nejlepších pokojů paní Parkerové.

Pak vás vyvede po schodech do prvního patra a ukáže vám pokoj do dvora za 8 dolarů. Přesvědčí vás, že ten pokojík by vlastně měl stát 12 dolarů, jak za něj také platil pan Toosenberry, který se vystěhoval jen proto, že musil po svém bratru převzíti pomerančovou plantáž na Floridě nedaleko Palm Beach, kde vždycky tráví zimu také paní McIntyrová, která jinak bydlí v předním pokoji s koupelnou. A vy se pak nesměle přiznáte, že hledáte něco ještě lacinějšího.

Vydržíte-li pohrdavý pohled paní Parkerové, půjdete s ní prohlédnout si velký pokoj pana Skiddera v druhém poschodí. Pokoj pana Skiddera není zrovna volný. On tam sedí celý den a píše divadelní hry a kouří cigarety. Ale když si někdo přijde prohlédnout jeho pokoj, pan Skidder se lekne, že snad bude vyhozen, a zaplatí pak paní Parkerové menší splátku na dlužné nájemné.

A potom – zatímco vy v kapse mačkáte do hrsti tři upocené dolary a chraptivým hlasem dáte najevo svou mrzkou a zaviněnou chudobu – nebude se už paní Parkerová s vámi zahazovat. Vykřikne hlasitě: „Kláro!“ otočí se k vám zády a sejde po schodech dolů. A Klára, černošská služka, vyprovodí vás po schodech, jež jsou vlastně jakýsi kobercem přikrytý žebřík, do třetího patra a ukáže

vám podkrovní světničku. Je to malinký prostor, asi 7 k 8 stopám, původně nějaká komora, po straně s malým kumbálkem na uhlí nebo na harampádí.

V pokoji je železná postel, umyvadlo a jedna židle. Jakási police hraje tu úlohu prádelníku. Čtyři holé zdi se zdají sbližovati jako stěny rakve. Bezděčně si zde sáhnete na krk a vydechnete několikrát, abyste se nezalkli. Okno je ve stropě a úzkými skleněnými tabulkami je vidět čtverec modrého nebe.

„To stojí dva dolary," řekne černoška Klára, a i z jejího hlasu zaznívá pohrdání.

Jednoho krásného dne přišla slečna Leesonová hledat pokojík u paní Parkerové. Pod paždím si nesla psací stroj, který byl patrně vyroben pro nějakou větší a silnější dámu. Slečna Leesonová byla malé děvče s velkýma očima a bohatým vlasem, jenž stále ještě rostl, ač ona sama dávno již přestala růsti.

Paní Parkerová jí nejdříve ukázala dvoupokojový byt. „V této skříni," pravila, „byste si mohla uschovat kostru nebo uspávací prostředky, nebo uhlí – –"

„Ale vždyť já nejsem doktor ani dentista," prohlásila slečna Leesonová a otřásla se hrůzou.

Paní Parkerová se na ni podívala nedůvěřivým, útrpným, opovržlivým, ledovým pohledem, který měla vždycky připravený pro osoby, jež nestudovaly medicínu, a vedla ji do prvního patra do zadního pokoje.

„Osm dolarů?" zvolala slečna Leesonová. „Pro pána krále! Nejsem přece milionářka Hetty Greenová, třebaže vypadám jako greenhorn. Ukažte mi něco ve vyšším poschodí a v nižší ceně!"

Dramatický spisovatel pan Skidder vyskočil a převrhl popelníček s cigaretovými špačky, když se ozvalo zaklepání na dveře.

„Promiňte, pane Skidder," řekla paní Parkerová a usmívala se jako démon. „Nevěděla jsem, že jste doma. Ale ta slečna by se ráda podívala na váš pokoj."

„To je pro mě moc krásný pokoj," prohlásila slečna Leesonová a usmála se přesně tak, jak se smějí andělé.

Když odešly, usedl pan Skidder k svému rukopisu a vyškrtal ze své poslední (nikdy nehrané) divadelní hry štíhlou, černovlasou hrdinku a místo ní vrazil tam malou, šibalskou dívenku s bohatým světlým vlasem a živýma očkama. „Každá lepší herečka po téhle roli jen skočí," řekl si v duchu, zahalil se v oblak cigaretového kouře a dal se do psaní dalšího divadelního kusu.

Vtom se zvenčí ozvalo poplašné zvolání „Kláro!" oznamující celému domu, že ta mladá dívka, co zde chce najmout pokojík, má asi jednu kapsu prázdnou a druhou vysypanou. Černoška se jí ujala, zavedla ji po temných schodech do podkrovní světničky s oknem ve stropě a zamumlala kabalistická slova: „Dva dolary!"

„Najímám to!" vydechla slečna Leesonová a klesla unaveně na rozvrzanou železnou postel.

Den co den odcházela slečna Leesonová do práce. Večer si nosila domů nějaká lejstra, počmáraná nečitelnými rukopisy a opisovala je na stroji. Někdy se stalo, že si navečer nepřinesla žádnou práci, a tu sedávala s ostatními podnájemníky na schůdkách venku u vchodu do domu. Bylo viděti, že slečna Leesonová nebyla předurčena pro podkrovní světničku, když Stvořitel pojal úmysl poslati ji na tento svět. Byla veselé povahy a plná líbezných a rozmarných nápadů. Jednou dokonce svolila, aby jí pan Skidder předčítal tři jednání své velké (nikdy neuveřejněné) veselohry „Není to ona čili Dědic podzemní dráhy".

Všichni podnájemníci mužského pohlaví se pokaždé náramně zaradovali, když slečna Leesonová neměla nic na práci a přišla si mezi ně sednout na schody na hodinku nebo dvě. Ale slečna Longneckerová, ta štíhlá blondýnka, co učila na obecné škole a měla ve zvyku říkati „Ale, to se podívejme!", ať jste vy řekli cokoliv, sedávala taky na schodech a ohrnovala nos. A slečna Dornová, která byla zaměstnána v jednom velkoobchodě a v neděli chodívala střílet plovoucí sádrové kachničky ve velké střelnici v zábavním parku

na Coney Islandu, seděla na dolním schodu a taky ohrnovala nos. Slečna Leesonová sedávala na prostředním schodu a všichni páni se rychle sesedli kolem ní.

Obzvláště pan Skidder, který v duchu pro ni již tvořil hlavní roli ve svém romantickém (nikdy nedávaném) dramatu ze skutečného života. A obzvláště pan Hoover, pětačtyřicetiletý pán, velmi tlustý (marně a nadarmo bije nejzamilovanější srdce v hrudi člověka, jenž měří v pase 52 coulů – toť tragédie falstaffovské korpulence), zardělý a směšný. A obzvláště mladičký pan Evans, který začal kvůli ní sípavě pokašlávat, jen aby ho požádala, aby těch cigaret nechal, že mu to škodí na zdraví. Tito páni jednomyslně se usnesli, že je to „nejhezčí a nejrozmarnější děvče na světě", avšak oba dva ohrnuté nosy na horním schodu a na dolním schodu byly nesmiřitelné.

Když podnájemníci paní Parkerové seděli tak pohromadě na schodech jednoho letního večera, zadívala se slečna Leesonová na oblohu a zasmála se vesele a zvolala:

„Podívejte se, tamhle je Billy Jackson! Vidím ho tedy i odtud."

Všichni vzhlédli – někteří do oken protějších mrakodrapů, druzí myslili, že letí nad nimi aeroplán, řízený nějakým Jacksonem.

„Je to tamhleta hvězda," vysvětlovala slečna Leesonová, ukazujíc tenkým prstíkem. „Ne tamta velká, co se tak třepetá – ale ta modrá, klidná nedaleko ní. Vidím ji vždycky v noci oknem ve stropě své světničky. Pojmenovala jsem ji Billy Jackson."

„Ale, to se podívejme!" řekla slečna Longneckerová. „Nevěděla jsem, že jste taky astronomkou, slečno Leesonová."

„Oh, ano," odvětila malá hvězdářka, „vím lépe než kterýkoliv astronom, jaké rukávy se budou letos na podzim nosit na Marsu."

„Ale, to se podívejme!" mínila slečna Longneckerová. „Hvězda, o které mluvíte, je Gamma v souhvězdí Kassiopeia. Je asi druhé velikosti a její poledníková dráha je –"

„Ach," řekl mladičký pan Evans, „já si myslím, že Billy Jackson je pro takovou hvězdu mnohem lepší jméno."

„To bych řekl," zafuněl pan Hoover, jen aby pozlobil slečnu Longneckerovou. „Já si myslím, že slečna Leesonová má zrovna takové právo dávat hvězdám jména, jako kterýkoliv z těch ušňupaných starých astrologů."

„Ale, to se podívejme!" mínila slečna Longneckerová.

„To bych ráda věděla, jestli to není náhodou kometa nebo létavice," poznamenala slečna Dornová. „V neděli jsem na Coney Islandu trefila devět kachniček a jednoho králíka."

„Odtud zdola ji není tak dobře vidět," pravila slečna Leesonová. „To byste ji měli vidět z mé podkrovní světničky. To přece víte, že hvězdy je možno vidět i za bílého dne, ale jen když jsme na dně studně. Za noci je můj pokojík jako šachta v uhelném dole, uprostřed tolika mrakodrapů, a tu Billy Jackson vypadá jako velká diamantová jehlice, kterou si Noc zapíná kimono." – –

Ale zanedlouho nastaly časy, kdy slečna Leesonová si nenosila večer domů vůbec žádné rukopisy k opisování. A když ráno odešla, nešla do práce, nýbrž vymetala všechny možné kanceláře a prosila o práci, o opisování, ale všude jen chladně krčili rameny. A tak to šlo teď pořád.

A jednoho večera jen s námahou stoupala večer do schodů v domě paní Parkerové, v tu hodinu, kdy se jindy vracela domů od večeře v nedalekém laciném restaurantu. Dnes však nevečeřela vůbec a nebylo to poprvé.

Když vstoupila do předsíně v přízemí, potkal ji tam pan Hoover a v té chvíli se odvážil k rozhodnému kroku. Zeptal se jí, zda by chtěla být jeho ženuškou, a jeho ohromná tlustá postava se skláněla nad ní tak hrozivě, jako lavina. Uskočila stranou a chytila se zábradlí. Chtěl ji vzíti za ruku, ale ona se mu vytrhla a udeřila ho lehce do obličeje. A pak se unaveně vlekla po schodišti nahoru, křečovitě se držíc zábradlí. Přešla kolem dveří pana Skiddera, jenž v té chvíli zrovna červeným inkoustem předpisoval Myrtle Delormové (slečně Leesonové), hrdince své nové (žádným divadlem potom nepřijaté) komedie, aby „tanečním krokem přešla jeviště od bodu L směrem

k hraběti“. Posléze vylezla až na žebříkové schody, kobercem pokryté, a otevřela dveře do své podkrovní světničky.

Byla tak zeslablá, že nemohla ani rozsvítit lampu a svléknouti se. Padla na železnou postel, jež ani nezaskřípala pod jejím lehkým, křehkým tělem. A v temnotě pomalu zvedla těžká víčka a usmála se. Neboť Billy Jackson svítil na ni klidně a jasně dolů oknem ve stropě. Okolní svět přestal pro ni existovati. Byla pohroužena na dno černé studně, z níž prosvítal jen malý světlejší čtverec jako rámec kolem hvězdy, které dala tak divné a zbytečné jméno. Slečna Longneckerová má asi pravdu: je to Gamma v souhvězdí Kassiopeia, a ne Billy Jackson. A přece se jí nechtělo věřit, že je to Gamma.

A jak tu ležela na zádech, třikrát se pokusila zvednouti ruku. Potřetí se jí to podařilo. Přitiskla dva prsty ke rtům a poslala z hlubiny černé studně vzdušné políbení Billymu Jacksonovi. A ruka jí zase malátně klesla.

„Sbohem, Billy,“ zašeptala slabým hlasem. „Jsi ode mne vzdálen miliony mil a ani jednou na mě nechceš zamrkati. Ale aspoň se stále zdržuješ na tom místě, kde tě mohu vidět skoro pořád, když je kol dokola samá tma, viď?… Miliony mil… Sbohem, Billy Jacksone.“

V deset hodin ráno shledala černá služka Klára, že dveře slečny Leesonové jsou ještě zamčené, a tak zavolali zámečníka, aby je otevřel. Všechny oživovací pokusy – i ocet – selhaly. Kdosi odběhl k telefonu zavolat ambulanci.

Ambulance tu byla ve chvíli, z ní vyskočil mladý čiperný lékař v bílém plášti, s hladce oholenou tváří, napůl přívětivou a napůl přísnou, a křepce vběhl do domu.

„Byli jsme zavoláni do čísla 49,“ řekl úsečně. „Co se zde stalo?“

„Ach ano, pane doktore,“ fňukala paní Parkerová, jako kdyby ona sama byla postižena největším neštěstím, „nedovedu pochopiti, co s ní vlastně je. Ničím se nechce dát přivést k sobě. Je to mladá ženská, nějaká slečna Elsie – ano, slečna Elsie Leesonová. To se v mém domě ještě nestalo, aby –“

„V kterém pokoji?“ vykřikl lékař strašným hlasem, což paní Parkerová rovněž nechápala.

„V podkrovní světničce. Ona –“

Bylo vidět, že mladý doktor se vyzná dobře, kde hledat podkrovní světničku. Vyletěl nahoru, bera čtyři schody najednou. Paní Parkerová pomalu za ním, jak to její důstojnost vyžadovala.

V prvním poschodí již se setkala s vracejícím se doktorem, jenž nesl malou hvězdářku v náručí. Zastavil se a řekl paní Parkerové několik slov, potichu sice, ale stálo to za to. Paní Parkerová se skrčila a zkroutila jako kus hadru, když spadne z hřebíku. A ještě dlouho a dlouho potom se nemohla vzpamatovati a byla na duchu i na těle celá jako zklamaná. Tu a tam se jí některý nájemník zeptal, co jí to vlastně ten pan doktor řekl. „Ani se neptejte,“ odpovídala. „Budu ráda, když mi Pán Bůh odpustí aspoň to, že jsem to musila vyslechnout.“

Lékař prodral se se svým břemenem zástupem očumujících zvědavců, ale i ti rozpačitě a zaraženě couvli z chodníku, neboť tvář doktorova byla tváří člověka, jenž odnáší mrtvolu, která mu patří. Všimli si také, že nepoložil tělo slečny Leesonové na lůžko v ambulančním voze; držel ji stále v náručí a zvolal na šoféra: „Ujíždějte jako čert, Wilsone!“

To je všecko. Jak to vlastně skončilo, ptáte se mě? Druhého dne zahlédl jsem v ranních novinách malou lokálku, jejíž poslední věta je vysvětlením různých souvislostí. Zpráva oznamovala, že do nemocnice Bellevue byla z domu č. 49 východní 79. ulice dopravena mladá dívka, onemocněvší vysílením následkem podvýživy. Zpráva končila těmito slovy: „Dr. William Jackson, ambulanční lékař, jenž se případu ujal, prohlašuje, že pacientka se uzdraví.“

Konec generála Falcona

Tam, kde Broadway se dotýká nároží náměstí Washingtonova, jsou po obou stranách asi dvě nebo tři uličky, do kterých se přikrčila malá kolonie jihoamerických Španělů, aby se trochu zahřála uprostřed štiplavé severské zimy. Střediskem je tu kavárna a restaurace El Refugio, kam se uchylují přelétaví emigranti ze slunného jihu. Z Bolívie, Chile, Kolumbie, z vratkých republik středoamerických i ze stále nakvašených ostrovů západoindických vylétají podivní seňorové v tmavých pláštích a širokých sombreros, vyhození do světa jako láva politickými erupcemi, jež chronicky otřásají jejich zemičkami. Uchylují se sem do Nového Yorku, do kavárny El Refugio, kde vymýšlejí protirevoluce, trpělivě vyčkávají, až udeří jejich hodina, shánějí fondy, najímají dobrodruhy a revoluční dobrovolníky, pašují do svých zemí zbraně a střelivo, těší se, až nadejde den pomsty a odplaty. Atmosféra v El Refugio jim jde velmi dobře k duhu.

V restaurantu El Refugio se vaří jídla, při kterých se lidem z pásma mezi obratníkem Raka a Kozoroha sbíhají sliny v ústech. Jedině tam dostanete mořskou rybu upravenou po španělském způsobu. Rajčata dodávají jí barvy, individuality, duše; španělský pepř propůjčuje jí kořennou příchuť, originalitu a vroucnost, neznámé bylinky dodají pikantnost a záhadnost – a nad tím vším – kolem ryby, nad ní, pod ní, v její blízkosti, ale nikdy ne v ní! – vznáší se éterická vůně, rajský a delikátní výron, jehož původ by mohla vystihnouti snad jen společnost pro psychologická badání. Neříkejte, že v rybě, kterou vám přinesou na stůl v El Refugio, je obsažen česnek. Nanejvýš dalo by se říci, že duch česneku, jenž náhodou prolétl místností, vzdušným polibkem dotkl se letmo vašeho talíře, ověnčeného a korunovaného girlandami petržele, a zase odlétl, a vy maně musíte vzpomínati na ony polibky v životě, „jež beznadějná

fantazie v duchu tiskne na rty, jež dávno cele patří jinému“, jak pěje básník. A když vám na konec číšník přinese talířek do zlatohněda usmažených frijoles a lahvičku portského vína – ach, Dios!

Jednoho dne vystoupil z oceánského parníku na molo č. 55 generál Perrico Ximenes Villablanca Falcon, jenž právě připlul z Cartageny. Generál měl pleť něco mezi cihlářskou hlínou a zralými kaštany, v pasu měřil 42 coulů a vysoký byl 5 stop 4 coule i s podpatky svých jezdeckých bot. Kníry měl jako majitel lidové střelnice, oblečen byl jako texaský člen amerického kongresu v plné parádě a tvářil se důležitě jako sjezdový delegát, jemuž zapomněli dát instrukce.

Generál Falcon měl pod kloboukem dostatečnou zásobu anglických slovíček, aby se doptal, kudy se dostane do El Refugio. Když byl již dosti blízko, spatřil na jednom velkém domě tabuli s nápisem „Hotel Español“. A za oknem byla cedule: „Aqui se habla Español.“ Generál vešel dovnitř v přesvědčení, že se octne mezi krajany.

V hotelové kanceláři seděla paní O’Brienová, majitelka hotelu. Měla blond vlasy – tak blond, že o tom nikdo ani zblízka nemohl pochybovati. Co se týče ostatního, byla velmi příjemná a kulatá. Generál Falcon smekl svůj širák a kavalírsky jím zametl podlahu do půlkruhu. Pak ze sebe vychrlil náramnou spoustu španělštiny, při čemž mu jednotlivé slabiky vybuchovaly v ústech jako prskavky při ohňostroji.

„Španěl, či Talián?“ zeptala se bodře paní O’Brienová.

„Přicházím z Kolumbie,“ prohlásil generál hrdě. „Mluvím španělsky. Tabulka za vaším oknem říká, že se tady mluví španělsky. Jak je to?“

„Well, vy přece zde mluvíte španělsky, či ne?“ řekla dáma. „Co se mne týče, jsem si jista, že španělsky neumím.“

Generál si v hotelu najal pokoj a usadil se tam. K večeru se vydal do ulic, aby se rozhlédl po tom hlučném severním velkoměstě. A jak šel, myslil neustále na krásné zlaté vlasy paní O’Brienové. „Zde je to místo,“ říkal si v duchu, ovšem v řeči španělské, „kde člověk najde

nejkrásnější seňoras světa. V Kolumbii nebyla ani jedna krasavice tak světlá. Však nikoli! Nepřísluší generálu Falconovi, aby myslil na krásné ženské. Má vlast má nárok na veškeru mou oddanost."

Na rohu Broadwaye se dostal do víru a tlačenice pouliční dopravy. Tramvaje ho celého pomátly, při přecházení ulice uskočil před jednou na stranu a málem porazil ruční vozík ovocnářův s nákladem pomerančů. Jeden vozka jen o vlásek ho chybil, když po něm švihl bičem a chtěl ho přitom napíchnout na oj, načež se spokojil několika svéráznými nadávkami. Generál skočil na chodník volaje: „Valgame Dios!" a „Co je to za čertovo město?"

Jako postřelená sluka třepetal se mezi chodci na chodníku, a v té chvíli ho zpozoroval „Pavouk" Kelley, jenž rád se ujímal cizinců, ale nikdy při tom neužíval ani pěstí, ani nožů, nýbrž mnohem jemnější a rafinovanější metody.

„Račte prominout," přitočil se pan Kelley ke generálovi, „ale mně se zdá, že vás v té tlačenici drobátko smáčkli. Dovolte, abych vám pomohl." Zdvihl generálovi klobouk ze země a začal ho oprašovat.

Generál uvítal svého osvoboditele s velkou radostí a vděčností jako pravý caballero.

„Rád bych se vrátil do hotelu O'Brienova, kde bydlím," pravil generál. „Caramba, señor, ten váš Nueva York je nějak moc hlučný a rychlý."

Pan Kelley byl příliš zdvořilý, aby dovolil, aby vynikající vojevůdce kolumbijský bez průvodu podnikl nebezpečnou cestu zpět. U vchodu do hotelu se zastavili. O něco níže na protější straně ulice svítila skromně osvětlená firma kavárny El Refugio. Pan Kelley, jenž se vyznal dobře v celém Novém Yorku, znal tento lokál pod jménem „Taliánský zapadák". Měl všechny cizince roztříděny ve dvě skupiny: Taliány a Francouze. Navrhl generálovi, aby tam na chvilku zašli a zpečetili své novopečené přátelství něčím tekutým.

A za hodinu bylo možno je viděti, jak sedí spolu u stolku ve spikleneckém koutku kavárny El Refugio. Láhve a sklenky stály mezi nimi. Po desáté již generál svěřoval se Kelleyovi, s jakým tajným posláním

přišel do Estados Unidos. Přijel – jak prohlašoval – nakoupit zbraně, 2000 winchestrovek, pro kolumbijské revolucionáře. V kapse má šeky, vystavené cartagenskou bankou na její novoyorskou odbočku, v obnosu 25 000 dolarů. U druhých stolků ostatní revolucionáři vykřikovali svá politická tajemství svým spoluspiklencům. Ale nikdo si nepočínal tak hlasitě jako generál. Mlátil do stolu, hulákal, aby přinesli ještě láhev vína, řval svému příteli do uší, že jeho poslání je tajné a že živá duše se nesmí dovědět, proč tady je. Když to trvalo déle, rozjařil a nadchl se i sám pan Kelley. Popadl generála za ruku.

„Monsire," řekl vážně, „nevím, kde leží ta vaše vlast, ale tělem i duší stojím při ní. Domnívám se, že to musí být nějaká odbočka Spojených států, poněvadž naši básníci i učitelky ve škole nám říkali, že zde žijeme v zemi Kolumbově. Můžete mluvit o štěstí, že jste se dnes večer srazil se mnou. Jsem jediný člověk v Novém Yorku, jenž pro vás ty flinty může splašit. Ministr války Spojených států je můj nejlepší přítel. Je zrovna v Novém Yorku a zítra k němu mám přijít. Zatím hezky držte své šeky v kapse a nikomu je neukazujte. Zítra se pro vás zastavím a dovedu vás k němu. Ale počkat! Nemluvíte snad o distriktu Columbia, kde leží naše hlavní město Washington?" zeptal se náhle pan Kelley starostlivě. „To bych vám neradil – toho s 2000 flintami nedobudete – Angličané se o to pokoušeli, a s lepšími zbraněmi, a taky nepořídili."

„Ne, ne, ne!" zvolal generál. „Je to republika Kolumbie – je to ta velká republika na hoření špičce Jižní Ameriky. Tak jest!"

„Dobrá," řekl pan Kelley a oddychl si. „A teď abychom šli pomalu domů. Dnes večer dopíši ministrovi války a ujednám si s ním schůzku. Ono to není jen tak, propašovat flinty z Nového Yorku ven."

Rozloučili se před hotelem Español. Generál kroutil očima na měsíc a vzdychal: „Je to ohromná země, ten váš Nueva York. Elektriky na ulicích ovšem dělají velký rámus a málem by člověka zabily – ale – ach! – seňor Kelley – ty vaše señoras s moc zlatými vlasy a takové baculaté – ty jsou magnificas! Muy magnificas!"

Kelley zašel do nejbližší telefonní budky a zavolal do kavárny McCrary, daleko odtud na Broadwayi. Ptal se po panu Jimmy Dunnovi.

„Je to Jimmy Dunn?“ zeptal se po chvíli.

„Ano,“ ozvala se odpověď.

„Kdybys tak nelhal!“ zazpíval Kelley. „Ty jsi přece ministr války! Počkej tam na mne, přijdu za chvíli. Právě jsem nachytal hejla, o jakém se ti jakživo ani nezdálo. Je to takový coloradomaduro se zlatou šerpou na břiše a kapsy má napěchované samými šeky. Teď k tobě jedu, čekej na mne.“

Jimmy Dunn byl prvotřídním umělcem ve věcech podfukářství a švindlů, a kde šlo o nějaký podnik v tom oboru, bylo možno se na něho spolehnouti, že jej provede jemně, důkladně a nenápadně.

Oba ti gentlemani měli té noci dlouhou poradu v kavárničce McCrary. Kelley vysvětloval: „S tím to půjde jako po másle. Je z ostrova Kolumbie, kde je zrovna v proudu nějaká stávka nebo vendetta, nebo něco takového, a oni ho sem poslali, aby nakoupil 2000 winchestrovek, aby mohli ten spor smírně urovnat. Ukázal mi dva šeky, každý na 10 000 dolarů a jeden na 5000 dolarů, všechny na jednu zdejší banku. To si dovedeš představit, Jimmy, jaký jsem měl vztek, že nemá ty peníze v bankovkách, mohlo to být mnohem jednodušší. Takhle musíme čekat, až ty šeky v bance pro nás promění.“

Mluvili o tom dvě hodiny a posléze Dunn řekl: „Přiveď ho do čísla 1732 na Broadway zítra odpoledne ve čtyři hodiny.“

V ujednanou chvíli přišel Kelley pro generála do hotelu Español. Zastihl ho v živém rozhovoru s paní O’Brienovou.

„Ministr války už na nás čeká,“ hlásil Kelley.

Generál se zvedl ze židle dosti nerad. „Ovšem, señore,“ povzdychl, „povinnost volá. Ale, señore, ty señoras v Estados Unidos – to je jediná krása! Vezměte například madam O’Brienovou – que magnifica! To je učiněná bohyně – hotová Junona – to, čemu se říká Juno s nádhernými vlasy, ne?“

„Ovšem,“ ušklíbl se Kelley, „snad chcete říci s odbarvenými vlasy, ne?“

Paní O'Brienová to zaslechla a zdvihla svou zlatou kštici. Její obchodnické oko spočinulo okamžik na odcházející postavě pana Kelleye. Muž se nikdy nemá k dámě chovat nezdvořile, leda snad v tramvaji.

Když generál s Kelleyem přišli do domu na Broadwayi, musili půl hodiny čekat v předsíni, a pak byli uvedeni do pěkně zařízené kanceláře, kde seděl nějaký elegantní a hladce vyholený pán u stolu a psal. Generál Falcon byl představen ministrovi války Spojených států, a Kelley hned vysvětlil, oč běží.

„Aha – Kolumbie!" řekl významně ministr. „Obávám se, že to nepůjde tak snadno. Prezident Spojených států a já máme o té věci docela rozdílné názory, naše sympatie se rozcházejí. On je pro stávající vládu, kdežto já – –" při tom ministr opět významně mrkl na generála. „Je vám asi jistě známo, generále Falcone, že po posledních obecních volbách byl v parlamentě přijat zákon, že všechny zbraně a náboje, jež mají býti vyvezeny ze země, musí projíti ministerstvem války. Budu-li však moci pro vás něco udělat, rád to udělám, jen abych vyhověl svému starému příteli, panu Kelleyovi. Ale musí to zůstat v naprosté tajnosti, neboť prezident, jak jsem již řekl, nepřeje vaší revoluční straně. Nařídím svému pobočníkovi, aby mi přinesl seznam zbraní, jež máme na skladě."

Ministr stiskl zvonek a objevil se člověk s nějakými písmeny na čepici.

„Přineste mi soupis D inventáře malých zbraní," nařídil mu ministr.

Pobočník se záhy vrátil s potištěným lejstrem. Ministr to pečlivě začal studovati.

„Vidím," prohlásil konečně, „že ve vládním skladišti č. 9 leží 2000 winchestrovek, které si od nás objednal sultán marocký, ale zapomněl ke své objednávce přiložit hotové peníze. Naše obchodní zásada je: z ručky do ručky. Můj milý Kelley, váš přítel, generál Falcon, může míti tyto zbraně, přeje-li si je, za výrobní cenu. A teď

mi, doufám, prominete, když budu nucen zkrátit naši příjemnou rozmluvu. Očekávám každou chvíli japonského velvyslance."

Tento rozhovor, jenž naplnil generála velkou vděčností k panu Kelleyovi, měl několik důsledků. Především ten, že čiperný ministr války byl po celé následující dva dny velmi zaměstnán tím, že kupoval prázdné bedny od pušek a plnil je cihlami, načež je dal složit do skladiště k tomu účelu najatého. Za druhé: když se generál vrátil do hotelu Español, přistoupila k němu paní O'Brienová, zatáhla ho za rukáv a pravila:

„Poslyšte, señore, nechci se do vašich věcí míchat, ale co od vás vlastně chce ten kočičí opičák, ten podezřelý vožungr, co sem pořád za vámi leze?"

„Sangre de mi vida!" zvolal generál. „To přece nemluvíte o mém dobrém příteli, señoru Kelleyovi!?"

„Pojďte se mnou do zahrady," řekla paní O'Brienová. „Musím s vámi o něčem mluvit."

Uplynula asi hodina.

„A vy pravíte," řekl generál na konci rozmluvy s paní O'Brienovou, „že za 18 000 dolarů možno koupiti všechno zařízení tohoto domu a celý hotel i s tou krásnou zahradou, která mi připomíná zahrady mé vlasti?"

„Ovšem, a to je skoro zadarmo," vzdychla paní O'Brienová.

„Ah Dios!" vydechl generál Falcon. „Co mi je vlastně do války a do politiky? Toto místo je hotový ráj. Má vlast má dostatek jiných hrdinů, kteří mohou za ni válčiti. Co pro mne znamená sláva a střílení lidí? Nikoli! Zde jsem našel svého anděla. Koupíme hotel Español a vy musíte býti mou, a ty peníze nesmí být vyhozeny za pušky."

Paní O'Brienová opřela se zlatovlasou hlavičkou o rameno kolumbijského vlastence.

„Oh, señore," vzdychla šťastně, „vy jste hrozně neodolatelný!"

Za dva dny nato měly býti generálovi odvedeny zbraně. Bedny, jež měly obsahovati pušky, byly již všechny ve skladišti a ministr války seděl na nich a čekal, až přítel Kelley přivede svou oběť.

V ujednanou dobu přihnal se Kelley do hotelu Español. Byl překvapen, když spatřil generála sedícího u psacího stolu a sčítajícího dlouhé řady nějakých cifer.

„Rozhodl jsem se," řekl generál, „že ty pušky nekoupím. Koupil jsem právě dnes tento hotel a brzy uslyšíte o svatbě generála Perrica Ximenes Villablanca Falcona s madam O'Brienovou."

Panu Kelleyovi se zdálo, že se zalkne.

„Tak? Poslyšte, vy plešatý starý truhlíku, vy jedno umazané mazadlo na boty," prskal, „vy jste prachsprostý podvodník – chcete-li vědět, co jste. Vy jste koupil hospodu za peníze, které vám svěřila vaše těžce zkoušená pitomá vlast, o které ani nikdo neví, kde leží."

„Ach," odpověděl generál, jenž mezitím sečetl dlouhý sloupec cifer, „to je to, čemu se říká politika. Války a revoluce, to všecko za nic nestojí. Tak jest! Člověk se nesmí vždycky věnovat jen Minervě. Lepší je to s Junonou. Ach, se zlatovlasou Junonou!"

Pan Kelley začal zase prskat.

„Ach, señor Kelley!" řekl generál s citem. „Což jste nikdy nejedl ty skvělé kotletky, jaké dovede připravit jen paní O'Brienová?"

Neznámá veličina

Básník Longfellow – či snad to byl Konfucius, vynálezce moudrosti? – prohlásil:

„Život je skutečný, život je vážný,
a věci nejsou, čím se zdají býti.“

Poněvadž matematika jest jediným správným měřítkem, jímž lze měřiti životní problémy, musíme tento výrok upraviti podle pravítka velké bohyně, jejímž vyznáním víry jest, že dvakrát dvě jsou čtyři. Číslice – součty, proti nimž nelze nic namítati – mají větší váhu než cokoliv jiného, co proti nim postavíme.

Matematik přezkoumá výše uvedené dva veršované řádky a pak řekne: „Mh – mm, mladí pánové, předpokládáme-li, že X plus – to je, že život jest skutečný – pak věci (jež přece jsou všechny v životě obsaženy) jsou skutečné. Vše, co je skutečné, je skutečně tím, čím se býti zdá. Když pak podrobíme přesnému zkoumání další větu, že ‚věci nejsou, čím se zdají býti‘, tu, pánové –“

Tohle však je hereze, a ne poezie. Všechna čest spanilomyslné slečně Algebře! A teď vás představíme onomu těkavému, svůdnému, hledanému, záhadnému neznámému X.

Krátce před začátkem tohoto století jistý občan novoyorský, pan Septimus Kinsolving, připadl na zvláštní myšlenku. Učinil objev, že chléb se dělá z mouky, a ne z burzovní vyhlídky na úrodu pšenice. Pan Kinsolving shledal, že sklizeň bude malá a že burza má na vzrůst pšenice takový vliv, že to není ani znát, a proto šel a skoupil na burze potajmu všechnu mouku.

Výsledek toho byl, že když jste vy nebo vaše hospodyně koupila pěticentový bochníček chleba, musila položiti na pult ještě dva

centy navíc, a tyto dva centy připadly panu Kinsolvingovi jakožto uznání za jeho finanční ostrovtip a prozíravost.

Další důsledek byl, že pan Kinsolving nakonec na tomto kšeftu vydělal 2 000 000 dolarů.

Syn pana Kinsolvinga se jmenoval Dan a studoval na koleji, když byl proveden tento potravinový matematický experiment. Na prázdniny přijel Dan domů a zastihl tatínka v červeném županu, čtoucího Dickensovu Malou Doritku, na verandě v krásné rezidenci na Washingtonově náměstí. Pan Kinsolving totiž zanechal dalšího obchodního podnikání, neboť od lidí, kteří jedí chleba, dostal tolik dvoucentíků, že kdyby se položily vedle sebe, byl by to pás patnáctkrát delší než objem zeměkoule, a ještě by se do toho vešel státní dluh republiky Paraguayské.

Dan potřásl otci rukou a pak odskočil do čtvrti Greenwich Village navštívit starého svého kamaráda ze střední školy, Kenwitze. Dan odedávna obdivoval Kenwitze. Kenwitz byl bledý, kudrnatý, pilný, seriózní, matematicky, altruisticky a socialisticky založený a od přírody velký odpůrce všech oligarchií. Kenwitz nechal studií a vyučil se zlatnictví a hodinářství v obchodu svého otce. Dan byl usměvavý, veselý, nenucený a tolerantní vůči králům i vůči hadrářům. Jejich povahy se doplňovaly. Radostně a srdečně se navzájem uvítali a pohovořili si vesele o starých časech. A pak se vrátil Dan zase do koleje a Kenwitz ke svým hodinovým kolečkám a perům – a ke svým knihám v pokojíku za krámem.

Uplynuly čtyři roky a Dan se opět vrátil do rezidence na Washingtonově náměstí, to už měl za sebou diplom bakaláře umění a dvouletý pobyt v Evropě, a bylo to na něm vidět. Zadumaně postál před nádherným náhrobním pomníkem pana Septima Kinsolvinga na greenwoodském hřbitově a zběžně přelétl v kanceláři rodinného advokáta na stroji psané pozůstalostní písemnosti. A hned nato, poněvadž se jako novopečený milionář cítil jaksi osamělejší, běžel do starého zlatnického a hodinářského krámu poblíže 6. avenue.

Kenwitz si odšrouboval od oka zvětšovací sklo, zavolal otce z tmavého zadního pokojíčku a šel s Danem na procházku do ulic.

Na Washingtonově náměstí usedli na lavičku. Dan se mnoho nezměnil. Počínal si sebevědomě a jeho důstojnost chvílemi přecházela v ironický úsměšek. Kenwitz byl ještě vážnější, než býval, učenější, filozofičtější a socialističtější.

„Už vím, jak to bylo," řekl posléze Dan. „To slavné advokátské lumen, jež mi odevzdávalo sbírku cenných papírů a peněz po tatínkovi, mi povědělo vše. Dělá to dohromady 2 000 000 dolarů, považ si, Kene! A dověděl jsem se, že to nebožtík tatínek všechno vymačkal z těch chudáků, co si museli kupovat ty zdražené bochníčky chleba v pekařstvích. Ty jsi studoval národní hospodářství, Kene, a vyznáš se tedy v monopolech a masových zjevech, v kapitalistických polypech a v právech dělného lidu. Já jsem ještě o těch věcech jakživ nepřemýšlel. Moje kolejní curriculum vitae pozůstávalo tak dalece jen z kopané a ze snahy, abych se líbil svým bližním. Ale teď, co jsem se vrátil a vím, jak vzniklo tatínkovo jmění, začal jsem přemýšlet. A strašně rád bych těm lidem, co musili platit tolik za ty bochníčky, nahradil a vrátil jejich peníze. Vím, že se tím mé dědictví a můj důchod notně scvrkne; ale přesto bych se s nimi rád vyrovnal. Jak by se to dalo udělat? Co tomu říkáš – ty přece se vyznáš v takových věcech?"

Kenwitz divoce zablýskal velkýma černýma očima. A na jeho hubeném inteligentním obličeji se objevil úsměšek takřka sardonický. Popadl Dana za ruku a stiskl ji přátelsky a zároveň soudcovsky.

„To vůbec nemůžeš udělat!" zvolal s důrazem. „To právě jest kletbou a největším trestem všech vás, kteří jste se obohatili nepoctivým způsobem, že pozbyli jste moci napravit a nahradit spáchané křivdy. Tvůj dobrý úmysl mi imponuje, Dane, ale dělat nemůžeš nic. Ti lidé byli okradeni o své těžce vydělané groše. Je příliš pozdě na nápravu zla, jež se stalo. Nemůžeš jim to splatit!"

„Ovšem," řekl Dan a zapaloval si lulku, „nemůžeme vyhledat každého toho človíčka zvláště a vracet mu v drobných to, co by mu patřilo. Je přece spousta lidí, kteří si musí kupovat chleba. Je to divné gusto – já sám jsem nikdy o chléb příliš nestál, leda tu a tam topinku

k roquefortskému sýru. Ale několik bychom jich snad přece našli a vrátili jim to, oč je tatínek obral. Připadá mi to přece jen trochu krušný úděl, když lidé mají být olupováni pro takovou hloupost, jako je chleba. Nic bych neříkal, kdyby to byli humři nebo ústřice. Vem rozum do hrsti a přemýšlej, co dělat, Kene. Chci vrátit těm lidem všecky peníze, pokud mi to bude možno."

„Je spousta různých dobročinných podniků," řekl Kenwitz mechanicky.

„To se lehce řekne," odvětil Dan, zahalený v oblak dýmu. „To také vím – mohl bych například založiti veřejný sad ve čtvrti chudiny nebo nadaci na jedno lůžko v nemocnici pro zchudlé pacienty. Ale já nechci, aby Pavel měl užitek z profitů, o které jsme ošidili Petra. Jde mi o ty, kteří přišli zkrátka s tím chlebem, Kene."

Prsty Kenwitzovy začaly nervózně pracovati.

„Máš ty vůbec představu, kolik peněz bys musil míti, abys mohl nahraditi ztráty konzumentů při té chlebové spekulaci?" zeptal se.

„To nevím," řekl Dan umíněně. „Můj advokát mi řekl, že mám dva miliony."

„Kdybys měl sto milionů," vyhrkl Kenwitz, „nemohl bys nahradit ani tisícinu škod, jež byly natropeny. Nemáš ponětí, co zla dovede vyvolat a nahromadit bohatství, jehož člověk zneužil. Každý haléř, vyrvaný z hubené tobolky chudých lidí, poškodil je vzápětí tisíceronásobně. Tomu ty nerozumíš. Nechápeš, jak marné a beznadějné je tvé přání nahradit jim to. Ani v jediném případě to nedokážeš."

„Nepřeháněj, filozofe," řekl Dan. „Žádné utrpení není tak velké, aby je dolar nedovedl zahojit."

„Ani v jediném případě," opakoval Kenwitz. „Uvedu ti jeden příklad a uvidíš. Tomáš Boyne měl malé pekařství tamhle na Varick Street. Prodával chleba nejchudším lidem z okolí. Když cena mouky najednou tak stoupla, musil zvýšit cenu chleba. Jeho zákazníci však byli příliš chudí a nemohli tolik platit, Boyne udělal úpadek a přišel o 1000 dolarů – o vše, co měl."

Dan Kinsolving udeřil pěstí prudce do lavičky.

„Dobrá, přijímám tento příklad," zvolal. „Zaveď mne k Boynovi. Vrátím mu jeho tisíc dolarů a koupím mu nový pekařský krám."

„Napiš šek na ty peníze," řekl Kenwitz, nedávaje se vyrušiti, „a hned se připrav psáti další šeky na zaplacení celé řady důsledků, jež z toho vzešly. Nejdřív můžeš napsat 50 000 dolarů. Když Boyne udělal bankrot, zbláznil se a zapálil dům, z něhož měl být vyhozen, poněvadž nemohl platit. Škoda tím způsobená činila 50 000 dolarů. Boyne umřel v bláznici."

„Dobrá," odvětil Dan. „Netušil jsem ovšem, že také pojišťovny jsou na listině mých ubožáků."

„A teď můžeš napsat šek na 100 000 dolarů," pokračoval Kenwitz. „Když Boynova rodina přišla o svůj obchůdek, dostal se Boynův syn na scestí, upadl do špatné společnosti a byl obžalován pro vraždu. Proces se táhl tři roky, teprve minulý týden byl mladý Boyne osvobozen a výlohy, jež s tím stát měl, musí ovšem zaplatit poplatníci."

„Držme se toho pekařství," zvolal Dan netrpělivě. „Vláda přece nemá zapotřebí stát ve frontě na chleba."

„A poslední článek v tomto případě – pojď se mnou, já ti ho ukážu," řekl Kenwitz a povstal.

Socialistický hodinář byl celý šťastný. Měl už takovou povahu, že rád si dobíral milionáře, a kromě toho byl pesimistou z povolání. Kenwitz dovedl vás jedním a týmž dechem přesvědčiti, že peníze jsou zdrojem všeho zla a korupce a že vaše zbrusu nové hodinky potřebují řádného vyčištění a dvou nových koleček.

Zavedl Dana Kinsolvinga do klikaté a chudobné uličky Varvick Street. Po úzkých schodech ve špinavém činžáku vedl kajícného potomka kapitalistického polypa. Na jedny dveře zaklepal a jasný hlas uvnitř zvolal: „Dále."

V malé, téměř prázdné světničce seděla mladá žena a šila na šicím stroji. Kývla na pozdrav Kenwitzovi a bylo vidět, že se s ním dobře zná. Úzký paprsek slunečního světla vnikající zaprášeným

oknem zažehoval jí v tmavých vlasech barvu starého etruského štítu. Vrhla letmý úsměv na Kenwitze a v jejím pohledu zračila se vzrušená otázka.

Kinsolving se zarazil a s tlukoucím srdcem pozoroval její čistou a tklivou krásu. Zde tedy stál tváří v tvář poslednímu článku případu pekaře Boyna.

„Tak kolik tento týden?“ zeptal se hodinář. Hromada hrubých režných košil ležela na podlaze.

„Skoro třicet tuctů,“ odpověděla vesele mladá žena. „Vydělala jsem si už téměř čtyři dolary. Jde mi to čím dál tím lépe, pane Kenwitz. Ani nevím, co si počnu s tolika penězi.“

Obrátila jasné krásné oči směrem k Danovi. Slabá červeň zbarvila jí kulaté bledé líce.

Kenwitz se pochechtával jako ďábelský havran.

„Slečno Boynová,“ řekl, „dovolte, abych vám představil pana Kinsolvinga, syna toho pána, co před pěti lety zdražil chléb. On by prý rád nějak pomohl těm, kteří se následkem toho octli v nesnázích.“

Úsměv zmizel z tváře mladé ženy. Vstala ze židle a ukázala prstem na dveře. Tentokráte se dívala Kinsolvingovi přímo do očí, ale nebylo v tom pohledu docela nic líbezného.

Oba muži sešli dolů na ulici. Kenwitz popustil nyní uzdu celému svému pesimismu a zatrpklosti a zášti ke kapitalistickému polypovi a vychrlil na svého bohatého přítele příval štiplavých slov. Zdálo se, že Dan pozorně naslouchá; potom se otočil ke Kenwitzovi a potřásl mu vřele rukou.

„Jsem ti velmi zavázán, starý kamaráde,“ řekl nějak nelogicky – „tisíceré díky!“

„Mein Gott! Ty jsi se zbláznil,“ vykřikl hodinář, a poprvé po dlouhých letech mu zase spadl skřipec z nosu.

* * *

Za dva měsíce nato přišel Kenwitz do jednoho pekařství na dolní Broadwayi. Nesl tam zlaté brýle, jež si k němu dal majitel pekařství do správky.

Nějaká dáma tam zrovna objednávala pečivo.

„Tyto bochánky jsou po desíti centech," pravil prodavač.

„V naší čtvrti je platím vždycky po osmi," řekla dáma. „Neposílejte mi je. Koupím je u nás, zastavím se tam, až pojedu domů."

Její hlas zněl nějak povědomě. Kenwitz sebou trhl.

„Ó, pane Kenwitz!" zvolala dáma srdečně. „Jak se pořád máte?"

Kenwitz již se chystal vysloviti své socialistické a národohospodářské podivení nad nádherným kožišinovým boa a nad autem, jež na dámu čekalo před krámem.

„Jakže? Slečna Boynová?!" vypravil ze sebe.

„Už ne slečna Boynová – paní Kinsolvingová," opravila ho. „Vzali jsme se s Danem před měsícem."

Návrat z velehor

Jedné zimy podnikla operní společnost Alcazar z Nového Orleánu turné podél pobřeží Mexika a Střední a Jižní Ameriky. Úspěch byl proti očekávání ohromný. Hudbymilovné španělsko-americké obecenstvo zahrnovalo společnost dolary a voláním „Viva". Ředitel společnosti začínal tloustnout a nebýt tamního horkého podnebí, byl by si jistě pořídil nový kožich a chodil v něm. Moc nechybělo a byl by snad zvýšil členstvu gáže. Ale v pravý čas si to rozmyslil.

V městě Macuto na pobřeží Venezuely sklízela společnost největší úspěchy. Představte si zábavní park na Coney Islandu přeložený do španělštiny a máte Macuto. Společenská a divadelní sezona tam trvá od listopadu do března. Z La Guayry a z Caracasu a z Valencie a z jiných vnitrozemských měst se tam hrnou lidé k radovánkám, jež sestávají z koupání v moři, slavností, býčích zápasů a skandálů. A všichni ti lidé mají vášeň pro hudbu, kterou nestačí ukojiti místní kapely, vyhrávající pořád na náměstí a na pobřeží. Příchod operní společnosti Alcazar vyvolal tudíž velké nadšení.

Vznešený Guzman Blanco, prezident a diktátor Venezuely, sídlil po celou sezonu v Macutu se svým dvorem. Tento všemocný vládce nařídil, aby se vyklidilo největší vládní skladiště a zřídilo se tam prozatímní operní divadlo. Postavili narychlo jeviště a dřevěné lavice pro diváky. Zvláštní lóže byly zřízeny pro prezidenta a vládní a vojenské hodnostáře.

Společnost byla v Macutu již dva týdny, a při každém představení bylo nabito. Bylo to publikum všech možných barev. Od světle olivových obličejů čistokrevných Španělů a žlutých a hnědých mesticů až ke smolné černi Karibů a jamajských negrů. Mezi tím vším byly rozstříknuty malé skupiny indiánů s tvářemi jako kamenné modly, zahalených ve strakaté pokrývky. Byli to indiáni z horských států

Zamora a Los Andes a Miranda, kteří přicházeli do pobřežních měst prodávat zlatý prach.

Na tyto exotické hosty byla zajímavá podívaná. Seděli tu v jakési zkamenělé extázi a lišili se od macutských občanů, kteří divoce dávali najevo své umělecké nadšení ústy i rukama. Jen jednou dali se ti polodivošští praobyvatelé strhnouti k projevu ponurého souhlasu. Při představení Fausta byl Guzman Blanco tak uchvácen „zpěvem o klenotech", že hodil na jeviště váček zlatých mincí. Ostatní význační občané následovali jeho příkladu a začali házet na scénu peníze, některé krásné a elegantní señoras dokonce nějaký šperk nebo prsten – a vše to padalo k nohám Markétčiným, kterou, jak divadelní cedule oznamovala, zpívala mademoiselle Nina Giraudová. A potom tu a tam mezi obecenstvem povstávali jednotliví lhostejně se tvářící indiáni a začali házet na jeviště malé ošumělé sáčky, které temným úderem dopadaly na scénu. Mlle Giraudová byla ovšem radostně překvapena, když ve své šatně otevřela tyto nevzhledné pytlíčky a shledala, že obsahují ryzí zlatý prach. Za svůj čistý, zvučný, zlatý a čarovný hlas si jistě zasloužila takové zlaté uznání.

Není však účelem této povídky líčiti triumfy opery Alzacar. V Macutu se tenkrát odehrála tragická událost, jež na nějakou dobu zkalila pohodu té veselé sezony.

Jednou večer, když už se setmělo a krátce před tím, než měla vtancovati na scénu v rudém a černém kroji vášnivé Carmen, zmizela mlle Nina Giraudová, jako by se po ní zem slehla. Nastal poplach a začali ji hledat. Poslíčkové letěli do malého francouzského hotelu, kde byla ubytována. Jiní členové společnosti běželi se podívat, zda se nezdržela při koupání na pláži. Všechno pátrání bylo marné. Mademoiselle zmizela a byla tatam.

Uplynulo půl hodiny a neobjevovala se. Diktátor Guzman Blanco, nezvyklý podřizovat se rozmarům primadon, byl již netrpělivý. Poslal z lóže svého pobočníka, aby vyřídil řediteli, že když opona nepůjde okamžitě nahoru, pošle celou tu zpěvoherní bandu do

kriminálu, třeba by mu při tom lítostí srdce usedalo. V té chvíli by byli všichni ptáčkové v Macutu začali zpívat – takový tam byl z něho strach.

Ředitel vzdal se již naděje, že mlle Giraudová se dostaví včas. Jedna zpěvačka ze sboru, která léta toužebně čekala na takovou příležitost, zaskočila radostně za zmizelou primadonu, oblékla se za Carmen a představení začalo.

Později, když se ztracená zpěvačka pořád neobjevovala, byly úřady požádány o přispění. Prezident vyslal armádu, policii a veškeré občanstvo, aby ji hledali. Nikde po ní nebylo ani stopy. Společnost Alcazar musela odjeti, poněvadž ji čekaly závazky v pobřežních městech dále na jihu. Při zpáteční cestě jejich parník zastavil se v Macutu a ředitel se ptal, jsou-li nějaké zprávy o slečně Giraudové. Nebylo však o ní ani slechu. Nedalo se nic dělat. Věci, které nechala v hotelu, byly tam ponechány pro případ, že by se někdy vrátila, a operní společnost se vrátila do Nového Orleánu.

* * *

Na hlavní silnici na kraji města stáli dva osedlaní mezci a čtyři nákladní mezci Dona señora Johna Armstronga, čekající trpělivě, až průvodčí a poháněč mezků Luis zapráská bičem na znamení, že výprava do hor se má dáti na pochod. Nákladní mezci nesli na hřbetě náklad všeho možného galanterního a skleněného zboží, které Don John prodává již po léta indiánům ve vnitrozemí za zlatý prach, který oni rýžují z řek a potoků vysoko v Andách a shromažďují pro něho do sáčků, až si pro něj přijede. Byl to velmi výnosný obchod.

Armstrong stál na úzkém chodníku a mluvil lámanou španělštinou se starým Peraltem, bohatým domorodým obchodníkem, jenž mu právě prodal půl veletuctu litinových sekyrek, a zkrácenou angličtinou s p. Rückerem, malým to Němcem, jenž tu působil jako konzul Spojených států.

„Vezměte s sebou, señore," mluvil Peralto, „na cestu požehnání všech svatých a světic božích."

„Radil bych vám raději chinin," zachrochtal Rücker skrze svou lulku. „Užívejte ho dvě pilulky vždycky před spaním. A brzy se vraťte, Johnny, víte, že vás tu potřebujeme. Ten pitomý Melville hraje whist direkt škandalózně, a nemáme místo něj nikoho jiného. Auf Wiedersehen, a když pojedete nad nějakou propastí, koukejte se mezkovi direkt mezi uši, na stranu se nekoukejte, dostal byste závrať!"

Zvonky, jimiž byl ověšen Luisův mezek, zacinkaly a malá karavana vyrazila. Armstrong zamával rukou na rozloučenou a zaujal své místo na konci průvodu. Zahnuli úzkou uličkou vzhůru kolem dřevěného hotelu Ingles, kde několik známých sedělo, lelkovalo a četlo týden staré noviny. Volali na Armstronga a přáli mu šťastnou cestu. Karavana přejela náměstí kolem ohromného bronzového pomníku Guzmana Blanca, ohrazeného zábradlím sestaveným z bajonetů, odejmutých povstalcům, a pak se již octli na konci města mezi špinavými chatrčemi, kde se to jen hemžilo polonahou domorodou mládeží. Vjeli do vlhkého chladu banánových hájů a z nich se po delší době dostali k široké řece, kde hnědé ženy, poskrovnu oblečené, praly u břehů prádlo. Přebrodili proud a tu již začalo příkré stoupání do vysokých hor. Zde dali sbohem civilizaci, pokud lze o ní na jihoamerickém pobřeží mluvit.

Celé čtyři neděle Armstrong pod vedením Luisovým cestoval a obchodoval v horských pustinách. Když nashromáždil asi arrobu (arroba je 25 liber) zlatého prachu, což znamenalo pro něho výdělek takřka 5000 dolarů, nastoupil zpáteční cestu. Tam, kde řeka Guarico vyvěrá z velké horské soutěsky, zastavil Luis náhle celou karavanu.

„Malý polodenní pochod odtud, señore," řekl, „jest vesnice Tacuzama, kde jsme ještě nikdy nebyli. Myslím, že tam by se našlo hodně zlata. Za pokus by to stálo."

Armstrong souhlasil, a tak jeli vzhůru směrem k Tacuzamě. Bylo to strmé a neschůdné cestování dlouhým hustým lesem. Když se začínalo smrákati, Luis zase zastavil. Před nimi se objevila černá propast a stezka končila. Luis sestoupil z mezka. „Tady někde by měl býti most," zvolal a běžel asi sto kroků podél srázu. „Zde je," vykřikl pojednou, vrátil se a vedl Armstronga dále. Za několik okamžiků zdálo se Armstrongovi, že slyší někde ve tmě pod sebou temné bubnování. To kopyta mezků duněla po mostě, jenž byl zhotoven ze silných koží, spojených tyčemi, a visel nad bezednou propastí. Za půl hodiny dorazili do Tacuzamy. Vesnice skládala se z nízkých chatrčí, uplácaných z kamení a hlíny, v hloubi tmavého lesa. Když do ní vjeli, dolehly jim k sluchu zvláštní zvuky, nikterak se nehodící do té pusté samoty. Z dlouhé nízké hliněné chatrče, k níž dojížděli, zaznával nádherný hlas zpívající ženy. Slova byla anglická, melodie Armstrongovi povědomá.

Seskočil z mezka a připlížil se k úzkému okénku. Uvnitř, asi tři kroky od sebe, spatřil úchvatně krásnou ženu, zahalenou v levhartí kožišiny. Vnitřek chatrče byl do posledního místečka zaplněn indiány, sedícími na bobku na zemi.

Žena dozpívala a usedla poblíž okénka, jako by se chtěla nalokati čerstvého vzduchu zvenčí. V té chvíli její bizarní posluchačstvo povstalo a indiáni začali jí házet k nohám malé sáčky. A při tom drsně něco bručeli, to byl patrně jejich barbarský způsob souhlasu a potlesku.

Armstrong neměl ve zvyku se rozmýšlet, když běželo o to, něco podniknout. Využil hluku, jenž v chatrči panoval, a zavolal na ženu tichým, ale zřetelným hlasem: „Neotáčejte hlavu směrem ke mně, ale naslouchejte! Jsem Američan. Potřebujete-li pomoci, řekněte mi, co mám dělat. Odpovězte co nejstručněji."

Žena pochopila situaci. Jen slabé uzardění nasvědčovalo, že porozuměla. A pak promluvila, takřka ani nepohybujíc rty: „Jsem vězněm indiánů. Bůh ví, že potřebuji pomoci. Přijďte za dvě hodiny k malé chatrči, asi dvacet yardů od horského svahu. Uvidíte tam

osvětlené okno s červenou záclonou. U dveří stojí stráž, kterou musíte skoliti. Pro milosrdenství boží, přijďte určitě!“

Příběh, který vypravuji, není nijak dobrodružný a záhadný, třebaže tak vypadá. Jedná se v něm o něco daleko mírnějšího. Ale je to otázka stará jako svět. Je známa také pod jménem „vliv prostředí“, což je jen slabé slovo k vyjádření nepojmenovaného spříznění člověka s přírodou, toho podivuhodného sbratření, jež způsobuje, že kameny a stromy a slaná voda a oblaka dovedou rozehráti naše city, jako kdyby to byl nějaký nástroj. Ale dosti o tom a pokračujme ve svém vyprávění.

Zkrátka a dobře, John Armstrong šel k chatrči, omráčil indiána na stráži a unesl mademoiselle Giraudovou. S ní také odnesl několik liber zlatého prachu, který přijala jako honorář za dobu šestiměsíčního nedobrovolného engagement v Tacuzamě. Carabobští indiáni jsou totiž nejnadšenější milovníci hudby v širé oblasti mezi rovníkem a budovou francouzské opery v Novém Orleánu. Věří také, že Emerson měl pravdu, když řekl: „Věc, po níž toužíš, muži neukojený – jdi, vezmi si ji – však zaplať cenu, jež se za ni platí!“ Někteří z nich byli na představení opery v Macutu a byli spokojeni se stylem i technikou slečny Giraudové. Zatoužili po ní, a tak si ji jednoho krásného večera bez dlouhých okolků vzali a odnesli do své vesnice. Chovali se k ní s velkou úctou, požadovali od ní denně jen jedno vystoupení. Byla velmi ráda, když ji nyní pan Armstrong vysvobodil. A teď se zase vraťme k teorii o spříznění s přírodou.

John Armstrong a mlle Giraudová putovali uprostřed nebetyčných štítů Andských velehor, jako by zahaleni v jejich ohromnost a velebnost. Mezi těmi nakupenými spoustami pravěkých geologických převratů, uprostřed nesmírného mlčení a do nedozírna se rozprostírajících dálek, se lidská malost a nepatrnost sráží a krystalizuje jako chemickým procesem. Jeli mlčky a pokorně, jako by byli v nějakém chrámu. Jejich duše stoupaly vzhůru jako ty velkolepé výšiny kolem nich.

Žena, kterou Armstrong doprovázel, připadala mu jako něco posvátného. Ozářena ještě bílou, tichou důstojností svého utrpení, jež pročistilo její pozemskou krásu, vyzařovala aureolu transcendentálního půvabu a probouzela v něm v prvých hodinách jejich pouti jakousi oddanost a obdiv, napůl lidskou lásku, napůl úctu k bohyni, jež sestoupila z nebes na tento svět.

Od okamžiku, kdy ji zachránil, se ještě ani jednou nezasmála. Přes šaty měla stále ještě přehozeny levhartí kožišiny, neboť horský vzduch byl chladný. Vypadala jako vznešená princezna, jejímž domovem jsou tyto divoké a bázeň budící výšiny. Duch kraje zněl v souladu s jejím duchem. Oči upírala stále k těm ponurým skalám, modrým jezerům a sněhovým štítům, z nichž linula se táž velebná melancholie, jaká se jí také jevila ve zracích. Občas zvučným hlasem zapěla jakýsi slavnostní nebo vznešený žalm, jenž vyjadřoval věčnou melodii prahor a propastí, a tu mu připadalo, že spolu kráčejí lodí velké katedrály. Zachráněná žena jen zřídka promluvila, jako by ji mlčící příroda kol dokola svým mlčením zakřikovala. Armstrong se na ni díval jako na anděla. Nebyl by dovedl za žádnou cenu se jí dvořiti jako jiným ženám – bylo by mu to připadalo jako svatokrádež.

Byli již na cestě třetí den, když začali sestupovat do tzv. *tierra templada*, do pásma předhoří a vysočiny. Hory ustupovaly za jejich zády, ale stále ještě se tyčily svými temeny do ohromné výše. Zde již naráželi na první stopy lidského osídlení. Tu a tam uprostřed mýtin zahlédli v dáli bílé budovy kávových plantáží. Přišli na cestu, kde potkávali cestující a nákladní mezky. Dobytek se pásl na svazích. Projeli malou vesnicí, kde malé děti se jich lekaly a pokřikovaly za nimi.

Slečna Giraudová svlékla ze sebe levhartí kůže. Zdálo se, že zde by bylo nepřiměřené haliti se do nich. A nemýlil-li se Armstrong, současně s nimi odložila něco ze své důstojnosti. A jak se krajina stávala zalidněnější a upravenější, shledával s pocitem radosti, že

vznešená princezna a kněžna andských velehor se mění v ženu – pozemskou ženu, ale při tom neméně svůdnější. Slabá červeň zbarvila jí mramorový obličej. Upravovala si šat pohybem ženy, jež jest si vědoma, že zraky lidí jsou na ni upřeny. Uhladila si vlasy, jež až dosud jí volně vlály v horském větru. Světský zájem, tak dlouho utajovaný v mrazivé atmosféře asketických výšin, objevil se jí ve zracích.

Srdce začalo Armstrongovi tlouci prudčeji, když viděl, jak taje její nadzemský majestát. Tak se asi zaraduje polární cestovatel, když poprvé zase spatří zeleň a nezamrzlý potůček. Byli již v nižších polohách zemských i životních a podléhali jejich zvláštnímu, jemnému vlivu. Přísný chlad velehor neředil již vzduch, který dýchali. Kolem nich všude dýchalo ovoce a obilí a lidské příbytky, pohodlný domácký kouř a zoraná hlína a všechny ty pohodlnosti a vymoženosti, jež člověk položil mezi sebe a matku zemi, z níž vzešel. Pokud cestovali po vysokých horách, zdálo se, že slečna Giraudová je zahalena do jejich vznešené nedostupnosti. Je to táž žena – ta, jež se nyní chvěje vroucí dychtivostí a vydechuje vědomím života a krásy, ženská až po konečky prstů? Jak o tom Armstrong uvažoval, zdálo se mu, že jakési zlé tušení se mu vtírá do myšlenek. Vznikalo v něm přání, aby se zastavil a zůstal zde s tím proměnlivým stvořením a aby nesestupoval níže. Vždyť zde je pro ni ta nejvhodnější výška a prostředí, v němž ona nejlépe může kvésti a žíti. Bál se sestoupiti níže, do poloh, kde člověk již uchvátil naprostou nadvládu nad přírodou. Neutrpí její duše ještě více v té umělé oblasti, do které sestupují?

Z malé náhorní roviny zahlédli pojednou za zelenavou rovinou svítící proužek vzdáleného moře. Mlle Giraudová slabě a okouzleně vzdychla.

„Ach! Podívejte se, pane Armstrongu, tamhle už je moře! Není to báječné? Jsem už tak unavena těmi horami!“ A pohrdavě pokrčila ramenem. „Ti strašní indiáni! Pomyslete si, co jsem musila vytrpět! Třebaže jsem tam dosáhla slávy prvotřídní hvězdy, nechtěla bych

se vrátit k takovému engagementu. Bylo to od vás krásné, že jste mne z toho vysvobodil. Povězte mi, pane Armstrongu – ale upřímně –, vypadám hrozně, viďte? Vždyť víte, že jsem se nepodívala do zrcadla celé měsíce."

Armstrong odpověděl tak, jak to odpovídalo jeho změněné náladě. Pak položil svou ruku na její ruku, spočívající na hrušce sedla. Luis byl někde napřed a nemohl to vidět. Neodsunula jeho ruku a vesele se na něho usmála.

Se západem slunce sestupovali již na pobřežní rovinu, do stínu palem a citroníků, do úrovně *terra caliente*. Vjížděli do Macuta a viděli již veselé zástupy lidí, koupající se v moři. Hory byly daleko, daleko za nimi.

Oči slečny Giraudové zářily veselím, jež jí bylo cizí, pokud byla pod dozorem horských velikánů. Teď už ji volali jiní duchové – nymfy oranžových hájů, skřítkové šumícího příboje, šotkové zrození z voňavek, hudby a barev a pochlebujícího lidského stáda. Náhle se rozpustile zasmála.

„To bude ale senzace, nemyslíte?" otočila se k Armstrongovi. „Teď bych si tak přála dostat engagement! Co by z toho udělaly noviny, představte si: Vězněna tlupou divokých indiánů, jež si podmanila kouzlem svého nádherného hlasu – to bude reklama, co? Ale i takhle už to mám vyhráno – ten pytel zlatého prachu, co jsem si tam vyzpívala, má přece cenu pár tisíc dolarů, nemyslíte?"

Rozloučil se s ní před vchodem malého hotelu, kde kdysi bydlívala. Za dvě hodiny se vrátil do hotelu, jenž byl zároveň kavárnou i koncertní a taneční síní.

Asi půl tuctu nejpřednějších místních kapacit sedělo porůznu v místnosti, samí lokální *caballeros*. Señor Vittablanca, zámožný koncesionář v gumě, rozložil svou tlustou postavu na dvou židlích, s širokým úsměvem v osmahlé tváři. Guilbert, francouzský důlní inženýr, svítil očkama za pečlivě vyleštěným skřipcem. Plukovník Mendez v uniformě zlatem zářící vytahoval zrovna zátku z láhve

šampaňského. Ostatní macutští magnáti tu byli také a nadýmali se, jak nejlépe dovedli. Vzduch byl napěchován cigaretovým kouřem. Víno kapalo ze stolků na podlahu.

Na stole uprostřed místnosti seděla rozjařená mlle Giraudová. Místo cestovních šatů měla již na sobě elegantní róbu z bíle průsvitné látky se stuhami třešňové barvy. A jak seděla na stole a občas nazvedla nohu, objevilo se pokaždé načechrané a šustící krajkoví hedvábné spodničky a kalhotek. Na klíně držela kytaru a drnkajíc na ni zpívala kuplet:

„Měsíc usměje se trošku,
pak se čtverák za mrak stulí,
když vidí, jak černoch špulí
černošské rty na černošku,
hladě její černou nožku.“

Vtom zahlédla Armstronga.

„Hej, Johnny!“ zvolala. „Už na vás čekám nejmíň hodinu. Kde vás čerti nosí? Hrome, ti zdejší začouzení kavalíři jsou prkenní panáci, to jste jakživ neviděl. Pojďte sem, já řeknu tomu plavajzníkovi s epoletami, aby dal pro vás přinést extra flanděru šampusu na ledu.“

„Děkuji,“ řekl Armstrong. „Teď zrovna nemám čas. Musím si obstarat ještě řadu věcí.“

Otočil se a vyšel na ulici, kde se setkal s konzulem Rückerem, jenž se právě vracel z konzulátu.

„Pojďte si zahrát partii kulečníku,“ řekl Armstrong. „Potřebuji něco, čím bych ze sebe spláchl prach a špínu přímořské nížiny.“

Pokoj s nábytkem

Valná část obyvatelstva z cihlových činžáků v dolní části západní strany v Novém Yorku jest neklidná, proměnlivá a nestálá jako čas. Jsou to lidé bez domova, a přece mají na sta domovů. Věčně se stěhují z jednoho pokoje s nábytkem do jiného pokoje s nábytkem, nikde dlouho nevydrží – přelétavý jest jejich pobyt, přelétavé jest jejich srdce i duch. Zpívají si sice také písničku „Domove, sladký domove", ale na nápěv pouliční odrhovačky. V ručním kufříčku stěhují své láry a penáty; kytky, jež by měly stát v květináčích za oknem jejich pokoje, nosí za kloboukem.

Je jisto, že domy v tomto distriktu, jež mají na tisíce obyvatel, mohly by vypravovati na tisíce příběhů, povětšině pochmurných. Ale divné by bylo, kdyby se v stopách těchto neklidných, věčně se stěhujících duchů, nenašlo občas nějaké strašidlo.

Jednoho večera, když už se docela setmělo, chodil jakýsi mladý muž od domu k domu v této zchátralé a melancholické čtvrti a zvonil u dveří. U dvanáctých dveří položil své ruční zavazadlo na schůdek u vchodu a stíral si prach ze stuhy klobouku a z čela. Hlas domovního zvonku ozval se kdesi daleko v odlehlých, dutě se ozývajících prostorách staré budovy.

Před dveře vyšla majitelka domu, jejíž zjev vyvolal mu v mysli představu odporného, přejedeného červa, který vyžral obsah ořechu až do skořápky a teď čeká na nové nájemníky, kterými by skořápku vyplnil.

Zeptal se, zda je některý pokoj volný.

„Račte dále," řekla ta bába. Hlas jí vycházel z hrdla; ale zdálo se, že má hrdlo uvnitř potažené chlupatou kůží. „V třetím poschodí vzadu je jeden pokoj prázdný už týden. Chcete se na něj podívat?"

Mladý muž stoupal za ní po schodech. Slabé světlo, o němž nedalo se s určitostí říci, odkud vychází, mírnilo stíny chodeb a schodiště.

Šlapali neslyšně po koberci, k němuž by se jeho původní vzorek dnes už jistě nehlásil. Zdálo se, jako by se byl proměnil v rostlinu. Jako by se byl zvrhl v tom zatuchlém, slunce zbaveném vzduchu v bujný lišejník nebo v mech, rozrůstající se po schodišti a čvachtající pod nohou jako organická látka. U každé zatáčky schodů byly ve stěně prázdné výklenky. Snad v nich kdysi stávaly květiny. Bývaly-li tam opravdu, zahynuly již dávno v tom zkaženém a špinavém vzduchu. Stávaly tam možná kdysi sochy světců, ale nebylo nesnadno si domysliti, že v té tmě je čerti a běsové už dávno strhli a odvlekli někam dolů do ohavných a nábytkem opatřených hlubin pekelných.

„To je ten pokoj," řekla domácí chlupatým hlasem. „Je to hezký pokojíček. Nebývá často volný. Měla jsem tu loni v létě velmi nóbl lidi – byli moc pořádní a platili přesně a předem. Voda je na konci chodbičky. Slečna Sprowlsová a pan Mooney tu bydlili tři měsíce. Hráli oba ve vaudevillu. Slečna Sprowlsová – možná, že jste o ní slyšel – ach, to bylo jenom její divadelní jméno, byla provdána za pana Mooneye – zrovna tamhle nad prádelníkem visíval jejich oddávací certifikát za rámečkem. Je tady zavedený plyn a račte se podívat, že v šatníku je místa dost. Ten pokoj se každému moc líbil. Ten není nikdy dlouho prázdný."

„Bydlí u vás mnoho lidí od divadla?" zeptal se mladý muž.

„To se střídá – přijdou a zase se odstěhují. Většina mých nájemníků má co dělat s divadlem. Ano, pane, tohle je divadelní čtvrť. Herci nikde dlouho nevydrží. U mne bydlí pořád nějaký člověk od divadla. Jak povídám, nastěhují se a zase se odstěhují."

Najal si ten pokojík a zaplatil na týden napřed. Řekl, že je unaven a že hned tu zůstane. Vysázel jí peníze na stůl.

„Pokoj je připraven," řekla mu, „ručník i voda jsou na místě." A když již byla na odchodu, vyslovil – již potisícáté snad – otázku, která ho stále pálila na rtu:

„Nepamatujete se snad – že by u vás byla bydlila mladá dívka – slečna Vashnerová – slečna Eloise Vashnerová? Je to zpěvačka, zpívá

na divadle, myslím. Je to takové hezké děvče, střední postavy, štíhlá, má takové do ruda zlaté vlasy a tmavé mateřské znamínko u levého obrví."

„Na to jméno se nepamatuji. Ti lidé od divadla mění svá jména tak často, jako mění pokoje. Nastěhují se a hned se zase vystěhují. Ne, to jméno jsem jakživa neslyšela."

Ne. Pořád a pořád ne. Pět měsíců se již takhle vyptává a stále a stále stejná záporná odpověď. Kolik dní takhle prochodil a vyptával se divadelních ředitelů, agentů, učitelek z dramatických a pěveckých škol, zpěváků i sboristek. A kolik večerů strávil mezi posluchačstvem všech možných divadel a vaudevillů a scén, od nejlepších až k těm nejnižším, kde se děsil, že by tam mohl najíti tu, kterou hledá. On, jenž ji miloval nejvíc a nejpoctivěji ze všech, marně po ní všude pátral. Byl přesvědčen, že od té chvíle, kdy zmizela z domova, toto ohromné velkoměsto ji někde drží ve svých klepetech, ale toto velkoměsto, tento obludný Nový York, toť nekonečný nános pískový, stále se zmítající ve věčném pohybu, bez ustání přehazující jednotlivá zrnka, jež nikdy nejsou v klidu; dnes jsou nahoře a zítra již zase u dna, pohřbená v bahně a lepkavém hlenu.

Pokoj s nábytkem přijal svého nového nájemníka se slabým zábleskem vylhaného pohostinství. Bylo to hektické, nuzácky vychrtlé, povrchní přivítání, jako ošemetný úsměv nevěstky. Falešný, sofistický komfort vyzařoval pokrytecky ze zchátralého nábytku, z potrhaného brokátového povlaku pohovky a dvou lenošek, z úzkého laciného zrcadla mezi okny, z dvou obrazů v oprýskaných pozlacených rámech i z mosazné postele v koutě pokoje.

Nový nájemník usedl ochable do odřené lenošky, a pokoj začal s ním rozmlouvati o svých bývalých obyvatelích jakýmsi zmateným jazykem, jako kdyby to byl byt někde v Babyloně.

Strakatý koberec, podobný kvetoucímu tropickému ostrůvku, ležel tu obklopen rozvlněným mořem špinavých rohoží. Na stěně, tapetované veselými barvami, visely obrazy, které pronásledují lidi

bez stálého domova všude, kde se usadí: Hugenotští milenci, První manželské nedorozumění, Svatební snídaně, Psýché u pramene. Přísné obrysy krbu byly neslavně zastřeny jakousi draperií, malebně a nakřivo přehozenou jako závoje při amazonském baletu. Na krbu bylo viděti jakési trosky, které tu patrně zanechali opuštění trosečníci, když se na ně náhle usmálo štěstí a odplavilo je odtud do jiného, lepšího přístavu: dvě nebo tři titěrné vázičky, fotografie hereček, lahvička od medicíny, několik lichých hracích karet.

Ponenáhlu, ponenáhlu, jako když se jednotlivé litery tajného písma stávají stále zřetelnější, začal se objevovati smysl a význam malých znamení, zanechaných zde řadou předešlých obyvatelů. Vyšlapané místo v koberci před prádelníkem vypravovalo o půvabné ženě, jež tu bydlívala. Otisky drobných prstů na zdi mluvily o malých zajatcích, kteří tu toužili po slunci a vzduchu. Rozstříklá skvrna, vypadající jako stínový obraz vybuchující bomby, ukazovala místo, o které byla roztříštěna láhev či sklenice, jíž někdo mrštil na stěnu. Napříč přes zrcadlo někdo diamantem vyryl klikatými písmenky jméno „Marie“. Zdálo se, jako by všichni bývalí obyvatelé pokoje byli zachváceni zuřivým šílenstvím – snad byli k němu dohnáni vyzývavým chladem místnosti, jejž nemohli dlouho snášeti – a jako by byli svůj vztek vylili na zařízení pokoje. Nábytek byl otlučený a popraskaný. Pohovka, celá zkřivená prasklými pery, vypadala jako nějaká příšerná obluda, jež byla zabita v prudkém výbuchu groteskního křečovitého záchvatu. Nějaký ještě neurvalejší výbuch vášně urazil velký kus mramorového krbu. Každé prkno v podlaze mluvilo a křičelo svou vlastní řečí, jako kdyby každé prožívalo svou zvláštní a osobitou agonii. Nechtělo se ani věřit, že všechno to záští a urážky byly vychrleny na tento pokoj těmi, kdož jej aspoň na čas nazývali svým domovem. Byl to však snad právě pocit ošizené lásky k domácímu krbu, podrážděnost proti falešným domácím bůžkům, jež podněcovala jejich hněv a nenávist. Chatrč, kterou nazýváme svou, dovedeme udržovati v čistotě a zdobiti a milovati.

Takové myšlenky loudily se do mysli nového nájemníka, sedícího v židli, zatímco ze všech stran vnikaly do pokoje zvuky a pachy, s jakými se setkáváme v takových domech. Z jednoho pokoje slyšel pochechtávání a neomalený smích; z ostatních zase monolog nějaké hádající se ženské, chřestění kostek, ukolébavku a z jednoho ozýval se usedavý pláč. Někde bouchly dveře; zvenčí neustále zněl lomoz zvýšené pouliční dráhy; jakási kočka žalostně naříkala na plotě v pozadí dvora. A mladý muž vdechoval vzduch celého domu – byla to spíše zatuchlá příchuť než zápach –, chladný, plesnivý výpar jako z podzemních sklepení, smíšený s nakyslým výdechem linolea a plesnivého, prachnivějícího dřeva.

A pojednou se pokoj naplnil silnou, sladkou vůní rezedy. Přišlo to jako náhlý závan větru, s takovou určitostí, svěžestí a důrazností, jako by do pokoje vstoupila živá bytost. A mladý muž hlasitě zvolal: „Co, miláčku?“ jako kdyby ho byl někdo zavolal, a vyskočil a rozhlížel se dokola. Prudká vůně rezedy se nesla kolem něho a takřka ho objímala. Vztáhl ruku a všechny jeho smysly byly v té chvíli napjaty a zmateny. Jak může být člověk tak určitě zavolán vůní? Vždyť jistě to nebyla jen vůně – byl to i hlas. A což to nebyl také zvuk, co se ho dotýkalo, co ho objímalo a hladilo?

„Ona byla v tomto pokoji!“ zvolal a vyskočil, aby pátral po důkazu pro své přesvědčení, neboť věděl, že pozná každou sebemenší věc, která jí náležela nebo které se dotkla. Odkud přišla tato vůně rezedy, jež vše zde proniká a objímá, vůně, kterou ona tolik milovala?

Pokoj byl jen zběžně a povrchně uklizen. Na odřeném prádelníku leželo několik pohozených jehlic do vlasů – těchto diskrétních, ale od sebe nijak se nelišících průvodců ženské toalety. Ani si jich nevšiml, dobře si jsa vědom nemožnosti zjistiti jejich majitelku. Prohledávaje zásuvky prádelníku, našel tam odhozený a potrhaný dámský kapesník. Přitiskl jej k obličeji. Vycházela z něho ostrá a sprostá vůně heliotropové voňavky. Odhodil jej na podlahu. V jiné zásuvce našel různé knoflíky, divadelní program, zástavní lístek,

dva bonbony a starý snář. V poslední zásuvce byla stužka do vlasů z černého saténu. Zarazil se a mráz i horko ho přejelo současně. Ale i taková stužka jest naprosto neosobní, všední ozdoba ženská, a nic nepoví o své majitelce.

A pak začal pobíhat po pokoji jako pes, jenž větří stopu, ohmatával stěny, dotýkal se prsty tapet i rohoží na podlaze, prohlédl krb i stůl, záclony i závěsy, rozviklanou skříň stojící v koutě, pátraje po viditelném znamení, nemoha pochopit, že ona jest někde zde vedle něho, kolem něho, s ním, nad ním, že se k němu vine, lichotí, že ho volá svými jemnějšími smysly tak mocně, že i jeho hrubší smysly si byly toho volání vědomy. A znovu odpověděl hlasitě: „Ano, miláčku!“ a otočil se a vytřeštěnými zraky zíral do prázdna, neboť ve vůni rezedy nemohl přece rozeznati tvar a barvu a lásku a ramena k němu se vzpínající. Oh, Bože! Odkud přichází tato vůně, a od kdy vůně má hlas, kterým na nás může zavolati? Tápal ve tmách.

Pátral po všech koutech a v štěrbinách podlahy, a našel tam zátky od láhví a zbytky cigaret. Pohlédl na ně opovržlivě. A když v záhybu koberce našel polovykouřený doutník, šlápl na něj a zaklel.

Prohledal již celý pokoj. Přišel na mnohé smutné a bezcenné památky, jež tu zanechali předešlí nájemníci. Ale nenašel ani stopy po té, kterou hledal a která zde jistě přebývala a jejíž duch, jak se zdálo, dosud zde prodléval.

A pak si zase vzpomněl na domácí paní.

Vyběhl ze strašidelného pokoje a spěchal po schodech dolů až ke dveřím, pod nimiž svítil úzký pruh světla. Paní Purdyová se objevila na jeho zaklepání ve dveřích. Snažil se utajiti své rozčilení, jak nejlépe dovedl.

„Mohla byste mi říci, madam,“ spustil prosebně, „kdo bydlil v tom pokoji přede mnou?“

„Ovšem, pane, to mohu. Byla to slečna Sprowlsová a pan Mooney, jak jsem vám již povídala. Slečna Sprowlsová, to bylo její divadelní jméno, ale takto to byla paní Mooneyová. V mém domě bydlí samí

pořádní lidé. Jejich oddávací certifikát visíval v rámečku na hřebíku tadyhle nad –“

„Co to bylo za dámu, ta slečna Sprowlsová – jak totiž vypadala?“

„No, taková černovlasá, pane, pomenší a tlustá, a měla takový šprýmovný obličej. Vystěhovali se minulý týden v úterý.“

„A kdo zde bydlil předtím?“

„No, to byl jeden svobodný pán od jedné dopravní společnosti. Za poslední týden mi zůstal dlužen. Před ním tam bydlila paní Crowderová s dvěma dětmi, byli tu čtyři měsíce; a ještě před nimi to byl pan Doyle, za toho platili nájemné synové. Bydlil v tom pokoji šest měsíců. To bylo už před rokem, a dál se už nepamatuju.“

Poděkoval a zalezl zase do svého pokoje. Pokoj byl mrtvý. Kouzlo, jež ho oživovalo, zatím zmizelo. Vůně rezedy se rozprchla. Místo ní byl zde zase jen starý, zatuchlý zápach zpuchřelého nábytku, atmosféra chátrání a chudoby.

Jeho naděje poklesla a s ní i jeho víra. Seděl zde a upíral zraky na žlutý, syčící plamen plynového hořáku. Přistoupil k posteli a začal roztrhávat prostěradlo na dlouhé úzké proužky. Špičkou nože vecpal je do skulin kolem oken a dveří. Když vše bylo neprodyšně ucpáno, otočil kohoutek u plynu. Ve tmě, jež nastala, otevřel zase plyn, ale nezapálil, a klidně ulehl na postel.

* * *

Stará McCoolová si vždycky večer chodila se džbánkem pro pivo. I dnes si je přinesla a seděla se starou Purdyovou dole pod schody v kumbálku, kde takové báby rády sedávají.

„Tak ten pokoj v třetím poschodí jsem dnes pronajala,“ pravila paní Purdyová, majíc pěnu z piva ještě u huby. „Nastěhoval se tam nějaký mladík. Už před dvěma hodinami šel spát.“

„Ale jděte, paní Purdyová, opravdu?“ řekla stará McCoolová, a z jejího hlasu vyzníval obdiv. „Vy se v tom ale vyznáte, to se musí

nechat. Pronajmout takový pokoj! A řekla jste mu o tom?“ zeptala se pošeptmo chraptivým a tajuplným hlasem.

„Pokoje s nábytkem jsou proto, aby se pronajímaly,“ odvětila stará Purdyová tak jedovatě, jak jen ona to dovedla. „Neřekla jsem mu nic.“

„A dobře jste udělala; vždyť to je přece naše živobytí, pronajímat pokoje s nábytkem. Ale vy máte obchodního ducha, jen co je pravda. Moc lidí by si to rozmyslilo, než by se nastěhovali do takového pokoje, kdyby se jim řeklo, že na posteli v tom pokoji někdo spáchal sebevraždu.“

„Máte pravdu, vždyť je to naše živobytí,“ poznamenala Purdyová.

„To se ví, vždyť je to taky pravda. Zrovna dnes je to týden, co jsem vám pomáhala čistit a uklízet ten pokoj ve třetím poschodí. Byla to hezká slečinka, ta neměla zapotřebí spáchat sebevraždu plynem. Měla takové jemné tvářičky, viďte, paní Purdyová?“

„Copak o to, hezká byla, jak povídáte,“ přikývla Purdyová, ale trochu kriticky, „až na to mateřské znamínko, co měla nad levým okem, zrovna u obrví. Nalejte si ještě skleničku, paní McCoolová.“

Milenec držgrešle

Tři tisíce dívek bylo zaměstnáno v Největším velkoobchodě novoyorském. Masie byla jedna z nich. Bylo jí osmnáct let a byla prodavačkou v oddělení pánských rukavic. Zde poznala dva druhy lidí: pány, kteří si kupují rukavice pro sebe, a dámy, které kupují rukavice pro chudé a nešťastné mužské. Ale vedle znalosti lidí osvojila si tam Masie ještě mnoho jiných věcí. Měla příležitost poslouchat tam vyhlášenou moudrost 2999 ostatních děvčat a vše, co zaslechla, ukládala pečlivě do svého mozečku, jenž byl tak tajnůstkářský a zchytralý jako mozeček maltézské kočky. Proto snad příroda, předvídajíc, že se jí bude nedostávat moudrých rádců, vynahradila jí nedostatek inteligence krásou.

Neboť Masie byla vskutku krásná. Byla blondýnka tmavého odstínu a měla klidnou důstojnost opravdové dámy. Stála celý den za pultem v obchodě. A když jste si na zkoušku oblékali rukavici a ona vám při tom pomáhala, musili jste myslit na Hébé. A když jste se na ni podívali ještě jednou, nemohli jste pochopiti, jak takovou krásu mohla přehlédnouti Minerva, bohyně moudrosti.

Jednoho dne zavítal do obchodu Irving Carter, malíř, milionář, cestovatel, básník, automobilista. V zájmu pravdy musíme dodati, že sem nepřišel dobrovolně. Ze synovské povinnosti musil sem zajíti se svou matkou, která přišla nakoupit nějaké bronzové a terakotové sošky na bazar filantropické společnosti.

Carter se obrátil do oddělení rukavic, jen aby zabil pár letících minut. Vlastně opravdu potřeboval rukavice; zapomněl svoje doma. Ostatně netřeba ho vůbec omlouvati, neboť neměl dosud ani tušení, jak se u pultů v oddělení rukavic flirtuje.

Jakmile se však octl poblíž svého osudu, zaváhal, neboť náhle si uvědomil, že se dostal na dostřel bůžkovi Cupidovi.

Asi tři nebo čtyři nastrojení panáci stáli tu opřeni o pult, zápasíce s rukavicemi, pro které sem nepřišli, zatímco pochichtávající se prodavačky je vesele doprovázely na všech strunách své koketnosti. Carter by se byl nejraději obrátil a odešel, ale už to nebylo dobře možné – zašel příliš daleko. Slečna Masie za pultem již na něm utkvěla tázavým pohledem svých očí, chladně, čarokrásně a teple modrých, jako je třpyt letní záře sluneční na ledovci plujícím po Jižním moři.

A Irving Carter, malíř, milionář atd., cítil náhle, jak mu horký ruměnec stoupá do aristokraticky ubledlých tváří. V tom okamžiku ho napadlo, že se přimíchal mimoděk do řady těch mladých záletníků, kteří si tu namlouvali mladé prodavačky. A sám už také byl opřen o pult, k němuž jako na dostaveníčko chodí městští naškrobení darmošlapové, a v duchu již zatoužil po přízni a lásce prodavačky rukavic. Vždyť vlastně je zrovna takový jako ti ostatní. A pojednou je docela dobře chápal a odpouštěl jim, a pociťoval dokonce odpor ke konvenci, v níž byl vychován a v níž vyrůstal, a pocítil zároveň pevné odhodlání získati toto krásné stvoření.

Již byly rukavice zaplaceny, a dokonce i zabaleny, Carter se však stále nehýbal z místa. Dolíčky v růžových koutcích rtů slečny Masie se trošičku prohloubily. Všichni páni, kteří si koupí rukavice, zůstávají takhle státi u pultu.

Carter se ještě nikdy neoctl v situaci, kterou by byl dokonale neovládal. Ale teď tady stál zrovna tak rozpačitě a nemotorně jako ti ostatní. Nenaskytla se mu dosud nikdy příležitost setkati se s krásnou dívkou tohoto druhu ve společnosti. S námahou se rozpomínal, co slýchal nebo četl o zvycích a způsobech prodavaček z velkoobchodů. Nějak se mu pletlo v mysli, že tyto dívky nedrží příliš přísně na formální představování. Srdce mu začalo tlouci skoro nahlas při pomyšlení, že by mohl nabídnouti schůzku této půvabné a panenské bytosti. Ale zmatek v srdci dodal mu odvahy.

Po několika přátelských, ale docela obecných poznámkách, jež byly celkem příznivě přijaty, položil před ni na stůl svou vizitku.

„Promiňte mi, prosím," řekl, „jsem-li příliš smělý; ale doufám docela vážně, že mi dopřejete potěšení ještě jednou se s vámi setkati. Zde jest moje jméno. Ujišťuji vás, že s největší a nejopravdovější úctou k vaší osobě vás prosím o přízeň, abych se mohl státi jedním z vašich známých. Mohu v to doufati?"

Masie se vyznala v mužích – obzvláště v mužích, kteří si kupují rukavice. Bez váhání pohlédla mu s upřímným úsměvem do očí a řekla:

„Proč ne? Zdá se mi, že jste docela správný chlapec. Já sice nemám zásadně ve zvyku chodit s cizími pány, které neznám. To se na dámu nepatří. Kdy byste se chtěl se mnou zase sejíti?"

„Co možná nejdříve," řekl Carter. „Kdybyste dovolila, abych vás směl navštívit ve vašem domově, tu –"

Masie se zasmála a její smích zněl jako hudba. „Jeminářku, jen to ne!" vykřikla. „Kdybyste viděl, jak my bydlíme, to byste koukal! Spí nás pět ve třech pokojích. To bych si přála vidět, jak by se tvářila maminka, kdybych k nám přivedla pána a řekla, že to je můj přítel!"

„Tedy kdekoliv jinde," řekl zamilovaný pan Carter, „jak se vám to nejlépe hodí."

„Poslyšte," navrhla Masie a zarděla se přitom tak triumfálně, jako kdyby ji napadlo bůhvíco, „já myslím, že nejlíp by se mi to hodilo ve čtvrtek večer. Co kdybyste takhle přišel na roh osmé avenue a 48. ulice v půl osmé večer? Bydlím tam zrovna za rohem. Ale v jedenáct už musím být zase doma. Dýl mi maminka nedovolí."

Carter vděčně slíbil, že určitě přijde, a pak spěchal vyhledat svou matku, která už se po něm také sháněla, aby jí poradil při nákupu bronzové sošky bohyně Diany.

Jedna z prodavaček – byla to ta s malýma očkama a s tupým nosíkem – přitočila se k Masii a tázavě na ni pohlédla.

„Tak co, udělala jsi dojem na toho prachaře, Masie?" zeptala se familiérním tónem.

„Ten gentleman žádal o svolení, aby mě směl navštívit," odpověděla Masie, zatvářivši se vznešeně jako královna, a vsunula Carterovu navštívenku do blůzy.

„Svolení, aby tě směl navštívit?!" zachechtala se kamarádka. „A neříkal nic, že by tě vzal na večeři k Waldorfovi a pak tě provezl v autu?"

„Dej mi pokoj!" odsekla Masie nevrle. „Mně se zdá, že ty nejsi zvyklá na opravdový elegantní svět. Tobě, zdá se, stouplo již do hlavy, když tě tenkrát ten kočí od hasičů vzal do čínského restaurantu. Ne, o Waldorfu nemluvil; ale na vizitce má napsáno, že bydlí na páté avenue, a když zaplatí večeři, to si můžeš být jistá, že sklepník, co nás bude obsluhovati, nebude mít čínský copánek."

Když Carter odjížděl s matkou z obchodu, kousal se do rtů, neboť cítil bolest v srdci. Věděl, že poprvé za těch pětatřicet let, co je na světě, navštívila ho láska. A přitom ho trápila podezřelá obava a nejistota, že předmět jeho lásky tak ochotně mu slíbil dostaveníčko na rohu ulice, ač na druhé straně si byl vědom, že to znamená velký krok k uskutečnění jeho toužebného přání.

Carter neměl zdání, co to znamená prodavačka z obchodu. Netušil, že domov těchto dívek bývá zhusta buď nemožně malinký kumbálek, nebo domácnost přeplněná rodinou a příbuzenstvem, že tam není v pravém slova smyslu hnutí. Nároží ulice jest salon takových děvčat, veřejné sady jejich přijímacím pokojem, ulice jejich zahradní promenádou. Přesto však i tam všude jest taková dívka neomezenou vládkyní a paní jako kterákoliv dáma ve svých nádherně zařízených pokojích.

Jednou navečer, když už se stmívalo – bylo to asi čtrnáct dní po jejich seznámení – zabloudili Carter a Masie do malého, slabě osvětleného parku. Ve stínu stromů našli tam opuštěnou lavičku a sedli si na ni.

Poprvé ovinul jí ruku něžně kolem pasu. Zlatě bronzová hlava spočinula mu měkce na rameni.

„Božínku!“ zašeptala Masie vděčně. „Jak to, že vás to nenapadlo dříve?“

„Masie,“ řekl Carter vážně, „zajisté již víte, že vás miluji. Upřímně vás žádám, abyste si mne vzala. Znáte mne již dosti dlouho a víte, že nemluvím naplano. Toužím po vás a musím vás míti. Nevadí mi docela nic rozdíl v našem společenském postavení.“

„Jaký rozdíl?“ zeptala se Masie zvědavě.

„Vlastně žádný,“ řekl Carter chvatně, „leda snad v předsudku pošetilých lidí. Jsem s to dopřáti vám přepychového života. Mé sociální postavení je jedno z nejvyšších, moje jmění je velmi veliké.“

„To říkají všichni,“ podotkla Masie. „S tím nás začne krmit každý mužský. Já si myslím, že vy asi jste zaměstnán v nějakém lahůdkářství nebo jezdíte na dostihách. Nejsem tak zelená a hloupá, jak snad vypadám.“

„Mohu vám podati všechny důkazy, jaké si přejete,“ pokračoval Carter mírně. „A toužím po vás, Masie. Miloval jsem vás od té chvíle, co jsem vás poprvé spatřil.“

„To všichni,“ zasmála se Masie a bylo vidět, že ji to baví, „o jé, kdyby měl člověk mužským všechno věřit! Kdybych se někdy setkala s mužem, který se do mne zamiloval teprve, když by mě spatřil potřetí, tak bych se do něj možná taky zabouchla.“

„Neříkejte takové věci, prosím vás,“ žadonil Carter. „Vyslyšte mne, miláčku. V tu chvíli, kdy jsem vás poprvé uviděl, řekl jsem si: Ta, nebo žádná jiná.“

„Vy se ale vyznáte v tlačenici!“ zasmála se Masie. „Kolika jiným holkám už jste tohle říkal?“

Ale Carter se nedal. A nakonec přece se dostal až k průsvitné třepetavé dušičce mladé prodavačky, jeho slova pronikla posléze k srdéčku té, jejíž lehkomyslnost a nestálost byla zároveň její nejbezpečnější zbraní. Vzhlédla k němu očima, jež začínaly chápati. Její motýlí křídla s chvěním a úžasem se začala zavírati a zdálo se, že jižjiž usedne na rozvíjející se květ lásky. A teplý ruměnec zalil jí

tváře. Jakýsi slabý záblesk jiného života a jiných možností, někde jinde než za pultem s rukavicemi, objevil se jí před udivenými zraky. Carter vycítil tu změnu a kul železo, dokud bylo žhavé.

„Buďte mou ženuškou, Masie," zašeptal vroucně, „a pak odejdeme z tohoto ohavného města do světa mnohem krásnějšího. Zapomeneme na denní shon a všední trampoty a život náš bude jediný svátek. Vím, kam si vás odvedu – byl jsem tam již často. Představte si mořské pobřeží, kde panuje věčné léto, kde neustálé šumění vln zpívá o smavých a kvetoucích dálkách a kde lidé jsou šťastni a volni jako malé děti. Odplujeme k oněm vzdáleným břehům a zůstaneme tam, jak dlouho budete chtít. V jednom z těch dalekých měst jsou krásné umělecké paláce a věže plné divukrásných obrazů a soch. V ulicích místo dláždění jest voda, a jezdí se tam –"

„Já vím," skočila mu do řeči Masie, a náhle si od něho odsedla. „V gondolách."

„Ano," usmál se Carter.

„To jsem si myslila," řekla Masie.

„A pak," mluvil dále Carter, „budeme cestovati dále a uvidíme svět a vše, co se vám zachce. Po evropských městech navštívíme Indii a starobylá města indická, a budeme jezdit na slonech, a uvidíme pohádkové chrámy starých Indů a brahmínů, a japonské zahrady a závody koní a vozatajů v Persii, a všechnu romantiku cizích a vzdálených krajů. Nemyslíte, že se vám to bude líbit, Masie?"

Masie povstala.

„Myslím, abychom už raději šli domů," řekla ledově. „Je už moc pozdě."

Carter proti tomu nic neměl. Znal již dostatečně její rozmary a vrtochy a věděl, že by bylo zbytečné něco namítat. Ale v duchu se mu zdálo, že přece jen nad ní triumfoval. Aspoň na okamžik, byť jen na slaboučké hedvábné niti, zachytil duši své divoké Psýché a nevzdával se naděje. Mezitím ona však již složila a zatáhla svá křídla a svou studenou ručkou stiskla jeho ruku.

Druhého dne v obchodě ji její kamarádka Lulu zatáhla do koutku za pultem.

„Tak jak jsi daleko se svým prachovým přítelem?“ ptala se.

„Oh, s tím?“ opáčila Masie a přičísla si vlasy na skráních. „Toho jsem už pustila k vodě. Ty, Lulu, co bys řekla, že ten chlap ode mně chtěl?“

„Abys šla k divadlu, ne?“ hádala Lulu a zatajil se jí dech.

„Kdepak! Na to on je moc velký škrob a držgrešle. Chtěl, abych si ho vzala a jela s ním na svatební cestu do zábavního lidového parku na Coney Islandu!“

Wade Williams, přítel zvířat

Před několika dny vrátil se do Nového Yorku můj starý přítel z dalekých tropů, J. P. Bridger, konzul Spojených států na Ratoně. Oslavili jsme to řádnou pitkou, trvalo to skoro dva dny a dvě noci, a nakonec jsme v době ranního odlivu kráčeli ulicí, která běží rovnoběžně s Broadwayí a trochu ji paroduje.

Kolem nás přešla dosti hezká ženská, světáckého vzezření, která vedla na šňůrce funícího, tlustého, nečistého a odporného žlutého mopslíka. Pes se připletl Bridgerovi pod nohy, nevrle zavrčel a zakousl se mu vztekle do kotníku. Bridger se blaženě usmál a kopl tu bestii, div z ní nevyrazil duši. Ta ženská vychrlila na nás liják všelijakých sprostých přídavných a podstatných jmen, takže jsme nebyli ani na okamžik v pochybnostech, co si o nás myslí, a šli jsme dále. O pár kroků dále stála na rohu stařena s rozcuchanými bílými vlasy a se spořitelní knížkou, pečlivě uschovanou za ňadry, a žebrala. Bridger se zastavil a dal jí čtvrtdolar, který vylovil ze své sváteční vesty.

Na nejbližším rohu stál elegantní tlustý pán (vážil asi čtvrt tuny), napudrovaný, a držel na řetízku hrozného buldoga, mezi jehož přední nohy by se napříč docela dobře vešel i ten nejdelší jezevčík. Proti němu stála chudobně a vyhladověle vyhlížející ženská, na hlavě měla klobouk, jaké se nosily před dvěma roky, a on jí nadával tak potichu, že na pohled to vypadalo, jako kdyby jí říkal něco hezkého, a bylo vidět, že v tom má praxi. Nebylo pochyby, že je to jeho manželka.

Bridger se opět usmál, ale jen tak pro sebe, a tentokrát vytáhl z kapsy notýsek a zapsal si do něho něco. Když už něco takového dělal, bylo jeho povinností mi to vysvětliti, a já mu to také řekl.

„To je taková nová teorie," odpověděl Bridger, „kterou jsem se dověděl na Ratoně. A já si ji příležitostně ověřuji. Svět pro ni není ještě zralý, ale – raději vám povím o tom zvláštní příběh."

A tak jsem tedy zatáhl Bridgera do malého restaurantu, kde mají umělé palmy a umělé víno. A tam mi vypravoval tu historii, kterou zde podávám svými slovy.

Ratona jest ostrov asi 20 mil jižně od jedné jihoamerické republiky. Je to zároveň přístav této republiky. Dřímá sladce na pobřeží usměvavého moře, nepracuje, ani nepřede, ani neshromažďuje do stodol. Jest živ z požehnané všehojnosti tropů, kde všecko „samo od sebe zraje, vadne a klesá do hrobu".

Osm set lidí tam prosnívá blažený život ve vesnici, skryté v zeleni tropických stromů a táhnoucí se podél podkovovité křivky miniaturního přístavu. Jsou to větším dílem španělští a indiánští míšenci, mesticové, s malým odstínem krve sandomingských černochů, s kapkou krve z čistokrevných španělských úředníků a asi tří nebo čtyř pionýrských plemen. Do Ratony nepřijíždějí skoro žádné parníky, pouze ovocnářské lodi. Složí tam nedělní americké noviny, led, chinin, slaninu, vodní melouny a očkovací sérum a to je celkem vše, co spojuje Ratonu s ostatním světem.

Jednoho dne, byly tři hodiny odpoledne, připlul k Ratoně parník „Pajaro". Zastavil se před přístavem, z něhož vypluly okamžitě dvě loďky – na jedné byli vládní inspektoři, druhá jela jen tak. Inspektoři vstoupili na parník, jenž s nimi odjel směrem k pevnině, kde měl vzíti náklad ovoce. Druhý člun se vrátil na ostrov. Přivezl z „Pajara" led, obvyklé balíky novin a jednoho cestujícího – pana Taylora Plunketta, šerifa z okresu Chatham v Kentucky.

Bridger, konzul Spojených států na Ratoně, zrovna si čistil flintu ve své úřadovně, dřevěné to kůlně pod chlebovníkovým stromem, asi dvacet yardů od břehu. Pozvedl zraky a spatřil širokého muže, vyplňujícího hřmotnou postavou celé dveře. Byl to širokoramenný, klidný, pomalý muž, opálený sluncem skoro do hněda jako originál od Van Dycka. Byl asi 40letý, čistě oblečený v plátěných šatech, sporých světlých vlasů, s krátce přistřiženými, prošedivělými vousy a bledě-modrýma očima, z nichž zírala dobrota a laskavá prostomyslnost.

„Vy jste pan Bridger, konzul?“ zeptal se příchozí. „Dali mi vaši adresu. Mohl byste mi říci, co to jsou za divné knedlíky na způsob tykví tamhle na těch stromech u vody, co vypadají jako oprašovače z kohoutího peří?“

„Sedněte si,“ odpověděl konzul a mazal si při tom olejem hadr, jímž čistil pušku. „No, to jsou přece kokosové ořechy – zelené kokosové ořechy. Mají vždycky světlezelenou slupku, než uzrají.“

„Děkuji,“ řekl ten široký pán a sedl si. „Nerad bych lidem u nás říkal, až se vrátím, že to jsou olivy, když si nejsem jist. Moje jméno je Plunkett. Jsem šerif okresu Chatham, Kentucky. Mám v kapse extradikční papíry, které mě opravňují zatknouti jistého člověka na tomto ostrově. Jsou podepsány prezidentem této země a v naprostém pořádku. Ten člověk se jmenuje Wade Williams. On zde pěstuje kokosové ořechy a obchoduje s nimi. Je hledán pro vraždu své ženy, kterou spáchal před dvěma lety. Kde ho najdu?“

Konzul přimhouřil jedno oko a díval se do hlavně pušky. „Na ostrově není nikdo, kdo by se jmenoval Williams,“ poznamenal.

„Také jsem nečekal, že by byl,“ řekl Plunkett mírně. „Bude tady asi pod jiným jménem.“

„Kromě mne,“ řekl Bridger, „jsou na Ratoně jenom dva Američani – Bob Reeves a Henry Morgan.“

„Muž, kterého hledám, obchoduje s kokosovými ořechy,“ odpověděl Plunkett zkoumavě.

„Reeves i Morgan s nimi obchodují,“ řekl konzul.

„Před měsícem,“ pokračoval šerif, „napsal Wade Williams důvěrný dopis jednomu pánovi v okresu Chatham, psal mu, kde je a jak se mu vede. Dopis se ztratil. Ten, kdo ho našel, ho někomu dal. Poslali mě, abych Williamse zatkl, a mám k tomu všechny potřebné papíry. Jsem přesvědčen, že to bude jeden z těch vašich kokosníků.“

„Máte asi zajisté jeho fotografii,“ řekl Bridger. „Může to být Reeves nebo Morgan, ale nevěřím tomu. Jsou to oba velmi slušní lidé, s jakými se tak hned nesejdete.“

„Nikoli," zapochyboval Plunkett, „fotografii Williamsovu nebylo možno sehnati. Já sám jsem ho nikdy neviděl. Jsem šerifem teprve rok. Ale mám jeho přesný popis: 5 stop 11 palců vysoký, tmavé oči, tmavé vlasy, nos na způsob římského nosu, široká ramena, silné bílé zuby, ani jeden neschází, veselý, hovorný, rád se napije, ale nikdy se neopíjí; když s ním mluvíte, dívá se vám do očí, stár 35 let. Na kterého z těch dvou se ten popis hodí?"

Konzul se zasmál, položil flintu a oblékal si kabát. „Víte co," řekl, „půjdete se mnou, pane Plunkette, a já vám je oba ukážu."

Bridger prošel se šerifem celou vesnicí podél pobřeží, až za poslední domky, kde se zvedaly zelené pahorky, a na jednom z nich malý domek o dvou pokojích a se slaměnou střechou. Na dvorku karibská žena prala prádlo. Konzul otevřel dveře a vyzval šerifa, aby vstoupil.

V místnosti byli dva muži, kteří se právě s vyhrnutými rukávy chystali zasednout ke stolu. Byli si jen málo podobni, ale Plunkettův povšechný popis se hodil na oba. Byli to dva typičtí žoviální a vtipní Američani, kteří v cizině vždy drží k sobě.

„Haló, Bridger!" zvolali unisono, když spatřili konzula. „Pojďte dál a poobědvejte s námi!" A pak zahlédli Plunketta a přistoupili blíže s pohostinnou zvědavostí.

„Pánové," řekl konzul, „to je pan Plunkett. Pane Plunkett – pan Reeves a pan Morgan."

Kokosoví ořechobaroni ratonští uvítali příchozího s radostným úsměvem. Reeves byl hostitelem a sehnal v okamžení dvě další židle a zavolal karibskou ženu, aby prostřela ještě pro dva. Plunkett stál zde mlčky při těch přípravách a rozhlížel se dokola bleděmodrýma očima. Bridger se díval, jako by se omlouval, a byl v rozpacích.

Konečně byl stůl připraven a určeno, kam si kdo sedne. Reeves a Morgan stáli vedle sebe na opačné straně stolu než jejich hosté. Reeves bodře pokynul, aby si všichni sedli. Ale vtom Plunkett z ničeho nic zvedl ruku s velitelským gestem. Díval se přesně doprostřed mezi Reevese a Morgana.

„Wade Williamsi," řekl klidně „zatýkám vás pro vraždu."

Reeves a Morgan si okamžitě mezi sebou vyměnili bleskurychlý pohled, v němž se zrcadlilo překvapení, ale zároveň otázka. Vzápětí se oba otočili k Plunkettovi, udiveně a skoro rozhorleně.

„Nevím, jestli jsme vám dobře rozuměli, pane Plunkette," řekl Morgan vesele. „Řekl jste Williams?"

„Co to má být za vtip, Bridgere?" zeptal se Reeves, obraceje se s úsměvem na konzula.

Než mohl Bridger odpovědět, ujal se zase slova Plunkett.

„Vysvětlím to," mluvil klidně. „Jeden z vás ovšem nepotřebuje vysvětlení, ale dělám to kvůli tomu druhému. Jeden z vás jest Wade Williams z okresu Chatham, Kentucky. Zavraždil jste svou ženu dne 5. května před dvěma roky, když jste před tím nepřetržitě po celých pět let ji týral a mučil a vykořisťoval. Mám v kapse všechny potřebné listiny, abych vás mohl zatknout a odvézt do Spojených států – a vy se mnou půjdete! Vrátím se tam parníkem ‚Parajo', který přijede zítra zpátky na tento ostrov s vládními inspektory. Musím doznati, pánové, že ještě s jistotou nevím, kdo z vás je Williams. Ale Wade Williams odjede se mnou zítra zpátky do okresu Chatham. Za to vám ručím, pánové."

Následoval hlučný a zdravý výbuch smíchu z hrdla Morganova i Reevesova, tak hlučný, že bylo ho slyšet přes celý přístav. Několik rybářů na loďkách poblíž břehu pohlédlo s údivem k domku, co to tam ti diablos Americanos vyvádějí.

„Milý pane Plunkette," zvolal Morgan a snažil se tvářit vážně, „vystydne nám oběd. Sedněme si a dejme se do jídla. Napřed zábava, potom obchodní povinnost."

„Sedněte si, pánové, prosím," dodal Reeves přívětivě. „Jsem přesvědčen, že pan Plunkett proti tomu nic nemá. Možná, že tím získá čas a ztotožní zatím toho – toho pána, kterého chce zatknout."

„Ovšem, žádné námitky," řekl Plunkett a usedl těžce na židli. „Mám už taky hlad. Nechtěl jsem však přijmout vaše pohostinství, aniž bych vás dříve varoval. To je všecko."

Reeves postavil na stůl skleničky a láhve. „Tady je koňak," řekl, „a aniset a skotská whiska a brandy. Vyberte si, pánové."

Bridger si vybral brandy, Reeves si nalil na tři prsty skotské, Morgan taky. Šerif přes všechny protesty ostatních nalil si sklenici vody.

„Na zdraví pana Williamse!" zvolal Reeves, zvedaje sklenku. Morgan se dal do smíchu a to rozveselilo Reevese tak, že se málem zakuckal. A pak se všichni pustili do jídla, jež bylo velmi dobře připraveno a velmi chutné.

„Williamsi," vykřikl náhle a ostře Plunkett.

Všichni na něho pohlédli s údivem. Reeves shledal, že klidné oko šerifovo spočívá na něm, a slabě se začervenal.

„Podívejte se," řekl poněkud drsně, „moje jméno je Reeves a nepřeji si, abyste – –" Ale směšnost celé situace ho zachránila, a tak se zase dal do smíchu.

„Domnívám se, pane Plunkette," řekl Morgan, nabíraje si na talíř salát, „že jste si vědom, do jaké bryndy spadnete, když přivezete do Kentucky toho nepravého – to jest, jestli tam vůbec někoho přivezete?"

„Děkuji vám," odvětil šerif. „Oh, někoho tam již přivezu. Bude to jeden z vás dvou, pánové. Ovšem, vím, co by mě čekalo, kdybych se zmýlil. Ale pokusím se dostat toho pravého."

„Já vám povím, co byste měl udělat," řekl Morgan, nakláněje se kupředu a mrkaje šibalsky očima. „Vezměte si mě. Půjdu s vámi rád a nebudu se vzpírat. Obchod s kokosovými ořechy byl letos beztoho pod psa."

„To by nebylo spravedlivé," zahlaholil Reeves. „Já jsem pochodil letos ještě hůře. Vemte si mě, pane Plunkette!"

„Vezmu si Wadea Williamse," řekl šerif trpělivě.

„To je jako obědvat s duchem," poznamenal Morgan a dělal, jako kdyby ho přecházel mráz. „A k tomu ještě s duchem vraha. Buďte někdo tak laskav a podejte párátko přízraku toho ničemného p. Williamse."

Plunkett si počínal tak bezstarostně, jako kdyby seděl u oběda ve své domácnosti v okresu Chatham. Potrpěl si na dobré jídlo a nezvyklá exotická kuchyň mu znamenitě chutnala. Zdálo se chvílemi, jako by zapomínal, proč sem přišel. Přestal dokonce pozorovati oba muže, z nichž jednoho si umínil odvléci odtud v poutech jako vraha vlastní manželky. Byl to těžký problém a nezdar by znamenal pro něho velkou kaňku a snad i konec jeho úřední kariéry, on zde však seděl a tvářil se, jako by ho nic tak nezajímalo jako leguánová kotletka, kterou právě se obíral.

Konzul seděl jako na trní, neměl chvilku klidu a bylo mu takřka nanic z toho všeho. Reeves i Morgan byli oba jeho dobří přátelé a kamarádi. Šerif z Kentucky měl však jakési právo na jeho úřední přispění a morální podporu. Dospěl k závěru, že Reeves i Morgan, jež znal jako velmi chytré a bystré lidi, v tom okamžiku, kdy Plunkett prozradil účel svého příjezdu, bleskurychle pochopili situaci a jeden o druhém se domníval, že je hledaným Williamsem. A že oba se rozhodli chrániti jeden druhého proti hrozícímu zatčení. To byla konzulova teorie, a poněvadž znal Reevese i Morgana, byl by se vsadil o nevím co, že šerif Plunkett odejde odtud s nepořízenou.

Když se naobědvali, přišla karibská žena a odnesla ze stolu nádobí i ubrousky. Reeves postavil na stůl krabici výtečných doutníků a všichni si zapálili, i Plunkett.

„Snad vypadám hloupě," řekl Morgan s úsměvem a mrkl při tom na Bridgera, „ale rád bych věděl, na čem jsem. Ale myslím, že to je všecko žert, kterým nás chce pan Plunket vyděsit. Máme brát toho Williamsona vážně, nebo ne?"

„Williams, nikoli Williamson," opravil ho vážně Plunkett. „Takové žerty já nikdy nedělám. Nepodnikl bych cestu 20 000 mil daleko, kdybych si nebyl jist, že přivezu zpátky pravého Wadea Williamse. Pánové! Wade Williams naslouchá slovům, která teď řeknu. Ale ze zdvořilosti budu o něm mluvit jako o třetí osobě. Po celá tři léta nakládal se svou manželkou jako se psem. – Ne! To nesmím říkat.

Ani jeden pes v Kentucky nezkusil tolik, co ona. Prohýřil peníze, které mu přinesla, utratil je v dostihových sázkách, v hazardních hrách, v koních a při honech. Byl dobrý kamarád vůči přátelům, ale doma to byl učiněný ďábel. Své pětileté týrání dovršil jednoho dne tím, že ji udeřil pěstí – má ruce jako z kamene –, když ležela nemocná a zesláblá všemi těmi útrapami. Den nato zemřela, a on utekl. To je vše. Je toho dost. Nikdy jsem Williamse neviděl. Ale znal jsem jeho manželku. Nemám ve zvyku říkat věci napolovic. Měl jsem s ní známost, když ona se s ním setkala. Jela do Louisvillu na návštěvu a tam ho viděla poprvé. Nezapírám, že mi ji okamžitě přebral a já ostrouhal kolečka. Byl jsem zvolen šerifem za rok po té vraždě. Sem jsem za ním přijel ze služební povinnosti. Doznávám však, že i osobně v té věci jsem interesován. A on půjde se mnou zpátky! Pane – hm – Reevesi, podejte mi, prosím, sirky."

„To byla děsná neopatrnost od pana Williamse, uhodit tu dámu z Kentucky," řekl Morgan, natáhnuv se na židli a opřev si nohy o stěnu.

„Nebyl hodný, ten zlý pan Williams," řekl Reeves a nalil si whisky.

Oba mladí muži mluvili ležérně a vtipkovali, ale konzul cítil napětí a ostražitou opatrnost z každého jejich gesta i slova. „Jsou to hodní hoši," myslil si v duchu, „a oba jsou správní. Jeden drží s druhým jako helvétská víra."

A znenadání vešel do místnosti, kde seděli, černě a hnědě skvrnitý pes s dlouhýma ušima, líný a přítulný.

Plunkett otočil hlavu a podíval se na psa, jenž zůstal stát důvěřivě dva kroky před jeho židlí. A z ničeho nic šerif pustě zaklel, vyskočil ze židle a kopl psa okovanou botou prudce a nemilosrdně do boku. Pes zařval bolestí a překvapením a utíkal pryč se schlíplýma ušima i ohonem.

Reeves a konzul zůstali sedět na svých židlích, neřekli nic, ale byli ohromeni neočekávaným záchvatem zuřivosti klidného pána z okresu Chatham.

Avšak Morgan zrudl v obličeji, vyskočil a vztáhl hrozebně ruku na šerifa Plunketta.

„Vy – vy surovče!“ vykřikl vztekle. „Proč jste ho kopl?“

Plunkett se ihned uklidnil, zabručel něco na omluvu a zase usedl. Morgan s velkým sebezapřením se opanoval a vrátil se také ke své židli.

A v témž okamžiku vymrštil se Plunkett jako tygr, přeskočil roh stolu a obratným šerifovským gestem připjal Morganovi řetízková pouta na ochromená zápěstí.

„Milovníku psů a vrahu žen!“ zvolal. „Připrav se na cestu před tvář svého Boha!“

Když Bridger skončil své vypravování, zeptal jsem se ho: „Chytil toho pravého?“

„Chytil,“ odvětil konzul.

„A jak ho poznal?“ ptal jsem se, nevyznaje se v té věci.

„Když naložil druhý den Morgana do člunu, aby ho dovezl na palubu ‚Pajara‘,“ odpověděl konzul, „potřásl mi Plunkett na rozloučenou rukou, a tu jsem mu položil tutéž otázku. ‚Pane Bridgere,‘ řekl mi, ‚jsem starý Kentučák a poznal jsem v životě už mnoho mužských a mnoho zvířat. Ale nikdy jsem nepoznal člověka, který by byl vášnivým milovníkem koní a psů a nebyl přitom bestiálně ukrutný k ženským.‘“

Cherchez la femme

Robbins, reportér listu Picayune, což znamená Zlámaná grešle, a Dumars z listu L'Abeille, což znamená Včela – starý to francouzský list, který bzučel v Novém Orleánu téměř již celé století – byli dobří přátelé, vyzkoušení lety společných radostí i trampot. Seděli v malé, kreoly vyhledávané kavárničce madam Tibaultové na Dumaine Street.

Je to malý a tmavý lokál se šesti vyleštěnými stolky a můžete tam píti nejlepší kávu v celém Novém Orleáně a nejlepší absinty. Madam Tibaultová, buclatá a shovívavá panička, trůní za malým stolkem a bere od vás peníze. Nicolette a Mémé, její neteře v hezkých zástěrkách, přinesou vám nápoj, který si poručíte.

Dumars usrkoval svůj absint s pravým kreolským rozkošnictvím, s přivřenýma očima, v obláčku cigaretového dýmu. Robbins prohlížel ranní Zlámanou grešli, pátraje ve svých zprávách po tiskových chybách a šéfredaktorských škrtech. Jeho pozornost upoutala malá noticka v inzertní části, kterou s výkřikem překvapení začal nahlas předčítati svému kolegovi:

„VEŘEJNÁ DRAŽBA. – Dnes odpoledne ve 3 hodiny bude prodán ve veřejné dražbě všechen majetek samaritánských sestřiček v budově řádu na Bonnhomme Street. Prodávána bude budova, pozemek a veškeré zařízení domu i kaple."

Zpráva vzbudila v obou přátelích vzpomínky na jednu epizodu v jejich novinářské kariéře, jež se odehrála asi před dvěma roky. Začali vzpomínati na všechny ty události, přetřásali staré teorie a probírali je znovu a znovu pod novým zorným úhlem, jak jej uplynulý čas zatím přinesl.

Byli v kavárně sami. Tenké uši paní Tibaultové zachytily útržek jejich rozmluvy, a tu přistoupila k jejich stolu. Cožpak to nebyly její

ztracené peníze – dvacet tisíc dolarů, jež tak záhadně zmizely –, které vyvolaly tenkrát celou tu aféru?

Všichni tři se nyní rozpovídali o té staré, skoro zapomenuté záhadě. Vždyť zrovna v kapli samaritánských sestřiček stávali tenkrát Robbins i Dumars, když vyšetřovali tajemný ten případ, prohlížejíce si pozlacenou sochu Panny Marie.

„Tak to bylo, mládenci, voilá," začala zase madam Tibaultová. „Byl to un darebák, ten m'sieur Morin. To dá rozum, že ukradl ty penyze, co jsem mu dala pour uschování. Oui. On to utratil, tak nebo tak. To je příšerábl." Madam se s porozuměním usmála na Dumarsa. „Já jsem vám rozuměla, m'sieur Dumars, když jste tenkrát chtěl, abych vám pověděla všecko, co vím o m'sieur Morin. Áh, áno, to já vím, když muži přijdou na mizinu, vy se ptáte ‚*Cherchez la femme*' – že v tom jako je nějaká ženská. Ale na m'sieur Morina ten proverb *ne va pas*. Mládenci, to ne! To byl svatý muž, ale jen než umřel. To byste mohl, m'sieur Dumars, jít a hledat ty penyze v té soše Naší Dámy – Matky Boží – Panny Marie – co m'sieur Morin daroval těm *p'tite soeurs*, zrovna tak dobře, jako hledat v tom nějakou *femme*."

Při posledních slovech paní Tibaultové sebou Robbins slabě trhl a vrhl úkosem významný pohled na Dumarse. Kreol tu seděl nehnutě a snivě hleděl do spirál cigaretového kouře.

Bylo již několik minut po deváté hodině ranní, když se oba přátelé rozloučili a šli každý za svou denní povinností. A my mezitím můžeme vypravovati příběh o ztracených tisících paní Tibaultové:

V Novém Orleánu dobře se ještě pamatují, za jakých okolností zemřel tam pan Gaspard Morin. Pan Morin byl vlastně umělec, zlatotepec a zlatník, bydlil ve staré francouzské čtvrti a těšil se obecné vážnosti. Pocházel z jedné z nejstarších francouzských rodin a byl znám jako znamenitý starožitník a historik. Byl starý mládenec, asi padesátiletý. Žil v klidu a bázni boží ve starém hotelu na Royal Street. Jednou ráno ho našli v pokoji mrtvého. Příčina úmrtí nedala se zjistit.

Když se projednávala jeho pozůstalost, přišlo se na to, že byl vlastně insolventní – to, co po něm zůstalo, nestačilo ani na zaplacení dluhů. Vzápětí pak vyšlo najevo, že bývalá hospodyně v Morinově rodině, jakási madam Tibaultová, svěřila mu v opatrování dvacet tisíc dolarů, které zdědila po příbuzných ve Francii.

Přátelé i advokáti pátrali marně, co se s těmi penězi stalo. Zmizely beze stopy. Několik dní před svou smrtí vyzvedl pan Morin celou částku z banky, kde ji uložil, než se rozhodl peníze ty nějak výhodně investovati – tak aspoň to říkal paní Tibaultové. Madam byla z toho ovšem celá zoufalá a památka pana Morina zdála se býti navždy pokálena a zneuctěna.

Právě tehdy pánové Robbins a Dumars, zastupující své noviny, začali celou tu aféru vyšetřovati, což tenkrát všechny noviny s oblibou dělaly jednak pro slávu, jednak pro uspokojení zvědavosti svých čtenářů.

„Cherchez la femme!“ prohlásil Dumars.

„To je ono!“ zvolal Robbins. „Všechny cesty vedou k věčnému femininu. Tu ženskou musíme najít!“

Nejdříve vyzpovídali personál v hotelu, kde pan Morin bydlil, od posledního poslíčka až k hoteliérovi. Šetrně, ale neúprosně se vyptali všech členů rodiny zesnulého až do dvojnásobně vzdálených sestřenic. Zkoumali půdu u všech zaměstnanců bývalého zlatotepce, pátrali i u jeho zákazníků, jaké byly jeho denní zvyky. Jako chrti čenichali po každém kroku domnělého defraudanta, celou monotónní stezku jeho života prozkoumali.

Když skončili své pátrání, shledali, že pan Morin stojí tu jako poctivý muž bez jakékoliv poskvrny. Neobjevili jedinou slabůstku, již by mohli kredencovati publiku jako zločinecký sklon, ani jedinou úchylku od cesty počestnosti, ani stín náklonnosti k druhému pohlaví. Jeho život byl tak pravidelný a přímočarý jako život klášterního mnicha: jeho zvyky byly prosté a nemusil se s nimi skrývati. Byl vzorem štědrosti, dobrosrdečnosti a bezúhonnosti – tak vyznával úsudek všech, kdož ho znali.

„Tak co teď?“ otázal se Robbins, hladě svůj prázdný zápisník.

„Cherchez la femme!“ odvětil Dumars a zapálil si cigaretu. „Zkusme to u lady Bellairsové.“

Tato ženská byla známým zjevem z koňských dostihů. Mužští se při svých sázkách řídili jejím úsudkem. Byla to ovšem pouhá ženská, a tak její tipy nebyly neomylné, a v městě byl nemalý počet těch, kteří se domnívali, že jí mohou věřit a přišli o všechno. Reportéři se obrátili na ni a začali vyzvídat.

Pan Morin? Vyloučeno! Nechodil na dostihy ani jako divák, natož aby sázel! To byste ho špatně znali!

„Máme toho nechat?“ navrhl Robbins, „a přenechat to policii a hádankářským kroužkům, ať se moří s tou záhadou?“

„Cherchez la femme!“ zahučel Dumars a zapálil si cigaretu. „Zkusme to ještě u sestřiček – jakpak se jim říká?“

Za vyšetřování vyšlo totiž najevo, že pan Morin choval k řádu samaritánských sestřiček velké sympatie. Přispíval štědře na jejich ústav a v jejich kapli rád vykonával své pobožnosti. Vyprávělo se, že tam chodil denně a modlil se tam před oltářem. Na sklonku života skutečně věnoval všecky své myšlenky jen náboženským věcem a snad přitom trochu zanedbal své světské věci.

Když Robbins a Dumars dospěli ve svém pátrání až sem, dali se uvésti úzkými dveřmi do domu samaritánských sestřiček na Bonnhomme Street. Nějaká babička tam zrovna v kapli zametala. Řekla jim, že sestra Félicité, představená řádu, se právě modlí před oltářem v přístěnku. Za pár minut prý zde bude. Přístěnek byl oddělen od kaple těžkou, černou záclonou. A tak tedy čekali.

Za chvíli se záclona rozhrnula a vyšla sestra Félicité. Byla štíhlá, kostnatá a vyzáblá, oblečená v černý hábit a v čepec řádových sester.

Robbins ji oslovil. Zastupujeme tisk. Dáma již zajisté slyšela o aféře Morinově. Spravedlnost vůči jeho památce vyžaduje, aby se objasnila záhada zmizelých peněz. Sebemenší informace o jeho zvycích, zálibách a přátelích může přispěti k tomu, aby se mu dostalo spravedlnosti aspoň po smrti.

Sestra Félicité vše vyslechla. Poví ráda vše, co ví, ale, bohužel, ví toho velmi málo. Monsieur Morin byl velkým příznivcem jejich řádu, někdy jim daroval až sto dolarů. Řád je naprosto nezávislý, závisí pouze na soukromých příspěvcích, jimiž kryje svou charitativní činnost. Pan Morin daroval kapli stříbrné svícny a nový oltářní příkrov. Přicházel denně do kaple vykonávat svou pobožnost, někdy tam zůstal celou hodinu. Byl horlivý a věrný katolík. Ano, a v přístěnku je socha Panny Marie, kterou sám modeloval a ulil a daroval řádu. Oh, je to kruté, pochybovat o počestnosti tak bezúhonného pána!

Robbinse už také začínalo mrzet to podezření. Ale pokud se nevypátrá, kam se poděly peníze paní Tibaultové, nedají se pomlouvačné jazyky umlčet – to jsou jeho jediné obavy. Často se stává – skutečně, velmi často –, že v aférách toho druhu vyskytla se – hm – jak se říká – hm – nějaká dáma. Ve vší počestnosti a důvěrnosti – kdyby – snad –

Velké oči sestry Félicité se slavnostně na něho podívaly.

„Byla v tom žena," prohlásila pomalým hlasem, „žena, kterou zbožňoval – které věnoval celé své srdce!"

Robbins chvatně sahal po tužce.

„Tady ji vidíte, tu ženu!" zvolala sestra Félicité. Vztáhla svou kostnatou ruku a odhrnula záclonu. V přístěnku se objevila malá kaplička, slabě ozářená světlem, vnikajícím barevnými skly úzkých oken. V hlubokém výklenku stála tam socha Matky Boží, celá zlatá.

Dumars, konvenční katolík, podlehl náladě dramatického okamžiku. Sklopil hlavu a pokřižoval se. Robbins byl také trochu zaražen, zamumlal cosi jako omluvu a v rozpacích poodstoupil poněkud zpět. Sestra Félicité stáhla zase záclonu, Panna Marie zmizela a reportéři odešli.

Venku na chodníku otočil se Robbins k Dumarsovi a zeptal se sarkasticky: „Tak, a co teď?"

„Absint!" odvětil Dumars.

Nyní, když známe aspoň částečně historii ztracených peněz paní Tibaultové, dovedeme si představit, jaký nápad probudil se v moz-

ku Robbinsově při posledních slovech, jež pronesla, když seděli v její kavárničce.

Což by vskutku nebylo možné – že ten náboženský fanatik věnoval své jmění – vlastně jmění paní Tibaultové – sestřičkám v podobě zhmotnělého symbolu své bigotnosti? Ve jménu náboženství byly již spáchány bizarnější věci! Nebylo by možné, že ztracené tisíce byly přelity do té zářící sochy? Že starý zlatotepec tu sochu vytvořil v jakési naději popleteného mozku, že tím usmíří nebesa a urovná si zároveň cestu k vlastní slávě?

Odpoledne ve tři hodiny téhož dne přišel Robbins do kaple samaritánských sestřiček, kde se měla konati dražba. Čekalo tam již asi sto lidí. Byli to většinou členové různých náboženských řádů, kněží a jiné církevní osoby; přišli zachránit aspoň něco z posvátného inventáře, aby neupadl do profánních rukou. Byli tu však také obchodníci a agenti, kteří doufali zakoupit budovu a pozemky. Jakýsi pán v klerice držel v ruce kladívko a chystal se vyvolávat. To vypadalo velmi důstojně.

Několik menších předmětů bylo vydraženo a pak dva sluhové přinesli sochu Panny Marie.

Robbins učinil první podání, deset dolarů. Obtloustlý kněz skočil na patnáct. Nějaký hlas z jiného kouta zvolal dvacet. Ty tři hlasy se začaly střídavě předstihovat, přihazujíce po pěti dolarech, až nabídka vylezla na padesát dolarů. Obtloustlý pán v klerice přestal přihazovat a Robbins, jako by chtěl provésti jakýsi *coup de main*, vykřikl: „Sto!“

„Sto padesát!“ ozval se zvučně druhý hlas.

„Dvě stě!“ přihodil odvážně Robbins.

„Dvě stě padesát!“

Reportér zaváhal jen malinký okamžik, počítaje v duchu, kolik si bude moci vypůjčit od kolegů v redakci a jakou zálohu na příští měsíční služné si bude moci vzíti v administraci.

„Tři sta!“ zvolal.

„Tři sta padesát!“ ozval se troufale druhý hlas – hlas, který byl náhle Robbinsovi tak povědomý, že se vrhl tím směrem a již držel Dumarsa za krk.

„Ty krávo!“ zaryčel mu do ucha. „Vezmeme to na polovic!“

„Platí!“ řekl Dumars chladně. „Nesehnal bych 350 dolarů ani za boha, ale na polovičku si troufám. Proč jsi přihazoval proti mně?“

„Myslil jsem, že jsem jediný hlupák v celém tom zástupu,“ vysvětloval Robbins.

Poněvadž nikdo již nepřihodil, byla jim socha přiklepnuta. Robbins odběhl sehnat peníze a zanedlouho již nakládali drahocennou sochu do drožky a jeli s ní do Dumarsova bytu na Charles Street. Tam ji položili na stůl. Vážila jistě sto liber a byli přesvědčeni, že je z ryzího zlata a má cenu 20 000 dolarů.

Robbins strhl obal a otevřel kapesní nůž.

„Sacré!“ zahučel Dumars a otřásl se odporem. „Vždyť je to Matka Boží. Co chceš dělat?“

„Drž hubu, ty Jidáši!“ odvětil chladnokrevně Robbins. „Teď už je pozdě na spásu tvé duše.“

Pevným řezem odloupl kousek zlata z ramene sochy. Pod povrchem objevil se matný šedý kov, pokrytý jen slaboučkou vrstvou zlata.

„Olovo!“ prohlásil Robbins, mrštiv nožem na podlahu – „pozlacené olovo!“

„Čert aby to vzal!“ zvolal Dumars, zapomínaje na své náboženské skrupule. „Na to se musím napít!“

V mizerné náladě kráčeli oba do kavárny paní Tibaultové. Zdálo se, že tato dáma stále ještě myslí na služby, které jí oba mladí žurnalisté kdysi prokázali. „Nesmíte sedět tady v lokále,“ prohlásila, když si chtěli sednout na svá obvyklá místa. „Tak, mládenci. Musíte si sednout do zadního pokojíku, jako moji *trés bons amis. Oui!* Přinesu vám sama *anisette* a znamenité *café royale*. Ach, dovedu si vážit svých přátel. Ano. Silvů libo, račte do interiéru.“

Zavedla je do zadního pokojíku, kam jen zřídka pozvala své nejmilejší hosty. A odběhla zase, aby jim přinesla slíbené nápoje. Bylo to poprvé, co byli poctěni pozváním do tohoto svatostánku za lokálem. V pokoji vládlo pološero, nábytek byl z krásného leštěného dřeva, všude byly různé trety a ozdůbky z broušeného skla a kovu, jak to milují Kreolové a Kreolky. Z malého dvorku pod okny se ozýval šum malé fontány, jíž banánový strom dával takt třesoucími se listy.

Robbins se pátravě rozhlížel po pokoji. Stěny byly vyzdobeny lacinými litografiemi, tisknutými blahopřáními k narozeninám, křiklavými obrázky, vystříhanými z nedělních příloh novin, a barevnými plakáty. Nějaké potisknuté papíry s ornamenty a s nečitelnými nápisy upoutaly pozornost Robbinsovu, takže povstal a přistoupil blíže ke zdi, chtěje zjistiti zblízka, co to je. A pak náhle vykřikl:

„Madame Tibaultová! Oh, madam! Odkdypak si lepíte na zeď tisícidolarové čtyřprocentní americké zlaté obligace?“

Paní Tibaultová i Dumars byli skokem u něho.

„Co to povídáte?“ zvolala vesele paní Tibaultová. „Co to povídáte, m’sieur Robbins? *Bon*! Aha, tyhle malé kousky papíru? Myslím, že to je nějaký *calendair*, dole je při tom vždycky napsaný měsíc. Ale to je tak, m’sieur Robbins. Zeď je v těch místech odřená a já jsem tam přilepila tyhle papírky, aby to nebylo vidět. Mě to hned napadlo, že to nepůjde dobře dohromady s barvou tapety. Odkud je mám? Ale ano, to se ještě pamatuju *bien*. Jednou ke mně přišel m’sieur Morin – bylo to asi měsíc předtím, než umřel – brzy nato, co mi slíbil, že mé peníze dobře uloží. M’sieur Morin nechal tady ty papírky na stole a pořád něco mluvil o penězích, já jsem mu ani dobře nerozuměla. To byl velký darebák, ten m’sieur Morin. Co jste to říkal, že jsou ty papírky, m’sieur Robbins?“

A pan Robbins jí to vysvětlil. „To je těch vašich dvacet tisíc dolarů, a všechny kupony jsou při nich,“ vykládal, přejížděje prstem po okraji čtyř cenných přilepených papírů. „Nejlépe uděláte, když

si zavoláte odborníka, až je budete chtít odlepit. Pan Morin byl poctivec. A já jsem velký osel."

Popadl Dumarse za ruku a vytáhl ho z pokojíku do lokálu. Madame volala Nicolettu a Mémé, aby se šly podívat na bohatství, které jí vrátil m'sieur Morin, nejlepší a nejpoctivější člověk, jaký kdy žil, teď jistě světec v slávě nebeské.

„Dumarsi," řekl Robbins, „já se jdu rozšoupnout. Můj ctěný list se musí tři dny obejít bez mých nepostradatelných zpráv. Radím ti, abys šel se mnou. Ta zelená kořalka, co piješ, ti nedělá dobře, příliš povzbuzuje myšlení. My se musíme snažit zapomenout. Představím tě dámě, která v našem senzačním případě se jistě osvědčí. Jmenuje se ‚Kráska z Kentucky', je 20 let stará. Musí se píti z velkých láhví. Co tomu říkáš?"

„Allons!" zvolal Dumars. *„Cherchez la femme!"*

Důkaz

Jaro mrklo koketně na pana Westbrooka, redaktora měsíčníku Minerva, a způsobilo, že se uchýlil z cesty, po které se ubíral. Poobědval právě v hotelu na Broadwayi a vracel se do redakce, když mu jarní vzduch popletl nohy, takže zabočil přes 5. avenue až na Madisonovo náměstí, kde se vše už zelenalo všemi možnými odstíny zeleně, z nichž jediná přirozená barva byla křiklavá zeleň čerstvě natřených laviček. Redaktorovi Westbrookovi připadala ta scenérie jako mistrovské dílo přírody.

Redaktor Westbrook cítil v duši klid a spokojenost. Dubnové číslo Minervy bylo rozprodáno za necelých deset dní, vydavatelé zvýšili mu služné, pro domácnost podařilo se mu sehnati nejlepší kuchařku, a ranní noviny otiskly v plném znění řeč, kterou pronesl včera na nakladatelském banketu. V duši mu kromě toho zaznívala melodie krásné písně, kterou mu jeho rozkošná mladá manželka zazpívala dnes ráno, než odešel do redakce. Ona se vůbec v poslední době vášnivě a nadšeně zabývala hudbou a cvičila se pilně ve zpěvu. A když ji pochválil, jaký má krásný hlas – jak znamenitě zpívá, div ho neumačkala radostí.

A jak se tak zvolna procházel parkem podél řady laviček, pocítil náhle, že ho někdo zatahal za rukáv. Lekl se, že ho chce někdo pumpnout, otočil se chladně, vepsav si dříve ve tvář znamení naprosté nepřístupnosti, a shledal, že člověk, který ho vyrušil, je Dawe – Shackleford Dawe, špatně oblečený, téměř otrhaný, ne zrovna příliš čistý, takže jeho inteligence se takřka ztrácela pod nánosem chudoby a ošumělosti.

Dawe byl spisovatel, beletrista, starý a dobrý známý Westbrookův. Kdysi bývali velcí přátelé. Dawe měl tenkráte ještě nějaké peníze, a bydlil ve slušném domě nedaleko Westbrookových. Obě rodiny

často spolu chodívaly do divadel a na večeři. Paní Daweová a paní Westbrooková uzavřely vřelé přátelství a jinak si neříkaly než „drahoušku“. Až se jednoho krásného dne stalo, že chapadla osudu popadla Dawea a připravila ho o celé jeho jměníčko a on se musil odstěhovat do skrovného chudičkého bytu poblíž Gramercy Parku, kde se s ním vedle jeho manželky usídlily též starost a nouze. Dawe si usmyslil, že se bude živit spisovatelstvím. Tu a tam se mu poštěstilo prodat povídku. Mnoho jich ovšem poslal Westbrookovi. V Minervě byly uveřejněny dvě nebo tři, ostatní mu všechny Westbrook vracel. S každým vráceným rukopisem mu však poslal obšírný, pečlivě sestavený dopis, v němž svědomitě uváděl důvody, proč se mu odmítnutá povídka nehodí. Redaktor Westbrook měl svůj vlastní názor, jak má vypadat dobrá povídka. Dawe měl o tom také svůj názor. Názor paní Daweové se soustřeďoval hlavně na to, jak a co vařit za tak málo peněz, co jí Dawe nosil. Jednoho dne jí Dawe udělal přednášku o výtečných kvalitách jistých francouzských spisovatelů. Téhož dne měli tak slabou večeři, že Dawe se nezdržel a pronesl nějakou poznámku.

„To je sekaná à la Maupassant,“ odvětila paní Daweová. „Snad to není pravé umělecké dílo, ale byla bych ráda, kdybys mohl napsat něco o pěti chodech à la román na pokračování od Marion Crawfordové s dezertem à la sonet od Elly Wilcoxové. Mám hlad.“

V takové smutné situaci byl Shackleford Dawe, když na Madisonově náměstí zatahal za rukáv přítele redaktora Westbrooka. Viděli se zase poprvé po několika měsících.

„Jakže, Shacku, to jsi ty?“ zvolal Westbrook poněkud netaktně, neboť forma této otázky mohla se vztahovati na zanedbaný a sešlý zevnějšek přítelův.

„Sedni si na minutku,“ řekl Dawe, nepouštěje jeho rukáv z ruky. „Toto náměstí je má pracovna. Nemohu přijít v tomhle stavu k tobě do redakce. Jen si sedni a neboj se. Ti chudáci a povalovači na druhých lavičkách nevědí, že jsi pouze redaktor.“

„Nechceš si zakouřit, Shacku?“ otázal se Westbrook, usedaje na zelenou lavičku. Dawe dychtivě popadl nabízený mu doutník.

„Mám pouze –“ začal redaktor.

„Já vím, nemusíš mluvit dál,“ řekl Dawe. „Půjč mi sirku. Máš pouze deset minut volného času, to já znám.“

„Jak jde spisování?“ zeptal se redaktor.

„Podívej se na mě, a nepotřebuji ti odpovídat. Jen se, prosím tě, netvař tak rozpačitě a srdečně přátelsky a neptej se mne, proč nedělám raději agenta s vínem nebo kočího z mlékárny. Jsem přesvědčen, že dovedu psát dobrou literaturu, a přinutím vás redaktory, abyste to uznali. Naučím vás, abyste mi místo dopisů, končících ‚lituji velice‘ posílali dopisy s honorářovými šeky.“

Redaktor Westbrook podíval se na něho skrze skřipec sladce starostlivým, vševědoucím, sympatickým, skeptickým pohledem – pohledem, jaký mají všichni redaktoři, obléhaní nevítanými přispěvateli.

„Četl jsi poslední povídku, co jsem ti poslal – ‚Citový poplach‘?“ zeptal se Dawe.

„Velmi pozorně. Dlouho jsem o té práci uvažoval, milý Shacku, velmi dlouho, opravdu. Některé pasáže jsou znamenité. Zrovna jsem se chystal napsat ti dopis, až ti budu vracet rukopis. Lituji skutečně –“

„Jenom nelituj,“ ušklíbl se Dawe. „To mi nepomůže ani mě to neurazí. Ale chci vědět jen jedno: *Proč*? Tak dobře, mluv. Začni s těmi znamenitými pasážemi.“

„Ta povídka,“ začal Westbrook, a bylo vidět, že uvažuje o každém slově, jež říká, „má neobyčejně zajímavý děj a napínavou zápletku. Charakteristika osob – nejlepší, co jsem od tebe četl. Stavba a konstrukce – téměř zrovna tak dobrá, až na některá slabší místa, jež by se dala zlepšiti malými změnami. Je to dobrá povídka, až na –“

„Umím psát anglicky, nebo ne?“ skočil mu do řeči Dawe.

„Říkám ti přece už dávno, že máš styl.“

„Tak co tedy?“

„Pořád ta stará bolest, jako vždy," řekl redaktor Westbrook. „Dovedeš vystupňovat děj jako opravdový umělec. A pak najednou je z tebe docela obyčejný fotograf. Nedovedu pochopit, co tě to posedlo, Shacku, ale všecko, co napíšeš, má zrovna tuhle vadu. Totiž, odvolávám své přirovnání k fotografovi. Fotografie někdy dovede – i při své nemožné perspektivě, zaznamenati prchavý záblesk pravdy. Ale ty každé rozuzlení zápletky pokazíš vždycky těmi nechutnými, všedně šedými, zeslabujícími tahy svého štětce, jež jsem ti už tak často vytkl. Kdybys dovedl i po stránce literární vyvrcholiti dramatické scény svých prací a nanésti je v barvách, jakých pravé umění vyžaduje, nevracely by ti redakce tolik tvých povídek."

„Oh, láryfáry," vykřikl Dawe výsměšně. „Tobě pořád ještě straší v hlavě stará dramatická nabubřelost! Když pán s černými kníry unese rusovlasou Bessii, ty pořád ještě myslíš, že její matka musí klesnout na kolena a vztáhnouti ruce ke světlům rampy a zvolati: ‚Bůh v nebesích je mi svědkem, že neustanu dnem ni nocí, pokud bezcitný ten padouch, jenž mne oloupil o jediné dítě, nepocítí na sobě plnou tíhu kletby a pomsty mateřské!'"

Redaktor Westbrook se usmíval a bylo vidět, že souhlasí. „Domnívám se," řekl, „že ve skutečném životě by se taková matka vyjádřila týmiž slovy, nebo aspoň velmi podobnými."

„Nikdy a nikde, leda snad na jevišti," rozohnil se Dawe. „Povím ti, jak by mluvila ve skutečném životě. Řekla by: ‚Cože, Bessii si odvedl nějaký docela cizí chlap? Propánakrále! Tohle nám ještě scházelo ke všem starostem! Podejte mi jiný klobouk, Mary, musím běžet na policii. Pročpak na tu holku někdo nedal pozor, to bych ráda věděla. Prokristapána, nepleťte se mi do cesty, nebo nebudu nikdy hotova. Ne tenhle klobouk – ten hnědý s tou sametovou mašlí, copak jste mne neslyšela? Bessie se musila zbláznit, jinak to není možné, vždyť se vždycky bála cizích mužských. Nejsem moc napudrovaná? Bože, vždyť já ani nevím, co dělám!' – Ano, takhle by mluvila," pokračoval Dawe, „lidé

ve skutečném životě se neuchylují k heroické tónině a k blankversu při citových krizích. Prostě to nedovedou. Když už vůbec při takových příležitostech něco řeknou, sáhnou do svého každodenního slovníku, jenže svá slovíčka a myšlenky trochu více zamíchají, to je vše."

„Shacku," řekl Westbrook důrazně, „zvedl jsi někdy v životě zkrvácené a bezduché dětské tělíčko zpod kol pouliční tramvaje, vzal je do náručí a položil před žalem zdrcenou matku? A naslouchal jsi někdy výkřikům žalu a zoufalství, plynoucím jí ze rtů?"

„Já ne," řekl Dawe. „Ty snad ano."

„Já vlastně také ne," řekl redaktor Westbrook a trochu se zakabonil. „Ale dovedu si představit, co by v té chvíli říkala."

„Já také," odvětil Dawe.

A nyní nastal okamžik, kdy si Westbrook myslil, že umlčí svého přispěvatele. Ten nepodařený beletrista nebude přece poučovati hrdiny a hrdinky měsíčníku Minervy, jaká slova mají říkati v rozporu s teoriemi redaktorovými. „Můj milý Shacku," řekl, „znám život, a tudíž vím, že každé nenadálé, hluboké a tragické vzrušení lidského srdce vyvolává okamžitě přiměřený, souladný, úměrný a shodný výraz citový. Kolik z této souhry mezi výrazem a citem má se přičítati přírodě a kolik vlivu umění, to je těžko říci. Vznešené a hrůzostrašné zařvání lvice, jíž uloupili mláďata, je o tolik dramatičtější než její obvyklé vrčení a broukání, o kolik jest dramatičtější královské a transcendentální šílení Learovo než ostatní jeho senilní žvatlání. Je také pravda, že všichni muži i ženy mají to, co lze nazvati podvědomý dramatický smysl, jenž se probouzí při dostatečně hlubokém a mohutném vzrušení – smysl, který si osvojili z literatury a z jeviště a který je nutí, aby dali svým citům náležitou důležitost a přímo teatrální hodnotu."

„A u všech kozlů – řekni mi, odkud to vzalo divadlo a literatura?" zvolal Dawe.

„Ze života!" odpověděl redaktor vítězoslavně.

Spisovatel povídek vyskočil z lavičky a udělal několik němých, ale výmluvných gest. Marně hledal slova, jimiž by vyjádřil svůj odpor.

Redaktor Westbrook se podíval na hodinky.

„Pověz mi," pokračoval Dawe, „jaké speciální vady v mé povídce ‚Citový poplach' tě přiměly k tomu, že jsi ji nepřijal?"

„Když ten tvůj Gabriel Murray," řekl Westbrook, „jde k telefonu a slyší, že jeho snoubenka byla postřelena lupičem, řekne – nepamatuji si přesně jeho slova, ale –"

„Já si je pamatuji," řekl Dawe. „Řekne: ‚Zatracená centrála! Vždycky mě někdo přeruší,' (a pak k svému příteli): ‚Ty, Tommy, je průstřel šestimilimetrového kalibru nebezpečný? Byl bys tak laskav a nalil mi sklenku z té láhve v kredenci? Ne, z té ne; z té vedle!'"

„A potom," pokračoval redaktor, nic nenamítnuv, „když Berenice otevře dopis, v němž jí manžel píše, že utekl s manikýrkou, její slova – počkejme – –"

„Řekne," dodal autor: ‚Tak co tomu říkáte, lidičky?'

„To je naprosto nemožné a absurdní," řekl Westbrook, „to je nemístný antiklimax – povídka tím klesá v pravý opak vznešeného patosu. Žádná lidská bytost by nebyla s to promluvit tak banálně v tak tragickém okamžiku."

„Chyba!" zvolal Dawe, stáhnuv v grimasu svůj neholený obličej. „Tvrdím, že lidé v takovém okamžiku mluví docela přirozeně, a někdy ještě hůře."

Redaktor povstal z lavičky.

„Poslyš, Westbrooku," řekl Dawe a chytil ho za chlopeň kabátu, „byl bys přijal ten můj ‚Citový poplach', kdybys byl přesvědčen, že osoby v něm jednají a mluví věrně tak, jak by jednaly a mluvily ve skutečném životě?"

„Asi ano, kdybych o tom ovšem byl přesvědčen," řekl redaktor. „Ale již jsem ti vyložil, proč nejsem přesvědčen."

„A což kdybych ti dokázal, že mám pravdu?"

„Jak bys to chtěl dokázat?" otázal se Westbrook udiveně.

„Přemýšlel jsem o tom," řekl spisovatel. „Záleží mi na tom, aby redaktoři uznali, že má teorie o pravdivém životě v literatuře je

správná. Zápasím o to již tři roky a jsem již úplně na mizině, a nájemné dluhuji již za dva měsíce."

„Říkáš, že bys mohl svou teorii dokázat?"

„Ovšem. Věnuj mi půl hodiny svého času, a já ti dokážu, že mám pravdu. Dokážu ti to na Luise."

„Na své paní!!" vykřikl Westbrook. „Jak to?"

„Znáš ji přece, jak ke mně lne a jak mě vždy měla ráda. Vidí ve mně nejlepšího mužského na světě. A od té doby, co jsem nucen hráti úlohu neuznaného génia, má mě ještě radši a věří mi ještě více."

„Opravdu, je to roztomilá a obdivuhodná žena," přikývl redaktor. „Vzpomínám si, jaké to byly nerozlučné přítelkyně, ona a moje paní. Jsme oba vlastně velmi šťastni, Shacku, že máme takové ženy. Musíš k nám s ní zase jednou přijít na večeři, a popovídáme si všichni – jako za starých časů. To bývalo krásné!"

„Až někdy později," řekl Dawe. „Až budu mít jinou košili. A teď ti povím, jaký je můj plán. Když jsem dnes ráno odcházel z domova, říkala mi Luisa, že půjde navštívit svou tetu na 89. ulici. Řekla, že se vrátí ve tři odpoledne. Je vždycky přesná na minutu. Teď je –" A Dawe vrhl tázavý pohled na přítelovu vestu, kde měl Westbrook hodinky.

„Teď je půl třetí," řekl Westbrook, pohlédnuv na hodinky.

„Máme tedy dosti času. Půjdeme do mého bytu. Napíši dopis, dám ho do obálky s její adresou a nechám ho ležet na stole, kde ho spatří, jakmile vstoupí do dveří. My se schováme za portiéru za dveřmi jídelny. V tom psaní jí napíši, že od ní navždy odcházím s jistou přítelkyní, která chápe mé umělecké potřeby lépe než ona. Až to přečte, budeme pozorovati, co bude dělat a co bude říkat. Tak se přesvědčíme, čí teorie je správná – tvá, či moje."

„Oh, nikdy!" zvolal redaktor, kroutě hlavou. „To by bylo příliš kruté. Nesvolím k tomu, aby sis takovým způsobem pohrával s city své paní."

„Neboj se," řekl spisovatel. „Mám o ní, myslím, zrovna tak dobré mínění jako ty. Bude to ostatně pro její dobro, zrovna tak jako pro

mé dobro. Musím už nějak své povídky dostat na trh. Luise to neublíží. Je rozumná a zdravá. Její srdce bije tak pevně a správně jako ocelové hodinky za 98 centů. Bude to trvat pouze minutu, a pak vystoupíme my a vše jí vysvětlíme. Musíš mi poskytnout tuto příležitost, Westbrooku."

Redaktor Westbrook po dlouhém zdráhání povolil, neboť i v něm nakonec zvítězila zvědavost.

Oba umělečtí experimentátoři vyšli z parku na Madisonovo náměstí, prošli několika ulicemi a posléze stanuli před starým otlučeným domem v postranní ulici, kde Dawe bydlil. Vylezli do pátého poschodí, kde Dawe odemkl klíčem svůj byt.

Dveře se otevřely a redaktor Westbrook pocítil až lítost a soucit, když viděl, jak chudě a prostě je byt přítelův zařízen.

„Sedni si, najdeš-li tu nějakou židli," řekl Dawe, „já zatím seženu pero a inkoust. Hej, co je tohle? Tady leží dopis od Luisy. To zde asi nechala, než odpoledne vyšla z domu."

Vzal ze stolu obálku a roztrhl ji. Začal číst dopis, který z ní vytáhl. A poněvadž začal číst nahlas, četl nahlas až do konce. Redaktor Westbrook naslouchal a slyšel toto:

„Milý Shacku,
až budeš číst tyto řádky, budu již sto mil odtud a pojedu stále dále. Dostala jsem místo ve sboru operní společnosti Occidental a dnes v poledne s ní odjíždím na turné na západ. Nechtěla jsem umříti hlady, a tak jsem se rozhodla vydělávat si živobytí sama. Již se nevrátím. Paní Westbrooková odjíždí se mnou. Říká, že už nemůže dále snésti život po boku člověka, který je smíšeninou fonografu, ledovce a naučného slovníku, a také se již nikdy nevrátí. Cvičily jsme se obě ve zpěvu a tanci dva měsíce, aby o tom nikdo nevěděl. Doufám, že budeš mít úspěch a že i tobě se dobře povede. Sbohem!

Luisa."

Dawe upustil dopis na zem, zakryl si obličej třesoucíma se rukama a zvolal rozechvělým patetickým hlasem:

„Pane na nebesích, proč jsi mi dal píti i tento kalich hořkosti? Když i ona mne zradila, pak nechť nejvznešenější dary Tvého nebe, milosrdný Bože, láska a věrnost stanou se posměšným paskvilem v ústech zrádců a padouchů."

Redaktorovi Westbrookovi spadl skřipec z nosu na podlahu. Prsty jedné ruky pohrával si s knoflíkem u kabátu a bledé jeho rty blábolily:

„No, ale řekni, Shacku, není tohle k vzteku? Nevyletěl by člověk z kůže, Shacku? Není to blbost, Shacku, no, řekni, není to blbost?"

Phoebe

„Prožil jste rozmanitá dobrodružství a byl při mnohých rozmanitých výpravách," pravil jsem ke kapitánovi Patriciovi Maloné, „věříte, že někdo se narodil na šťastné planetě a jiný na nešťastné planetě? Že někdo má od narození štěstí a jiný smůlu? A mělo to vliv i na vaši kariéru do té míry, že byste mohl své úspěchy nebo neúspěchy přičísti své šťastné nebo nešťastné planetě?"

Tuto otázku jsem mu položil, když jsme seděli v Rousselinově kavárničce nedaleko náměstí Congo v Novém Orleánu.

Kapitán Maloné byl hiberno-iberský kreol, protřelý světem a všemi moři. Vypadal jako kterýkoliv jiný elegantní pětatřicátník, až na to, že byl do hněda ošlehaný nepohodou a na řetízku u hodinek nosil starožitný peruánský talisman ze slonoviny a zlata na ochranu proti neštěstí, ale ten talisman nehraje v této povídce úlohu.

„Místo odpovědi na vaši otázku," řekl s úsměvem kapitán, „budu vám vyprávět příběh o Kearnym Smolařovi. Chcete-li to ovšem poslouchati."

Odpověděl jsem tím, že jsem bouchl do stolu a objednal ještě sklenku.

„Jednoho večera jsem se procházel po ulici Tchoupitoulas," začal kapitán Maloné, „když jsem spatřil nějakého muže, kráčejícího rychle proti mně. Pojednou šlápl na dřevěný sklepní poklop v chodníku, probořil se jím a zmizel pod zemí. Přiskočil jsem a vytáhl ho z hromady uhlí, do které spadl. Spěšně se oprášil, při čemž velmi plynně klel a nadával, ale docela mechanicky – jako špatně placený herec, když deklamuje cikánovu kletbu. Vděčnost a uhelný prach v krku ho přiměly k tomu, že mě pozval do blízké kavárny, abychom to trochu spláchli. Šli jsme tam a popíjeli laciný vermut a nějakou tu hořkou.

Tak jsem u kavárenského stolku poprvé hleděl tváří v tvář Francisovi Kearnymu. Byl asi pět stop sedm palců vysoký, měl tmavě

ryšavé vlasy a tak malá ústa, že se až člověk musil divit, jak se z nich může řinout taková rychlá záplava slov. Jakživ jsem neviděl tak jasné a modré oči, plné naděje a důvěry!

‚Zrovna jsem se vrátil ze zlatokopecké výpravy na pobřeží Kostariky,' vykládal mi. ‚Kormidelník z jednoho ovocnářského parníku mi vypravoval, že tamní domorodci vyrýžují tam z písku tolik zlata, že by si za to mohli skoupit všechen rum, všechno kaliko a všechny hrací stroje, co jich je na světě. Ten den, když jsem tam přišel, dostala zrovna akciová společnost Jones Incorp. od vlády výhradní koncesi na všechny minerály v celé té oblasti. Hned nato jsem dostal bahenní zimnici, ležel jsem šest neděl v rákosové chatrči a viděl samé zelené a modré ještěrky běhat okolo sebe. Když jsem se uzdravil, musili mě upozornit, abych byl opatrný, neboť ty ještěrky tam běhaly doopravdy. Zpátky jsem se plavil jako třetí kuchař na norské nákladní lodi, na níž explodoval kotel dvě míle za Quarantinou. Byl jsem předurčen k tomu, abych se zde dnes večer probořil do sklepa s uhlím, a proto jsem plul dále na malém parníku pro dopravu zboží, který udělal zastávku všude, kde na něho kývl nějaký rybář, jenž si chtěl od kapitána koupit žvanec tabáku. A teď jsem zde a čekám, jaký malér se mi přitrefí v nejbližších okamžicích. A nedá to na sebe dlouho čekat – nedá to na sebe dlouho čekat, o to se už moje hvězda postará.'

Kearny se mi zalíbil na první pohled. Takového člověka jsem zrovna hledal, odvážného a vzdorujícího všem úkladům osudu. V přístavu stál můj 500tunový parník, připravený vyplouti nazítří s nákladem cukru, dříví a železa do jednoho přístavu v jihoamerické republice – řekněme, že se jmenovala Esperando. Pod cukrem a železem bylo ukryto tisíc pušek winchestrovek. V Aguas Frias, hlavním městě té zemičky, očekával můj příjezd Don Rafael Valdevia, nejodvážnější a nejšlechetnější patriot v celém Esperandu. Jistě jste často slýchával i četl o malicherných válkách a povstáních v těch malých tropických republikách, a ironicky jste se přitom usmíval. Je pravda, vypadají trochu operetně, ale vespod, pod všemi těmi komickými uniformami

a v pozadí jejich titěrné diplomacie a nesmyslných tažení a intrik, najdou se opravdoví státníci a vlastenci. Don Rafael Valdevia byl jeden z nich. Měl jedinou velkou ctižádost: povznésti Esperando k míru a blahobytu a dobýti mu úctu v očích větších států. A tak čekal v Aguas Frias na mé flinty. A já o tom všem vypravoval v kavárně Francisovi Kearnymu. Mluvil jsem o tyranském prezidentovi Cruzovi a o břemenech, jež jeho nestoudná ziskuchtivost a krutost ukládá nebohému národu. A Kearnymu vyhrkly při mém vypravování slzy. A já mu je osušil líčením toho, jaké odměny se nám dostane, až krvavý hrůzovládce bude povalen a moudrý, laskavý Valdevia zasedne na jeho místo. A tu Kearny vyskočil, tiskl mi obě ruce a prohlásil, že půjde se mnou, pokud poslední stvůra nenáviděného despoty nebude shozena z nejvyšších vrcholů Cordiller do moře.

Zaplatil jsem útratu a vyšli jsme z kavárny. Nedaleko dveří vrazil Kearny loktem do výkladní skříně a sklo se rozbilo na tisíc kousků. Zaplatil jsem majiteli odškodné, jaké požadoval. ‚Pojďte se mnou spát do hotelu,' řekl jsem Kearnymu. ‚Zítra v poledne vyplujeme.'

Souhlasil, ale na chodníku začal zase klít a nadávat. ‚Kapitáne,' povídá, ‚než půjdeme dále, musím vám upřímně říci, že od zálivu Baffinova až k Ohňové zemi jsem znám jako »Kearny Smolař«. A mám skutečně takovou smůlu, že by jablko nepropadlo. Ať se dotknu čehokoliv, všechno vyletí do povětří, ledaže by to byl balon. Při každé sázce prohraji, ledaže bych držel bank. Každá loď, na které jsem kdy plul, se potopila, ledaže to byla ponorka. Do čeho jsem se kdy pustil, všecko se rozbilo na kusy, jen ta patentní bomba ne, kterou jsem kdysi vynašel. A proto mi říkají Kearny Smolař. Považoval jsem za svou povinnost říci vám to.'

‚Smůla nebo nešťastná planeta, nebo jak se tomu říká,' odvětil jsem, ‚potrefí občas každého člověka. Ale když už to začne přesahovat meze, musí to mít nějakou příčinu.'

‚Taky že má,' zvolal Kearny emfaticky, ‚tamhle ji vidíte!' A popadnuv mě za rameno, ukázal mi ukazováčkem na zářící hvězdu, která

svítila asi 30 stupňů nad obzorem. ‚To je Saturn,' řekl, ‚to je hvězda, jež mi přináší samé neštěstí a zlo a zklamání a trápení a škodu. Ve znamení té hvězdy jsem se narodil. Při každém kroku, který udělám, se mi plete Saturn do cesty. To je má nešťastná planeta. Říkají, že měří v průměru 73 000 mil a že je tak mazlavá jako hrachová polívka a má prý nějaké kruhy pod očima. A pod takovou blbou hvězdou jsem se prosím narodil!'

Zeptal jsem se, odkud tohle všecko ví.

‚Řekl mi to Azrath, slavný astrolog clevelandský,' odpověděl Kearny. ‚Podíval se do skleněné koule, a než jsem si sedl, už mi pověděl, jak se jmenuji. Než jsem otevřel hubu, prorokoval mi už datum mého narození i úmrtí. A pak mi udělal horoskop, a v tu chvíli mi celý solární systém vjel do solárního plexu. Předpověděl mi samé neštěstí, pro mě i pro přátele, kteří se ke mně připletou. Za to jsem mu musil dát 10 dolarů. Bylo to v noci, a tak mě vyvedl na balkon, ukázal mi Saturna a řekl mi, jak ho mohu na nebi najít z různých jiných balkonů a zeměpisných šířek a délek… Ale kdyby to byl jen Saturn! Vidíte tamhle tu mrňavou hvězdičku asi 8 palců napravo od Saturna, ale kapánek jako nahoru? Tak abyste věděl, to je ta hlavní mrcha. To je Phoebe. To je taky má hvězda, hrom aby do ní uhodil! »Podle dne vašeho narození,« řekl mi Azrath, »je váš život pod vlivem Saturna. Ale podle hodiny a minuty podléháte mocnosti a vlivu Phoebe, devátého satelitu Saturnova.« To řekl ten Azrath!' Kearny zahrozil zaťatou pěstí vzhůru k hvězdnaté obloze. ‚Čert aby ji vzal, dělá svou práci dobře,' volal. ‚Od té chvíle, co jsem se dal astrologizovat, chodí se mnou neštěstí jako stín, věřte mi to, nebo ne. A to jsou už léta! Teď to víte, kapitáne, a myslíte-li, že ta sviňská hvězda by mohla zbabrat vaše plány, pusťte mě k vodě!'

Chlácholil jsem Kearnyho, jak jsem dovedl. Řekl jsem mu, že zatím bude lépe pustit z hlavy astrologii i astronomii. ‚Uvidíme, co se dá odvahou a pílí pořídit proti nešťastné planetě,' řekl jsem, ‚a zítra odplujeme do Esperanda.'

Vypluli jsme, a padesát mil od ústí Mississippi se nám zlomilo kormidlo. Vlečná loď nás musila odtáhnout zpátky, a to nás zdrželo tři dny. Když jsme se octli v modrých vodách Mexického zálivu, ukázalo se, že zrovna nad našimi hlavami koná se sjezd všech bouřkových mračen z celého Atlantického oceánu. Už jsme měli strach, že osladíme ty hrozné vlny naším cukrem a zbraně a dříví že složíme pěkně na dně zálivu.

Kearny statečně s námi nesl břímě celého nebezpečí na svých horoskopem obtížených bedrech. Po celou dobu bouře byl na palubě, s dýmkou v ústech, mával pěstí proti černým mrakům, za nimiž neviditelným okem mrkala jeho neblahá hvězda. A když se po několika dnech jednou k večeru vyjasnilo, uvítal ji zuřivými sarkasmy: ‚Už zas čumíš, viď, ty čubko zrzavá! Už zas koukáš, co bys provedla Francisovi Kearnymu a jeho kamarádům. Jseš ženského rodu, no to se ví – pronásledovat člověka, poněvadž se náhodou narodil zrovna když milostpán Saturn byl na procházce. Jen se nestyď a potop nám loď, děvko jednooká, neřádná! Phoebe! To se ví – zní to nevinně jako jméno děvečky od krav. Nesuďte o ženské podle toho, jak se jmenuje! Proč jsem se nenarodil ve znamení nějaké mužské hvězdy! Nemohu takové Phoebe vynadat tak, jak bych vynadal mužskému. Ach, Phoebe, přeji ti, abys pukla!‘

Po celých osm dní do nás mlátily vichřice a hurikány a vodní víry. A zatím jsme měli být v Esperandu za necelých pět dní! Konečně jsme jednou odpoledne vepluli do klidného ústí říčky Rio Escondido. Pluli jsme asi tři míle proti proudu a dávali pozor, abychom neuvázli na mělčině. Pak naše lodní píšťala tiše zapískala a pět minut nato jsme zaslechli volání, a Carlos – můj věrný, statečný Carlos Quintana – vylezl z houští a mával nám vstříc čepicí, celý pryč radostí. Opodál byl jeho tábor, kde 300 vybraných esperandských patriotů očekávalo náš příchod. Po celý měsíc je tam Carlos cvičil ve válečné taktice a plnil je duchem revoluce a svobody.

‚Kapitáne – compadre mio!' volal Carlos, zatímco jsme spouštěli čluny. ‚Musíte je vidět, moje companias, když cvičí – v kolonách – ve čtyřstupech – jsou to nádherní vojáci. Bohužel, neměli jsme pušky, a tak jsme cvičili s bambusovými holemi. A co zbraně? – Vezete zbraně, kapitáne?'

‚Tisíc winchestrovek, Carlosi,' křičel jsem na něho. ‚A dva kanony!'

‚Valgame Dios!' zvolal a vyhodil čepici do vzduchu. ‚S tím dobudeme celou zeměkouli!'

V tu chvíli Kearny spadl ze zábradlí lodi do řeky. Neuměl plavat, a tak mu hodili lano a vytáhli ho na palubu. Všiml jsem si, že měl přitom ve zracích patetické, ale nezkrocené a pevné vědomí, že vším tím je vinna jeho nešťastná hvězda. A pomyslil jsem si, že je to možná člověk, kterého jest se třeba střežiti, ale zároveň se mu obdivovati.

Dal jsem rozkaz, aby všechny zbraně, munice a zásoby byly ihned vyloděny na břeh.

Do večera byl v táboře obnoven pořádek. Mužstvo se po večeři sesedlo kolem ohňů, hráli karty, zpívali své národní písničky anebo si vzrušeně vyprávěli o nastávajícím revolučním tažení proti hlavnímu městu.

Do mého stanu přišel Kearny.

‚Máte nějaké zkušenosti, pokud se týče výcviku rekrutů?' řekl jsem mu.

‚Býval jsem seržantem a měl jsem na starosti výcvik mužstva v chilské armádě celý rok,' řekl Kearny. ‚A pak jsem byl rok kapitánem u dělostřelectva.'

‚Co se stalo s vaším mužstvem?'

‚Postříleni do posledního muže,' odvětil Kearny, ‚za revoluce proti Balmacedovi.'

Dal jsem se do smíchu, až se to rozléhalo po celém táboře. Kearny se ušklíbl. ‚Vždyť jsem vám říkal, jak to se mnou je,' pravil.

‚Zítra vám svěřím oddíl sta mužů,' řekl jsem, ‚budete je cvičit. Máte hodnost poručíka. Ale proboha vás prosím, Kearny, pokuste se přemoci tu pověru. Pusťte ty hvězdy z mysli. Myslete si, že Esperando je vaší šťastnou planetou!'

‚Děkuji vám, kapitáne,' řekl Kearny klidně. ‚Vynasnažím se, aby to dobře dopadlo.'

Druhého dne Manuel Ortiz a Kearny rozdělili winchestrovky mezi mužstvo a začali revolucionáře cvičit. Nestříleli jsme však ani naslepo, ani naostro, abychom na sebe neupozornili uši tamní korumpované vlády, než budeme moci s výstřely pušek přinésti zároveň poselství o vítězství Svobody a pádu Tyranie.

Odpoledne přijel do tábora na mezku posel s psaním od Dona Rafaela Valdevia z Aguas Frias. Popularita tohoto ušlechtilého a opravdového vlastence, jehož památky a přátelství si nepřestanu vážit do smrti, byla v zemi tak veliká, že hrůzovládce Cruz mu již nabízel křeslo ministra války.

Doba uzrála k činu – psal Don Rafael – úspěch je zaručen. Don Rafael předpokládá, že můj parník zatím už dorazil do Quintanova tábora. Navrhuje, aby se hlavní útok podnikl dne 18. července. Do té doby můžeme dorazit z tábora do Aguas Frias. Zatím Don Rafael zůstává můj upřímný přítel *a compadre en la causa de la libertad*.

Ráno dne 14. července jsme vyrazili z tábora do pohoří, odkud bylo hlavní město vzdáleno asi 60 mil. Pušky, střelivo a zásoby jsme naložili na mezky. Do každého děla se zapřáhlo dvacet mužů a táhli je pomalu po horské cestě. Nálada mužstva byla dobrá. Asi míli od tábora začal jeden mezek jančit, vyskočil z řady a vrhl se do podrostu nad srázem vedle cesty. Kearny pobídl koně, přiletěl k mezkovi a zastavil jeho pád. Pak se vztyčil ve třmenech, uvolnil jednu nohu a kopl splašené zvíře prudce do boku. Mezek zavrávoral, skácel se k zemi, upřel na Kearnyho smutný, takřka lidský pohled a bylo po něm. To bylo zlé. Ale ještě horší bylo, že mezek nesl náklad 100 liber nejlepší zrnkové kávy. Pytel se roztrhl a zrnka se

rozsypala do bažinaté půdy pod houštinami ostružin a křovinatého podrostu. *Mala suerte!* Vezměte člověku v tropech kávu a snížíte okamžitě jeho bojovný patriotismus o 50 procent. Naši lidé začali hned sbírat drahocenná zrnka. Já však jsem vzal Kearnyho stranou, kde nás nikdo nemohl slyšet. Tohle už přestávalo všechno.

Vytáhl jsem z kapsy váček peněz a z něho několik bankovek. ‚Pane Kearny,' řekl jsem, ‚toto je fond, který mi svěřil Don Rafael Valdevia na financování jeho věci. Nemohu mu, myslím, prospěti lépe než tímto způsobem. Zde máte sto dolarů. A teď se rozejdeme. Štěstí neštěstí, planeta neplaneta – zdá se, že pohroma a zhouba provází vás opravdu na každém kroku. Vrátíte se na loď a odplujete s ní do Nového Orleánu. S bohem,' řekl jsem, podávaje mu ruku. ‚Není to proto, že bych byl s vámi nespokojen, ale v naší výpravě není místo pro – řekněme, pro señoritu Phoebe. Přeji vám do budoucna lepší štěstí, companero.'

Kearny vzal peníze a pravil: ‚Škoda, kapitáne, rád bych byl s vámi prodělal tu melu v Aguas Frias. Zdar věci svobody! Adios!'

Otočil se a odešel, ani se neohlédnuv. Sedlo z nešťastného mezka jsme naložili na Kearnyova koně a pokračovali jsme v pochodu divokou horskou krajinou, plnou srázů, ledových bystřin, nad bezednými propastmi, přes neschůdné skály a sesouvající se svahy.

Večer dne 17. července jsme se utábořili u malé říčky mezi pustými kopci, asi pět mil od Aguas Frias. O půlnoci jsem vyšel před stan, abych se nadýchal čerstvého vzduchu. Hvězdy se třpytily na jasném nebi a téměř v zenitu bylo vidět planetu Saturn. A s úsměvem jsem se podíval na malou červenou hvězdu v jeho blízkosti – démonickou hvězdu Kearnyovu, příčinu všech jeho malérů. A pak mé myšlenky zabloudily přes kopce k jevišti našeho nastávajícího vítězství, kde heroický a šlechetný Don Rafael čekal na náš příchod, aby mohl zasadit novou zářivou hvězdu na oblohu svobodných národů.

Pojednou jsem zaslechl jakýsi šelest ve vysoké trávě za mými zády. Otočil jsem se a spatřil Kearnyho. Byl celý otrhaný a promo-

čený noční rosou a kulhal. Byl bos a bez klobouku. Jednu nohu měl obvázanou nějakým hadrem a travou. Ale tvářil se jako člověk, jenž jest si vědom svých předností a je povznesen nad všechny ústrky a nepřízeň osudu.

‚Šel jsem pořád za vámi, půldenní pochod od vás,' pravil Kearny, ‚aby vám moje smůla neškodila. Nemohu si pomoci, kapitáne. Rád bych byl s vámi, až to začne. Byla to krušná cesta, pěšky a skoro bez potravy. Zde je vašich sto dolarů. Jste už skoro u cíle, kapitáne. Pusťte mne zítra do té patálie.'

‚Ani za stokrát sto dolarů bych nepřipustil, aby něco v poslední chvíli zmařilo mé plány,' řekl jsem, ‚ať už je to něčí nešťastná planeta, nebo něčí nešikovnost. Ale tamhle za tím kopcem je Aguas Frias, jen pět mil odtud, a cesta je volná. Troufám si vzdorovati Saturnovi i všem jeho trabantům dohromady – ti už nemohou zhatit náš úspěch. Ať už je to jak chce, nevyženu tak unaveného poutníka a srdnatého vojína, jako jste vy, poručíku Kearny. Jděte do stanu Manuela Ortize a řekněte mu, aby vám dal najíst a nějaké šaty a pokrývky. Za svítání vyrazíme.'

Kearny mi poděkoval stručně, ale srdečně, a vzdálil se. Nebyl ode mne ani dvanáct kroků, když náhle široký zášleh oslnivého světla ozářil okolní kopce. Zvláštní hvízdavý zvuk, stále se zesilující, zalehl mi uši – bylo to jako když uchází spousta páry. Následovalo dunění, podobné vzdálenému hřmění, rostoucí však každým okamžikem. Tento příšerný lomoz vyvrcholil ve strašlivém výbuchu, jenž zdál se otřásati hory v základech jako zemětřesení, Světlo bylo tak prudké, že jsem si mimoděk zakryl oči oběma rukama. Napadlo mě, že nastává konec světa. Nemohl jsem si to vysvětlit jako přirozený jev. Ohlušující exploze zanikla v dunivém lomozu, jenž stále byl slabší, až ztichl docela. A to už jsem slyšel zděšené výkřiky našeho mužstva, jež zmateně pobíhalo sem a tam. Zaslechl jsem také drsný hlas poručíka Kearnyho: ‚Teď ovšem řeknou, že je to moje vina, ale ďábel je můj svědek, že za to nemohu, a ani nevím, co to má být.'

Otevřel jsem oči. Hory stály dosud na svém místě, temně a pevně. Nebyl to tedy ani výbuch sopky, ani zemětřesení. Pohlédl jsem k nebi a spatřil světlý pruh na způsob komety – táhl se přes půl oblohy, ztrácel se na západě a bledl každým okamžikem.

‚Povětroň!' vykřikl jsem hlasitě. ‚Spadl meteor! Nehrozí už žádné nebezpečí!'

A vzápětí všechen ostatní hluk byl přerušen pronikavým výkřikem Kearnovým. Zdvihl obě ruce nad hlavu a postavil se na špičky.

‚PHOEBE ZMIZELA!' křičel z plna hrdla. ‚Pukla a odebrala se do horoucích pekel. Podívejte se, kapitáne, ten malý neřád v červené karkulce sám se rozprskl na kusy. Poznala, že s Kearnym nic nesvede, a nafoukla se vztekem tak, až jí praskl kotel. Teď už Kearny Smolař nebude mít smůlu. Sláva!'

S úžasem jsem pohlédl vzhůru a spatřil planetu Saturn na obvyklém místě. Ale malý červený světelný bod, který mi Kearny ukázal jako svou nešťastnou hvězdu, byl ten tam. Před půl hodinou tam ještě byl. Nedalo se o tom pochybovati: jedna z těch hrozných a záhadných kosmických katastrof smetla Phoebe z klenby nebeské.

Poklepal jsem Kearnymu na rameno.

‚Mladý pane,' řekl jsem, ‚mně se zdá, že astrologie na vás nevyzrála. Musí pro vás udělat nějaký nový horoskop, aby hvězdy věděly, jak se mají chovat. Přeji si, abyste to vyhrál na celé čáře. A teď jděte do stanu a vyspěte se. Ráno nás čeká ohnivý tanec.'

V devět hodin ráno dne 18. července vjížděl jsem do Aguas Frias a Kearny jel mi po boku. V čisté bílé uniformě a ve své vojenské póze vypadal jako vzor válečného dobrodruha. Už jsem ho v duchu viděl, jak se projíždí po městě jako velitel osobní stráže prezidenta Rafaela Valdevia. Carlos zůstal za námi s mužstvem a zásobami, měl čekat v lese za městem, až dostane od nás povel, že má vyrazit.

Kearny a já jsme zajeli do rezidence Dona Rafaela na druhé straně města. Když jsme jeli kolem krásné bílé budovy Univerzity Esperando, zahlédl jsem v otevřeném okně brejle a holou hlavu; byl

to Herr Bergowitz, profesor přírodních věd a přítel Dona Rafaela a naší revoluční věci vůbec. Kynul mi rukou a usmíval se.

V Aguas Frias vládl naprostý klid. Bylo vidět, že Don Rafael hraje vyčkávací hru. Jeho rezidence stála uprostřed velké tropické zahrady. Nějaká stařena u vchodu nám oznámila, že Don Rafael ještě toho dne nevyšel ze své ložnice. ‚Řekněte mu, že kapitán Maloné a jeho přítel by s ním rádi mluvili. Patrně zaspal.'

Vrátila se za chvíli celá ustrašená. ‚Klepala jsem, volala jsem a zvonila, ale on se neozývá.'

A tak jsme šli s Kearnym dovnitř a přímo k jeho ložnici. Opřel jsem se o dveře a otevřel je násilím. V lenošce u velkého stolu, pokrytého mapami a knihami, seděl Don Rafael a oči měl zavřené. Dotkl jsem se jeho ruky. Byla ledová. Byl mrtev již mnoho hodin. Na hlavě nad uchem měl ránu, způsobenou nějakým těžkým úderem. Rána už dávno přestala krvácet.

Poslal jsem okamžitě pro prof. Bergowitze. Přišel, a my tu stáli zdrceni tou hroznou smrtí. Uvědomovali jsme si, jak pár kapek krve, uniknuvších ze žil velkého muže, může vzíti život celému státu.

Herr Bergowitz se pojednou sehnul a zvedl z podlahy tmavý kámen, zvíci pomeranče, který jsme zahlédli pod stolem. Dlouho jej prohlížel očima vědátora skrze své velké brejle.

‚Úlomek meteoru,' řekl posléze. ‚Je to kousek téhož meteoru, který dnes po půlnoci explodoval nad naším městem.'

Potom profesor pohlédl na strop. Ve stropě, skoro zrovna nad židlí Dona Rafaela, byla díra, velká asi jako pomeranč, a skrze ni bylo vidět modré nebe.

Zaslechl jsem známé zvuky a otočil jsem se. Kearny se válel po podlaze a vyrážel ze sebe litanii svých obvyklých injurií, invektiv, sotis, insinuací a perfidií proti své nešťastné hvězdě: ‚To je vidět, že Phoebe byla ženská. I ve chvíli, když se rozpadala na kusy a řítila do věčné záhuby, musila mít poslední slovo.'"

Kapitán Maloné byl dobrý vypravěč. Věděl dobře, kde má povídka končit. Přemýšlel jsem, jak to asi skončí, když vtom mě on vyrušil z mého dumání. „To se rozumí samo sebou," řekl, „že z našich plánů nebylo nic. Nebylo člověka, který by mohl zaujmout místo Dona Rafaela a postavit se v čelo povstání. Naše malá armáda se rozplynula jako sníh na slunci.

Za nějaký čas jsem se vrátil do Nového Orleánu a vyprávěl celou tu historii jednomu známému, je to univerzitní profesor. Když jsem mu to dopověděl, dal se do smíchu a zeptal se, zda Kearny měl od té doby štěstí, nebo smůlu. Řekl jsem, že jsem od té doby Kearnyho neviděl, ale že při rozchodu vyslovil přesvědčení, že teď už bude mít jistě štěstí, když jeho nešťastná hvězda byla svržena z báně nebeské.

‚Jistě je teď šťastnější,' řekl profesor, ‚poněvadž neví celou pravdu. Jestli věřil, že jeho smůlu zaviňuje Phoebe, devátý satelit Saturnův, měl by vědět, že tato zlomyslná dáma je pořád ještě na nebi a střeží jeho životní dráhu. Ta červená hvězdička poblíž Saturnu, kterou považoval za Phoebe, nebyla vůbec Phoebe. Phoebe není viditelná prostým zrakem – pouze velmi dobrým teleskopem.'"

„Asi za rok nato," pokračoval kapitán Maloné, „jsem šel po ulici nedaleko náměstí Poydras. Na chodníku vrazila do mne náramně tlustá dáma, s růžovými tvářičkami a v černých saténových šatech. Za ní cupal nějaký mužíček a náruč měl plnou všelijakých balíčků a kornoutů se zbožím a zeleninou.

Byl to Kearny – ale, bože, jak se ten člověk změnil! Zastavil jsem ho a podával mu ruku, kterou on jen s velkou námahou přijal, neboť měl obě ruce plné česneku a podobných věcí.

‚Jak se vede, starý companero?' zvolal jsem.

‚Dost dobře,' zapípal Kearny. ‚Jsem ženat, jak vidíte.'

‚Francis!' zvolala vtom ta tlustá dáma ostrým basovým hlasem, ‚to chceš stát takhle celý den na ulici a kecat s lidmi?'

‚Už jdu, Phoebe, už jdu, miláčku,' řekl Kearny a spěchal za ní."

Kapitán Maloné se opět odmlčel.

„Konec konců, věříte ve šťastnou nebo nešťastnou planetu?“ zeptal jsem se ho.

„A co vy? Vy věříte?“ odpověděl kapitán Maloné a při tom se nějak dvojsmyslně usmál pod střechou svého slaměného širáku.

O. Henry
Ze země hvězd, pruhů a dobrodruhů

Překlad Josef Mach
Ilustrace na obálce z volných zdrojů
Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 18. 11. 2022

ISBN 978-80-274-2744-4 (epub)
ISBN 978-80-274-2745-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-2746-8 (prc)